II

(Akty, jejichž zveřejnění není povinné)

KOMISE

ROZHODNUTÍ KOMISE

ze dne 18. února 2004

o restrukturalizační podpoře poskytnuté Německem ve prospěch společnosti Bankgesellschaft Berlin AG

(oznámeno pod číslem K(2004) 327)

(Pouze německé znění je závazné)

(Text s významem pro EHP)

(2005/345/ES)

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropských společenství, a zejména na čl. 88 odst. 2 první pododstavec této smlouvy,

s ohledem na Dohodu o Evropském hospodářském prostoru, a zejména na čl. 62 odst. 1 písm. a) této dohody,

s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy o ES [1], a zejména na čl. 7 odst. 3 uvedeného nařízení,

poté, co členský stát a jiné zúčastněné strany byly na základě výše uvedených ustanovení vyzvány k zaujetí stanoviska [2], a s ohledem na jejich připomínky,

vzhledem k těmto důvodům:

I. POSTUP

(1) Poté, kdy Komise schválila dne 25. července 2001 [3] podporu na záchranu společnosti Bankgesellschaft Berlin AG (dále jen „BGB“ nebo „banka“) a kdy Německo předložilo Komisi dne 28. ledna 2002 plán restrukturalizace, sdělila Komise Německu dopisem ze dne 9. dubna 2002 své rozhodnutí o tom, že ohledně restrukturalizační podpory zahájí řízení podle čl. 88 odst. 2 Smlouvy o ES [4].

(2) Po vyžádaném a poskytnutém prodloužení termínu a také po dvou rozhovorech se zástupci Komise odevzdalo Německo dne 17. června 2002 své stanovisko a také další podklady a informace. Další žádost o informace byla Německu zaslána dopisem ze dne 31. července 2002.

([1]) Úř. věst. L 83, 27.3.1999, s. 1. Nařízení ve znění aktu o přistoupení z roku 2003.

([2]) Úř. věst. C 141, 14.6.2002, s. 2.

([3]) Úř. věst. C 130, 1.6.2002, s. 5.

([4]) Viz druhá poznámka pod čarou.

(3) Zveřejněním rozhodnutí Komise o zahájení řízení v *Úředním věstníku Evropských společenství* ([5]) vyzvala Komise také ostatní zúčastněné strany k zaujetí stanoviska. Poté obdržela dne 9. července a — po prodloužení termínu — dne 22. července 2002 připomínky od jednoho soutěžitele a také od jedné další zúčastněné strany, která požádala, aby její identita nebyla zveřejněna. Tyto připomínky byly předány dne 1. srpna 2002 Německu, aby k nim zaujalo stanovisko. Odpověď Německa byla doručena — po prodloužení termínu — dopisem ze dne 23. září 2002.

(4) Německo předalo na požádání další údaje k oznámené podpoře, a to dopisy ze dne 16. a 20. září, 14. a 18. listopadu a 18. prosince 2002 a dále ze dne 14. února a 14. března 2003. Kromě toho byla Komise na různých schůzkách se zástupci Německa, země Berlín a BGB informována o stavu restrukturalizace.

(5) V rozhovorech dne 26. března 2003 informovalo Německo Komisi o důvodech, proč dne 25. března 2003 ztroskotala výzva k podávání nabídek pro privatizaci BGB, která byla zahájena na základě veřejného, mezinárodního nabídkového řízení v roce 2002. Další související informace, rozvaha a výsledovka za rok 2002 byly předány dne 31. března 2003.

(6) Následující žádosti Komise o podání informací odeslané dne 15. dubna a 16. května 2003 byly zodpovězeny dopisy ze dne 15. května, 28. května a 24. června 2003. Další informace byly objasněny dopisem ze dne 1. července a také na setkáních se zástupci Německa, země Berlín a BGB a dne 11. dubna, 14. května a 9. července 2003.

(7) Dne 14. července 2003 pověřila Komise auditorskou společnost Mazars Revision & Treuhandgesellschaft mbH, Wirtschaftsprüfungsgesellschaft, Düsseldorf, jako znalce, aby analyzovala určité aspekty plánu restrukturalizace. Výsledky byly s Německem projednány dne 3. října 2003 a konečná zpráva byla Německu doručena dne 20. listopadu 2003.

(8) V říjnu roku 2003 byla projednána nutnost dalších kompenzačních opatření, částečně v přítomnosti zástupců banky. V listopadu roku 2003 bylo Německo informováno o opatřeních, která Komise hodlá učinit, a obdrželo, stejně jako banka, příležitost zaujmout stanovisko k hospodářským dopadům pro banku, které byly projednány v prosinci roku 2003. Dne 18. prosince 2003 bylo dohodnuto, že se Německo zaváže vůči Komisi k samostatnému prodeji Berliner Bank do dne 1. října 2006, který vstoupí v platnost nejpozději k 1. únoru 2007 a k privatizaci skupiny do 31. prosince 2007 a také k dalším opatřením k prodeji.

(9) Německo předalo Komisi dne 29. ledna 2004 přepracovaný plán restrukturalizace, který obsahoval zejména doporučení znalců pověřených Komisí, a dne 6. února 2004 také závazky Německa, které se týkaly přepracovaného plánu restrukturalizace.

II. POPIS PODPOR

BGB

(10) BGB je holdingová společnost patřící ke skupině BGB, založené v roce 1994 sloučením několika úvěrových institucí kontrolovaných zemí Berlín, působí však na trhu i jako samostatná úvěrová instituce. V roce 2000 měla BGB konsolidovanou bilanční sumu ve výši přibližně 205 miliard EUR, v roce 2001 přibližně 189 miliard EUR a v roce 2002 přibližně 175 miliard EUR. Tím zaujímala desáté místo (2001), resp. dvanácté místo (2002) mezi německými bankami; počet zaměstnanců dosahoval přibližně 17 000 pracovníků v roce 2000, přibližně 15 000 v roce 2001 a přibližně 13 000 v roce 2002. Podíl základního jmění podle zákona o úvěrech (Kreditwesengesetz, „KWG“) představoval 5,7 % podle roční účetní závěrky z roku 2001 (podíl celkového kapitálu 9,4 %) a 5,6 % podle roční účetní závěrky z roku 2002 (podíl celkového kapitálu 9,4 %). V červnu roku 2001, před povolením podpory na záchranu, klesl podíl základního jmění na [...] (*)% (podíl celkového kapitálu [...]* %).

(11) Země Berlín vlastnila před doplněním kapitálu v srpnu roku 2001 56,6 % akcií BGB, nyní vlastní přibližně 81 %. Ostatními akcionáři jsou přibližně s 11 % Norddeutsche Landesbank (NordLB) a Gothaer Finanzholding AG s přibližně 2 %. Přibližně 6 % akcií je ve vlastnictví drobných akcionářů.

(12) Největšími dceřinými společnostmi, popř. dílčími skupinami skupiny BGB jsou Landesbank Berlin („LBB“) a Berlin-Hannoversche Hypothekenbank AG („BerlinHyp“), které jsou také činné v bankovnictví. LBB je veřejnoprávní instituce, v němž BGB vlastní atypicky tichý podíl ve výši 75,01 %. Díky stávající smlouvě o odvodu výsledků je třeba BGB ekonomicky

([5]) Viz poznámka pod čarou č. 2.

(*) Části tohoto textu byly vynechány za účelem neprozrazení důvěrných informac; tyto části jsou uvedeny v hranatých závorkách a označeny hvězdičkou.

považovat za 100 % vlastníka. V BerlinHyp, která je činná v oblasti financování nemovitostí, vlastní BGB 89,9 % akcií.

(13) Ke skupině dále v současné době patří ještě dílčí skupina IBAG Immobilien und Beteiligungen Aktiengesellschaft („IBAG"), která je činná v oblasti služeb spojených s nemovitostmi, a která byla v minulosti vedena společností Immobilien und Baumanagement der Bankgesellschaft Berlin GmbH („IBG"). Kromě toho BGB kontroluje, popř. kontrolovala přímo nebo nepřímo různé další německé nebo zahraniční podniky, např. Weberbank, Allgemeine Privatkundenbank AG („Allbank", již prodána), BGB Ireland, BGB UK, BG Polska (maloobchodní divize a internetová divize „Inteligo" již prodána, likvidace zbývající „skořápky" zahájena) a také českou Živnostenskou banku a.s. (již prodána).

(14) Hlavní náplní obchodování BGB je soukromé i firemní bankovnictví (retail banking) obou obchodních značek „Berliner Sparkasse" a „Berliner Bank". Ani u jedné z nich se nejedná o právně samostatné dceřiné firmy, ale o obchodní značky, popř. pobočky. Od 1. července 2003 patří „Berliner Bank", stejně jako dříve již „Berliner Sparkasse", k LBB ([6]). Firemními zákazníky jsou převážně malé a střední podniky z regionu.

(15) Vedle činnosti v oblasti maloobchodního bankovnictví, financování nemovitostí a služeb v oblasti nemovitostí jsou BGB, popř. její dceřiné společnosti činné také v oblasti obchodování na kapitálovém trhu (obchod s penězi a cennými papíry) a rovněž v segmentech velkoobchod/zahraničí (např. financování projektů a exportu) a veřejného sektoru (poskytování úvěrů), které bude nutné zrušit, popř. výrazně zredukovat. Aktivity v oblasti Investment Banking zahrnují pouze emise akcií a dluhopisů v relativně úzkém rozsahu a v budoucnosti už nebudou hrát žádnou významnou roli. Geograficky se činnost BGB koncentruje na oblast Berlína a spolkovou zemi Braniborsko, zejména s ohledem na maloobchodní bankovnictví. Banka je však činná, například v oblasti financování nemovitostí, také na národní a, například v oblasti obchodování na kapitálovém trhu, i na mezinárodní úrovni.

(16) V oblasti Berlína má BGB v maloobchodním bankovnictví vedoucí postavení na trhu s podílem přibližně od 20 % až po více než 50 % v jednotlivých segmentech ([7]). Podle vlastních údajů byl její podíl, resp. její penetrace trhu v roce 2002 z hlediska prvních běžných účtů soukromých zákazníků přibližně 48 % ([8]). S ohledem na celý německý obchod s financováním nemovitostí (všechny hypoteční úvěry) zaujímala BGB podle nahlášených údajů, s podílem přibližně 5 %, v roce 2000 třetí místo. Podle aktuálních informací nebylo, resp. už nebude této pozice dosaženo ([9]). Více než 90 % hypoték BGB k 31. prosinci 2001 ve výši 33 miliard EUR bylo v Německu, zbytek se týkal financování nemovitostí v zahraničí. V ostatních oblastech nepatří BGB ani v Německu, ani mezinárodně mezi vedoucí banky. Údaje ke konkrétním částem trhu nebo segmentů nejsou v této souvislosti k dispozici.

(17) Potíže BGB, které pronikly na veřejnost v roce 2001, měly svůj původ především v oblasti služeb spojených s nemovitostmi, ale také v oblasti financování nemovitostí. Podstatnými součástmi služeb spojených s nemovitostmi, které v 90. letech prováděla dceřiná společnost IBG, byly investiční fondy a rozvoj projektů a stavební činnost. Akcionáři IBG — která byla založena začátkem 90. let jako dceřiná společnost LBB — byly od poloviny do konce 90. let nejdříve BGB AG samotná (10 %), Berliner Bank AG (30 %), LBB (30 %) a Berlin Hyp (30 %). Po splynutí Berliner Bank AG s BGB připadly druhé jmenované bance akcie Berliner Bank v IBG. Vlastnická struktura vypadá dnes takto: 40 % BGB, 30 % LBB a 30 % Berlin Hyp.

(18) IBG zakládala až do roku 2000 v narůstajícím rozsahu fondy nemovitostí. Investorům byly přitom poskytovány rozsáhlé garance, především dlouhodobé garance nájmu, výnosů a revitalizace. Pro založení nového fondu byly současně získány nebo postaveny nové nemovitosti. Záruky byly poskytovány v očekávání vysoké nebo dokonce i stoupající hodnoty nemovitostí, což vedlo při skutečných, silně klesajících cenách a nájmech, především v Berlíně a nových spolkových zemích, ke kumulování rizik.

(19) Když se tyto problémy začaly v průběhu roku 2000 projevovat, začala BGB uvažovat o prodeji hlavní činnosti IBG. Proto byl v prosinci roku 2000 převeden hlavní podíl činnosti IBG na nově založenou IBAG,

([6]) Berliner Bank byla dříve částí BGB a Berliner Sparkasse částí LBB.

([7]) Viz druhá poznámka pod čarou a projev předsedy představenstva Vettera na valné hromadě akcionářů dne 4. července 2003 (http://www.bankgesellschaft.de/bankgesellschaft/20_ir/30_hauptversammlung/index.html); viz 298. bod odůvodnění.

([8]) Viz http://www.bankgesellschaft.de/bankgesellschaft/50_pk/index.html (oblast soukromí zákazníci, první běžný účet).

([9]) Stanovisko Německa z června 2002; podle rozhodnutí „Eurohypo" Spolkového kartelového úřadu ze dne 19. června 2002 měly založená Eurohypo, skupina Hypovereinsbank, skupina Depfa, skupina BHF a BayLB vedoucí postavení na různých dílčích trzích financování nemovitostí — a jak podle portfolia, tak podle nových obchodů v roce 2001. Také samotná Deutsche Bank (tj. bez jejího obchodního podílu vloženého do Eurohypo) je podle toho ještě před BGB, která v tomto rozhodnutí není zařazena mezi vedoucími soutěžiteli.

s výjimkou „starých“ rizik a závazků IBG a jejími dceřinými společnostmi, které přešly na nově založenou LPFV Finanzbeteiligungs- und Verwaltungs-GmbH („LPFV“). Plány na prodej IBAG však selhaly. Dnes jsou jak IBAG, tak také LPFV ve 100 % vlastnictví BGB. V rámci IBG zůstaly jen aktivity v okrajových oblastech.

(20) Další, v tomto období se vyskytující problémy se týkaly činnosti v oblasti financování nemovitostí, která byla prováděna především společností Berlin-Hyp, ale také LBB a BGB samotné. Tato oblast činnosti zahrnuje poskytování úvěrů pro financování větších projektů spojených s nemovitostmi, především v oblasti průmyslu, nikoliv poskytování hypotečních úvěrů pro financování soukromých nemovitostí, které spadají do oblasti maloobchodního bankovnictví. Nesnáze v oblasti financování nemovitostí, které se s ochlazením trhu s nemovitostmi stupňovaly, vyplývaly především z do té doby nedostatečné prevence rizik.

(21) V první polovině roku 2001 se BGB dostala do akutní krize. Příčinou byly především špatné úvěry v oblasti financování nemovitostí a také garanční závazky u IBG/IBAG/LPFV v oblasti fondů, pro které byly při roční účetní závěrce za rok 2000 vytvořeny rezervy ve výši přibližně 1 miliardy EUR a jež také vyvolaly potřebu oprávek pro běžící stavební projekty a zvýšení prevence rizik v oblasti financování nemovitostí. Z toho důvodu poklesly v květnu záruční prostředky BGB pod zákonem stanovený minimální koeficient vlastního kapitálu ve výši 8 %. Mezery ve financování, které bylo nutno utěsnit, aby se dosáhlo koeficientu základního kapitálu 5 % a aby se tak umožnil návrat ke koeficientu vlastního kapitálu před krizí ve výši 9,7 %, byly v té době odhadnuty na 2 miliardy EUR. Prohlášením o záměru zajistila země Berlín v květnu roku 2001 přísun kapitálu, poskytnutého touto zemí, ve výši tohoto nutného obnosu. Poté, co Komise tuto podpory na záchranu schválila, obdržela BGB v srpnu roku 2001 kapitál ve výši přesně 2 miliardy EUR: 1,755 miliardy EUR od země Berlín, 166 milionů EUR od NordLB, 16 milionů EUR od Parion (Gothaer Finanzholding AG) a 63 milionů EUR od drobných akcionářů.

(22) V následujících měsících byla však objevena další rizika, především v oblasti služeb spojených s nemovitostmi u IBAG/IBG/LPFV. Existovalo nebezpečí, že by kapitál BGB mohl znovu poklesnout pod nejmenší povolený koeficient solventnosti. Tato rizika se znovu týkala garančních povinností v činnosti fondů, jakož i klesající hodnoty nemovitostí, které byly zakoupeny za účelem pozdějšího založení nových fondů („nemovitosti do zásoby“). Přes vnitřní síť skupiny, sestávající ze smluv o odvodu výsledků, záruk a úvěrů, ručí, podle informací předložených Německem, BGB za převážnou část rizik.

(23) V listopadu roku 2001 pohrozil tehdejší Spolkový dozorčí úřad pro úvěrování (BAKred, dnes BAFin) ([10]) BGB předběžným uzavřením, pokud nebudou do konce roku 2001 přijata opatření k pokrytí těchto rizik. Proto dne 20. prosince 2001 podepsaly země Berlín, BGB, LBB, Berlin Hyp, IBAG, IBG a LPFV základní dohodu s cílem tato rizika pokrýt rozsáhlými garancemi a zárukami. Tato základní dohoda byla dne 16. dubna 2002 nahrazena s konečnou platností schválenou podrobnou dohodou. Garance převzaté touto dohodou jsou označovány jako „odstínění rizik“ („Risikoabschirmung“) a jsou blíže popsány dále.

Restrukturalizační podpory

(24) Opatření pro poskytnutí podpory jsou součástí plánu na restrukturalizaci, předloženého původně v lednu roku 2002, a naposledy přepracovaného během auditu v lednu roku 2004, který předpokládá výrazné zredukování obchodní činnosti skupiny BGB a koncentraci na soukromé a firemní zákazníky v oblasti Berlín. Vedle toho by se mělo dále pokračovat — i když v menším rozsahu — v činnosti na kapitálovém trhu a v oblasti financování nemovitostí (viz 172. bod odůvodnění a násl.). Ostatní oblasti obchodu, jako je oblast velkoobchod/zahraničí včetně strukturovaného financování a poradenství, se mají zrušit a jiné, jako je oblast veřejného sektoru, se mají silně redukovat. Původně se předpokládalo, že se bude pokračovat i v oblasti služeb s nemovitostmi. Německo však již v ranném stádiu řízení přislíbilo, že se postará o rozdělení této oblasti a o prodeji zemi Berlín (viz 277. a 278. bod odůvodnění). Německo také mezitím přislíbilo, že k redukci velmi silného podílu BGB na berlínském maloobchodním trhu prodá Berliner Bank samostatně.

(25) Jak již bylo uvedeno výše, mají být prodány akcie BGB držené zemí Berlín. Komise obdržela takový závazek. BerlinHyp má být v rámci privatizace BGB prodána buďto spolu s ní nebo samostatně (viz 285. bod odůvodnění). Dále má být IBB vyčleněna z BGB a rezervní fond IBB (již výše uvedený, ve své době na LBB převedený kapitál bývalé Wohnungsbau-Kreditanstalt — „WBK“), pokud by to nezpůsobilo pokles kvóty základního kapitálu pod 6 % nebo kvóty celkového kapitálu pod 9,7 % ke dni 1. ledna 2004, má být vyplacen zpět zemi Berlín.

([10]) Ode dne 1. května 2002, po spojení dozoru nad bankami, pojišťovnami a burzami: Spolkový úřad dozoru nad finančními službami (BAFin).

Přísun kapitálu

(26) Jednou složkou restrukturalizační podpory ohlášené dne 28. ledna 2002 je přísun kapitálu ve výši 1,755 miliard EUR poskytnutého jakožto podpora na záchranu v srpnu roku 2001 zemí Berlín po schválení Komisí dne 25. července 2001 ([11]), přičemž tuto podporu si BGB trvale ponechá jako restrukturalizační podporu.

Odstínění rizik

(27) Druhou složkou je výše uvedené odstínění rizik, jehož poskytnutí bylo v hlavních rysech dohodnuto v prosinci roku 2001 mezi zemí Berlín, BGB, LBB, BerlinHyp, IBAG, IBG a LPVF a jež bylo upraveno, doplněno a nahrazeno podrobnou dohodou schválenou dne 16. dubna 2002. Tento dokument obsahuje následující garance, osvobození, převzetí plnění a záruky, které byly poskytnuty zemí Berlín na období třiceti let, aby se pokryla rizika dceřiných společností IBAG, IBG a LPFV z činnosti v oblasti služeb spojených s nemovitostmi:

— *Úvěrové garance*: Garance pro BGB, LBB a pro BerlinHyp ohledně smluvního splácení úroků a jistiny úvěrů, které tyto společnosti zaručily společnostem IBAG a IBG a také jejich dceřiným společnostem k datu 31. prosince 2001. Tyto dotčené společnosti a úvěrové vztahy jsou uvedeny v přílohách podrobné dohody. V uvedeném dokumentu jsou také řešena omezení pro určité úvěrové garance a explicitní výluky („seznam negativ“).

— *Garance účetní hodnoty*: Garance pro IBAG a IBG, jakož i pro určité další společnosti skupiny, především přímé a nepřímé dceřiné společnosti uvedené společnosti, ohledně hodnoty jednotlivého investičního majetku aktivovaných položek v příslušné kontrolované bilanci s výjimkou určitého označeného investičního majetku jako nehmotný investiční majetek, pokladní hotovosti, vklady u spolkových bank a úvěrových institucí nebo položky časového rozlišení. Podrobná dohoda řeší i omezení a výluky v případě účetních garancí („seznam negativ“).

— *Převzetí plnění od LPFV*: Osvobození LPFV od závazků — pokud tyto přesahují částku 100 milionů EUR (výše spoluúčasti) — z dřívějších obchodů s nemovitostmi prováděných IBG a jejími dřívějšími dceřinými společnostmi Bavaria, Arwobau a také společností Immobilien-Beteiligungsvertriebsgesellschaft der Bankgesellschaft Berlin GmbH („IBV“) formou převzetí plnění. Převzetí plnění se nevztahuje na závazky, které souvisí se založením fondů po 31. prosinci 2000 nebo s novým obchodem IBAG popsaným v podrobné dohodě.

— *Osvobození BGB od záruk*: Osvobození BGB od všech závazků ze záruk, které tato společnost převzala až k 31. prosinci 1998 za IBG, IBV a Bavaria. Ani toto osvobození se nevztahuje na závazky, které souvisí se založením fondů po 31. prosinci 2000 nebo s novým obchodem IBAG popsaným v podrobné dohodě.

(28) Podrobná dohoda vyčísluje v článku 45 nejvyšší obnos, který z těchto závazků vyplývá pro zemi Berlín, což je 21,6 miliard EUR. Podle článku 45 se přitom jedná o vícenásobné zahrnutí upravené teoretické nominální hodnoty zajištěných rizik. V základní smlouvě byla udána jako nejvyšší hodnota ještě částka 35,34 miliard EUR, protože výše uvedené garance někdy pokrývaly tatáž rizika. Jak uvádí článek 45 podrobné dohody, může země například ručit za pohledávky třetího věřitele z garance za pronájem jednak převzetím plnění oproti LPFV, jednak osvobozením od záruk. Podrobná dohoda však také upravuje to, že země v takovém případě ručí za příslušné riziko vždy jen jednou. Tak mohl být nejvyšší teoretický obnos upraven odečtením tohoto vícenásobného zahrnutí a stanoven na hodnotu 21,6 miliard EUR. Z těchto 21,6 miliard EUR představuje nejvyšší obnos, podle Německem předložených předběžných výpočtů, osvobození LPFV (přibližně [...]* EUR, z toho [...]* EUR je na osvobození LPFV od závazků z garancí na pronájem a výplat podílů a [...]* EUR na osvobození od rizik z takzvaných garancí na revitalizaci budov).

(29) Základem tohoto teoretického nejvyššího obnosu je však odhad úplného materializování všech rizik. Pro osvobození LPFV od záruk na pronájem (nejvyšší obnos [...]* EUR) to například znamená, že by veškeré nájmy nebyly vůbec zaplaceny až do roku 2025, v případě osvobození LPFV od záruk na revitalizaci ([...]* EUR) se vychází z úplných výrobních nákladů na všechny budovy a vnější zařízení. Stoprocentní nezaplacení nájmů a stržení a nové postavení všech budov však není ani podle velmi pesimistických předpokladů reálné. V článku 45 je proto také uvedeno, že podle tehdejších znalostí a na základě

([11]) Úř. věst. C 130, 1.6.2002, s. 5.

důkladného prověření významných ekonomických rizik, bude pravděpodobné využití výrazně nižší. Podle toho představuje skutečné riziko 2,7 miliard EUR v optimistickém případě („best-case“), 3,7 miliard EUR v „základním případě“ („base-case“) a 6,1 miliard EUR v pesimistickém případě (takzvaný „worst-case“). Předpoklady, které vedly k těmto odhadnutým hodnotám, byly oznámeny v průběhu řízení (viz 138. bod odůvodnění).

(30) Podrobná dohoda dále pro minimalizaci garančních plnění předpokládá možnost, že země smluvně zcela nebo částečně pověří správou podrobné dohody třetí stranu. Země tuto možnost využila a založila společnost „BCIA Berliner Gesellschaft zum Controlling der Immobilien-Altrisiken mbH“, která je v jejím úplném vlastnictví, a tato společnost realizuje z pověření země svou činnost od ledna roku 2003. Kromě toho podrobná dohoda předpokládá ručitelskou provizi a právo na opravu v období patnáct účetních roků. Na základě toho obdrží země od BGB pevnou roční ručitelskou provizi ve výši 15 milionů EUR až do roku 2011 včetně, která může být od roku 2012 po vzájemné dohodě upravena pro zbývající období odstínění rizik. Dále BGB zaplatí, pokud v jednom nebo více měsících účetního roku dosáhne celková kvóta ručícího vlastního kapitálu 12,5 % a kvóta základního kapitálu 7 %, 15 % svého dosaženého ročního čistého zisku zemi Berlín.

(31) V zákoně o zplnomocnění Senátu k převzetí zemské záruky za rizika z obchodu se službami v oblasti nemovitostí společnosti Bankgesellschaft Berlin AG a některých jejích dceřiných společností ([12]) je dále stanoveno, že akcie země Berlín v BGB se musí co nejrychleji prodat za podmínek únosných pro zemi Berlín a že v souvislosti s novým uspořádáním vlastnické struktury BGB musí být z BGB vyloučena Investitionsbank Berlin (IBB) jako samostatná veřejnoprávní podpůrná banka (k tomu viz dále).

Dohoda o řešení případných požadavků země Berlín na splátky vyplývajících z postupu šetření podpory Landesbank Berlin — Girozentrale prováděného Evropskou komisí

(32) Ve svém rozhodnutí o zahájení řízení ([13]) Komise dále poukázala na jednu důležitou skutečnost, která nebyla v původním plánu restrukturalizace zohledněna. Na konci roku 1992 byla WBK, včetně jejího veškerého jmění, převedena na LBB; současně všechny úkoly WBK přešly na tehdy nově založenou IBB. Díky tomuto převodu se zvýšil ručící vlastní kapitál LBB přibližně o 1,9 miliardy DEM. LBB zaplatila od roku 1995 odměny v průměru 0,25 % za každý příslušný obnos. Z důvodu vzniklých pochyb ohledně slučitelnosti těchto odměn se zásadou investorů v tržním hospodářství zahájila Komise v červenci roku 2002 řízení C 48/2002. ([14]) Pokud Komise dojde k závěru, že vyplacené odměny nejsou v souladu se zásadou investorů v tržním hospodářství, představuje rozdíl mezi vyplacenými odměnami a běžnými tržními výnosy takové investice, při nesplnění zkoušek slučitelnosti se Smlouvou o ES, podporu neslučitelnou se společným trhem, kterou LBB musí vrátit zemi Berlín.

(33) Možnost požadavku na vrácení představuje výrazné riziko pro budoucnost plánu restrukturalizace ve vztahu na nutnost obnovení životaschopnosti. Komise proto ve svém zahajovacím usnesení vyzvala Německo, aby v tomto směru našlo vhodné řešení a vzala na vědomí, že Německo na takovém řešení pracuje.

(34) Z tohoto důvodu byla mezi zemí Berlín a BGB uzavřena dne 23. prosince 2002 *Dohoda o řešení případných požadavků země Berlín na splátky vyplývající z postupu šetření podpory C48/2002 — Landesbank Berlin — Girozentrale prováděného Evropskou komisí* („Dohoda o splátkách“).

(35) Tato dohoda upravuje případ, že pokud Komise rozhodne o zpětném vyplacení, zavazuje se země Berlín poskytnout jako vklad do LBB sanační dotaci v takové výši, která je nutná k tomu, aby se zabránilo podkročení kapitálové kvóty uvedené v dohodě u LBB a/nebo u skupiny BGB z důvodu hrozící povinnosti realizovat splátky. Minimální kapitálové kvóty uvedené v dohodě o splátkách se vyčíslují na 9,7 % (kvóta celkového kapitálu) a 6 % (kvóta základního kapitálu). Tato dohoda platí za podmínky, že Komise tuto podporu schválí.

(36) Ačkoliv toto opatření nebylo ještě v okamžiku rozhodnutí o zahájení řízení učiněno a tedy nebylo částí plánu restrukturalizace, byla rizika pro výhledovou životaschopnost banky vzniklá z důvodu možného rozhodnutí o splátkách zmíněna

([12]) Sbírka zákonů a věstník nařízení pro Berlín, 58. ročník, č. 13, 24.4.2002.

([13]) Úř. věst. C 141, 14.6.2002, s. 11.

([14]) Úř. věst. C 239, 4.10.2002, s. 12.

v rozhodnutí o zahájení řízení jako jeden z faktorů, který je nutno v řízení vzít v úvahu. Dohoda o splátkách byla nakonec uzavřena, aby se těmto úvahám učinilo zadost. Protože toto opatření je pro úspěch restrukturalizace nezbytné, považuje Komise za účelné posuzovat dohodu o splátkách, jelikož v této souvislosti může zajistit nejvyšší obnos pro podporu, společně s ostatními opatřeními pro podporu.

Důvody pro zahájení řízení

(37) Ve svém rozhodnutí o zahájení formálního vyšetřovacího řízení podle čl. 88 odst. 2 Smlouvy o ES klasifikovala Komise opatření, která je potřeba předběžně přezkoumat, jako státní podpory ve smyslu čl. 87 odst. 1 Smlouvy o ES a čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP, protože tyto podpory byly poskytnuty ze státních prostředků a jsou vhodné k tomu, aby se formou zlepšení finanční pozice podniku projevily v ekonomickém postavení soutěžitelů z jiných členských států ([15]), čímž dochází k narušení hospodářské soutěže nebo hrozí, že dojde k takovému narušení a že tím bude negativně ovlivněn obchod mezi členskými státy.

(38) Na základě svého předběžného posouzení dospěla Komise k přesvědčení, že podpory je třeba posoudit na základě Pokynů Společenství o státní podpoře na záchranu a restrukturalizaci podniků v nesnázích ([16]) (dále jen „pokyny“) a že nejsou použitelné ani jiná ustanovení Smlouvy o ES o slučitelnosti, ani jiné pokyny Společenství. Komise souhlasila s názorem Německa, že se v případě BGB jednalo o podnik v nesnázích ve smyslu oddílu 2.1 pokynů. O slučitelnosti opatření pro podporu se společným trhem však vznikly značné pochyby.

Obnovení životaschopnosti podniku:

(39) Podle bodů 31 — 34 pokynů zkoumá Komise plán restrukturalizace pro každou jednotlivou podporu v tom smyslu, zda je, na základě reálných odhadů, schopen během přiměřeného období znovu obnovit životaschopnost podniku.

(40) Komise dříve předloženému plánu restrukturalizace vytýkala, že nebyly analyzovány budoucí strategie na trhu investičního bankovnictví. Dále Komise v rámci budoucí strategie obchodů s nemovitostmi vyžadovala bližší specifikaci rozdílů nákladů mezi likvidací a dalším provozováním dceřiné společnosti činné ve službách v oblasti nemovitostí IBAG.

(41) Komise vyjádřila pochybnosti, zda předpoklady v původním plánu restrukturalizace ohledně vývoje nabídky a poptávky byly dostatečně precizní na to, aby se mohl udělat závěr ohledně výhledů na úspěch předložených opatření na restrukturalizaci. Bylo možno obtížně rozeznat, na které tržní předpoklady se opatření plánu restrukturalizace vztahují.

(42) Komise dále konstatovala, že informace Německa v souvislosti s důvody nesnází podniku v minulosti byly relativně povrchní. Byly uvedeny následující tři důvody: a) špatné úvěry; b) odvod četných záruk v oblasti fondů nemovitostí a c) příliš pozdní zavedení (1999) a pomalé provádění systematické kontroly rizik. Uváděné informace představovaly hlavně shrnutí finančních nesnází. Byl však uveden pouze jeden skutečný důvod těchto nesnází, totiž neúčinné struktury skupiny a managementu, mezi nimi také nefunkční kontrola rizik. Důkladná analýza těchto struktur a konkrétních chyb managementu, mezi nimi i dopady vlastnictví státu, však chyběla. Takovou analýzu však Komise považuje za nutnou k tomu, aby bylo možno posoudit výhledy na restrukturalizaci BGB. Komise proto pochybuje o tom, zda plán na restrukturalizaci dostatečným způsobem rozeznal a řeší příčiny nesnází BGB. Německo bylo proto požádáno, aby přeložilo podrobnou analýzu minulých chyb a budoucích výhledů a problémů v kontextu struktury skupiny, metod managementu a dozoru, konceptů kontroly a podávání zpráv, jakož i technik pro zavedení komerčně založených rozhodovacích procesů.

(43) S ohledem na možnou privatizaci zmínilo Německo jednání s potencionálními zájemci, neuvedlo však žádné podrobnosti, například o zamýšleném postupu, podmínkách nebo jiných relevantních faktorech. Komise si proto položila otázku, zda privatizace — úplná nebo částečná — byla důkladně uvážena a zda je případně zajištěno, že bude provedena v rámci otevřeného, transparentního a nediskriminačního postupu.

(44) S ohledem na cílové výnosy původně uvedené v oznámení ve výši necelých 7 % vyjádřila Komise zaprvé pochyby, zda tento výnos může být skutečně dosažen, zejména vzhledem k problematické struktuře

([15]) Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 14.9.1994 ve spojených věcech C-278 a C-280/92, Španělsko versus Komise, Sb. rozh. 1994, s. I-4103.

([16]) Úř. věst. C 288, 9.10.1999, s. 2.

instituce a managementu skupiny, nejasným předpokladům o trhu, na které se odvolávají opatření pro restrukturalizaci, a také vzhledem k provádění problematických obchodů s nemovitostmi. I kdyby bylo dosaženo požadovaného výnosu necelých 7 %, měla Komise za druhé pochyby o tom, zda toto zúročení vloženého kapitálu bude dostatečné, aby to bylo slučitelné se zásadou investora v tržním hospodářství.

(45) Komise dále věnovala pozornost tomu, že možnost požadavku na splacení v případě LBB představuje závažné riziko pro úspěšné vyhlídky plánu restrukturalizace, a proto ve svém rozhodnutí o zahájení řízení vyzvala Německo, aby zpracovalo návrhy na řešení.

Vyvarování se nepřípustných narušení hospodářské soutěže:

(46) Ustanovení o výjimce v čl. 87 odst. 3 písm. c) Smlouvy o ES platí za podmínky, že podpora nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem. Body 35 až 39 pokynů stanoví, že musí být přijata taková opatření, která co nejvíce zmírní všechny nepříznivé účinky podpory na soutěžitele. Obvykle se tyto podmínky konkretizují omezením nebo redukcí přítomnosti podniku na relevantním trhu výrobků, prodejem výrobních zařízení nebo dceřiných společností nebo odbouráním činností. Toto omezení nebo redukce musí být v poměru s účinky deformací způsobených podporou a zejména s relativní váhou podniku na jeho trhu nebo trzích.

(47) Celkově měly původně navržené protislužby, resp. kompenzační opatření, jako je prodej významných podílů, omezení obchodů s penězi a cennými papíry, sektoru Debt Finance, obchodů s nemovitostmi, počtu poboček, personálu a sekce veřejného sektoru a také zřeknutí se sídel a obchodů se zahraničními a velkými zákazníky, vést k redukci bilanční sumy BGB o 26 % (ze 190 miliard EUR na 140 miliard EUR). Z důvodu částečně vágního popisu kompenzačních opatření a jejich příslušného přínosu k požadovaným následkům na jmění a personální situaci BGB nebyla Komise schopna posoudit, zda může být reálně dosaženo tohoto celkového efektu a jak se tato opatření projeví na budoucí pozici BGB na trzích nebo segmentech vymezených Německem. Komise proto potřebovala podrobnější informace ohledně vlivu každého opatření na jmění, na personální situaci a na budoucí pozici BGB na trhu/segmentu.

(48) I kdyby bylo dosaženo výše uvedeného celkového účinku redukce (26 % nebo 50 miliard EUR z bilanční sumy), považuje Komise za sporné, zda tato redukce bude dostatečná vzhledem k uvažované výši podpory a vzhledem ke zkušenostem Komise ohledně restrukturalizačních podpor bankám ([17]). V této souvislosti uvedla Komise zákonné minimální kvóty kapitálu jako možný orientační bod pro posouzení přiměřenosti kompenzačních opatření, protože ty musí být při poklesu kapitálu banky redukovány úměrně objemu obchodů (při nedostatečné vybavenosti kapitálem 1 miliarda EUR a podle zákonné minimální kvóty kapitálu 4 % by bylo potřeba teoretické redukování rizikových faktorů aktiv až o 25 miliard EUR). Toto „redukování příležitostí“ by mohlo sloužit jako přibližný orientační bod pro stupeň narušení trhu a z toho vyplývající nutná kompenzační opatření. Pouze přísun kapitálu ze země Berlín ve výši 1,755 miliard EUR v létě roku 2001 by podle těchto úvah odpovídal teoretickému redukování hodnoty jmění až o 44 miliard EUR. Komise však upozornila na to, že tento orientační bod nemůže být použit „mechanicky“, ale že je závislý na určitém volném uvážení zvláštních okolností, například faktorů, které jsou důležité pro přežití a životaschopnost banky.

(49) Když se po přísunu kapitálu objevila nová rizika, hrozilo nebezpečí, že koeficient solventnosti bude znovu nedostatečný. Aby zabránila novému přísunu kapitálu, rozhodla se země Berlín řešit všeobecné garance pomocí odstínění rizik. Z toho důvodu mají garance podobný účinek jako přísun kapitálu. Problém s odstíněním rizik však spočívá v tom, že výše podpory, která má být poskytnuta, nebyla ještě přesně stanovena. Nominální, teoretický maximální obnos, který je uvedený v čl. 45 podrobné dohody, představuje 35,34 miliard EUR. Když se odpočítá vícenásobné krytí rizik, představuje maximální obnos částku 21,6 miliard EUR. To je však stále nominální hodnota, tj. vychází z úplného zmaterializování všech rizik, což není pravděpodobné (viz výše). Z toho důvodu musela Komise pečlivě pracovat s jednotlivými dostupnými maximálními obnosy, tj. s 35,34 miliardami EUR. Protože ale tento obnos zřejmě nebude realizován, bylo by nepřiměřené používat jej jako základ pro stanovení potřebných kompenzačních opatření. Komise proto nemohla posoudit, zda nabízená kompenzační opatření, s přihlédnutím k výši podpory, budou dostatečná. Komise měla dále pochyby o tom, zda zejména v případě scénáře best-case s realizovanou podporou přibližně 3 miliard EUR, společně s přísunem kapitálu, byla kompenzační opatření podle výše popsaného

([17]) Viz například rozhodnutí Komise 98/490/ES týkající se francouzské skupiny *Crédit Lyonnais*, Úř. věst. L 221, 8.8.1998, s. 28.

hrubého orientačního bodu dostatečná. Kromě toho zkušenosti z případů restrukturalizace ukazují, že scénáře best-case byly realizovány jen vzácně.

(50) Komise oznámila, že při závěrečném posouzení přiměřenosti kompenzačních opatření se musí vzít v úvahu extrémně silná pozice BGB na trhu v oblasti maloobchodu na místní a regionální úrovni. Vzhledem k nedostatku dostatečných informací však Komise nemohla ohodnotit vlivy redukčních opatření na jednotlivé trhy nebo obory. Požadovaná redukce v oblasti soukromých a firemních zákazníků ve formě plánovaných prodejů Weberbank a Allbank se však zdá být poměrně málo a zřejmě by to nedostatečně zeslabilo účinek ovlivnění konkurence vlivem poskytnuté podpory. S uvážením skutečnosti, že BGB se také zdá být nikoliv bezvýznamným účastníkem trhu v oblasti obchodů s nemovitostmi, ptala se dále Komise na to, zda opatření na redukci jsou v této souvislosti dostatečná.

(51) V souhrnu Komisi chyběly důležité informace pro přiměřené a dostatečně podrobné posouzení účinků navržených kompenzačních opatření. Na základě dostupných skutečností proto měla vážné pochybnosti o tom, zda plánovaná opatření na redukci jsou dostatečná na to, aby zmírnila účinek narušující hospodářskou soutěž způsobený takovým vysokým objemem podpory, jejíž přesná výše nebo maximální hodnota ještě nebyla ani stanovena. V tomto kontextu se musí vzít v úvahu také silná, především místní a regionální pozice BGB na trhu, především v oblasti maloobchodu.

Podpora omezená na minimum

(52) Podle bodů 40 a 41 pokynů musí být podpora omezena na přísné minimum potřebné pro umožnění restrukturalizace, aby se zamezilo poskytnutí přebytečné hotovosti podniku, která by mohla být užita k agresivním, trh narušujícím činnostem nebo dokonce k expanzi. Pokyny také stanoví, že od příjemce podpory se očekává, že k plánu restrukturalizace významně přispěje z vlastních zdrojů, včetně prodeje aktiv, která nejsou nezbytně důležitá pro přežití podniku.

(53) Na základě dostupných informací nebyla Komise schopna přesně posoudit, zda podpora — jejíž výše nebyla ještě známa — představuje potřebnou minimální výši, a zda by například mohla být během restrukturalizace přehodnocena rizika, a zda jsou zavedena nebo by byla zavedena kontrolní opatření pro skutečné vyloučení vícenásobného pokrytí rizik.

(54) Komise se ptala, zda jako záchranná podpora předběžně povolené dosažení kvóty kapitálu 5 % a kvóty vlastních prostředků 9,7 %, jakož i od roku 2003 požadovaná kvóta základního kapitálu přibližně 7,5 % a kvóta vlastních prostředků přibližně 12 % bude opravdu potřebné pro další trvání podniku, včetně solidního ratingu prováděného ratingovými agenturami. V tomto kontextu měla Komise pochybnosti zejména o tom, zda vlastní přínos BGB prodejem majetku nebo dceřiných společností, které nejsou nezbytné pro dlouhodobou životaschopnost podniku, s přihlédnutím i na výši podpory v případě scénáře best-case splnil kritérium „významného příspěvku“. Z důvodu silné pozice BGB, včetně jejích dceřiných společností a podniků s ní svázaných, na mnoha trzích a v mnoha oborech, se objevila otázka, zda by nemohl proběhnout prodej více, resp. větších dceřiných společností/aktiv — nejen z hlediska opatření pro vyrovnání, ale také jako významnější, plnění daňových poplatníku doplňující vlastní příspěvek.

III. STANOVISKO NĚMECKA

(55) Německo zaujalo na základě tehdy předloženého plánu restrukturalizace, který ve svých základních rysech platil ještě v létě 2003 a který byl předložen k posouzení poradcům Komise, stanovisko k zahájení řízení a na požádání Komise předložilo v dalším řízení také doplňující informace o původním plánu restrukturalizace, zejména k následujícím, pro rozhodování Komise důležitým bodům:

Obnovení životaschopnosti podniku

(56) Investiční bankovnictví už v budoucnosti nebude představovat ani strategické ohnisko, ani cílový produkt obchodů na kapitálovém trhu. Obchody na kapitálovém trhu se koncentrují na oblasti s vysokým potenciálem výnosů, jako je například zákaznický obchod s akciemi, úroky a úvěry a, v malém rozsahu, také obchod na vlastní účet a budou ve svém rozsahu ubývat.

(57) Byl blíže specifikován rozdíl nákladů mezi likvidací a pokračováním IBAG. Celkové náklady na likvidaci se skládají z operativních nákladů na likvidaci [...]* EUR a z finančního schodku. Pro zjištění finančního schodku byla sestavena stínová bilance skupiny pro tři scénáře (best case, real case, worst case), na což by se vynaložilo [...]* EUR, [...]* EUR resp. [...]* EUR. V případě pokračování by se naopak v období 2001 až 2005 vynaložilo, podle scénáře od [...]* do [...]* EUR (base-case [...]* EUR). Tím by došlo v případě likvidace IBAG k překročení nákladů oproti pokračování podle zvoleného scénáře od [...]* do [...]* EUR.

Kromě toho by při likvidaci bylo nutno vzdát se kladného výsledku od roku 2006 ve výši [...]* EUR.

(58) Blíže byly uvedeny předpoklady o rozvoji trhu v oblasti obchodu s nemovitostmi a fondy. Po mírném poklesu v roce 2002 přibližně o 2 % celkový německý objem staveb, podle informací Ústředního svazu německého stavebnictví, v roce 2003 přibližně stagnoval. Ve stavbě bytů nedošlo k žádné změně trendu (rok 2003: pokles o přibližně 1 % po přibližně 3 % poklesu v roce 2002), přitom na východě byl pokles z důvodu přebytečné nabídky bytů výrazně silnější než v západních spolkových zemích. U průmyslových staveb došlo v roce 2003 k mírnému nárůstu přibližně o 1 %. Na základě toho byly přizpůsobeny kapacity a očekávané obraty Bavaria a bylo definováno cílené zaměření. Bavaria se bude v budoucnosti koncentrovat jak na výstavbu bytů, tak i na oblast průmyslu v prémiové oblasti trhu a z důvodu velkých rozdílů rozvoje výstavby bytů na západoněmecké regiony Hamburk, Mnichov, Stuttgart a Rýn nad Mohanem. V obchodování s fondy se po poklesu v roce 2001 bude v budoucnosti počítat s novým výrazným růstem v oblasti trhu s uzavřenými fondy. Fondy s nemovitostmi by měly hrát důležitou roli s přibližně 50 % objemu umístění na trhu jako alternativní forma investic s výnosy a riziky mezi cennými papíry s pevnými úroky a akciemi. Nové fondy IBV budou zakládány již jen pro průmyslové nemovitosti typu premium a budou vybaveny výrazně redukovanými garancemi. Díky těmto kvalitativně hodnotnějším objektům bude možno zvýšit i jistotu výnosů, čímž se však zredukuje obchodní činnost celkem o více než polovinu.

(59) K předpokladům o rozvoji trhu v oblasti soukromých zákazníků uvedlo Německo zejména to, že v oblasti Berlína připadá v průměru téměř 4 000 obyvatel na jednu bankovní pobočku, což je výrazně více než je německý průměr ((1 400). Ačkoliv v Berlíně není na pobočkách žádné nadměrné odbavování klientů, je třeba v budoucích létech počítat s další redukcí obchodních míst, a to z důvodu působení jiných kanálů jako je call center a internet. Koncept pro trvalé zlepšení rentability v oblasti soukromých zákazníků je založen na oblasti nákladů i výnosů. Mezi opatření pro snížení centrálních nákladů patří redukce poboček podle aktuální výnosnosti, regionálních úhrad a výhledových nákladů na uzavření/sloučení. Cílem má být zvýšení počtu hlavních zákazníků na pobočku na [...]* u Berliner Sparkasse a na [...]* u Berliner Bank do konce roku 2003, oproti průměrně 2 300 zákazníků u bezprostředních konkurentů v Berlíně. Další úspory vyplývají z náhrady nákladných konvenčních pokladen moderními zařízeními, což uspoří [...]* pracovních kapacit. Výnos se může dále zvýšit změnou alokace poradců pro odkrytí možných atraktivních skupin zákazníků. Ve větší míře má probíhat transakční obchod přes online nebo samoobslužná média, zatímco odbytová cesta pobočky se má stále více koncentrovat na poradenství pro zákazníky. Prognóza o rozvoji poptávky v oblasti soukromých zákazníků vychází z informací od Landeszentralbank Berlin, ze zpráv makléřů a ze závěrů Spolkového statistického úřadu z posledních let. Pokud se jedná o pozici BGB na trhu v jednotlivých oblastech místních a regionálních zákazníků, uvedlo Německo podle níže korigovaných čísel, že objem příslušných podílů na trhu je v Berlíně od 20 % až po více než 40 % (viz 291. bod odůvodnění a násl.). Prognóza růstu pro Berlín, který jako strukturálně slabý region leží pod německým průměrem 2,5 %, představuje 2 %. Německo vysvětlilo, že i přes podíly na trhu se 40 % v obchodě s vklady soukromých zákazníků nelze mluvit o vynikajícím postavení BGB, protože berlínský maloobchodní trh se vyznačuje silnou konkurencí a zákazníci mohou bez velkých nákladů a námahy změnit jednu banku za druhou. Navíc existuje nadproporcionální podíl spořitelen, zatímco BGB má z důvodu převážně příjmově slabého okruhu zákazníků nedostatečné zastoupení na trhu v oblasti hodnotnějších druhů investic, jako jsou termínové vklady, vkladové listy, deponování cenných papírů a jiných komplexních vkladových produktů, jako je pojištění.

(60) Předpoklady rozvoje trhu firemních zákazníků se zakládají mimo jiné na zprávách makléřů a ze závěrů Spolkového statistického úřadu. Cíleným řízením portfolia a s tím spojeným rizikem zatížených úvěrů, zavedením na riziko orientovaného oceňování a také koncentrací obchodní činnosti na hlavní segmenty zákazníků-podnikatelů a na regionální firemní zákazníky dojde i přes průměrný růst trhu v Berlíně v období 2001 až 2006 k mírnému poklesu objemu úvěrů o 1 % z [...]* EUR na [...]* EUR. Odstranění rizikových aktiv proběhne z důvodu zabránění vysokých hromadných rizik, zejména v oblasti úseku firemních zákazníků s obratem více než 50 milionů EUR. Mimo Berlín se získá dalších [...]* EUR. Objem vkladů firemních zákazníků by měl zůstat přibližně konstantní i přes cílené omezení velkoobjemových obchodů s úvěry z důvodu snahy o „cross selling“. Německo dodalo níže opravená čísla i pro místní a regionální zákazníky, která ukazují na podíl na trhu necelých 25 % v Berlíně (viz 291. bod odůvodnění a násl.). Pro Berlín byl schválen průměrný roční nárůst 2 %. Rentabilita se výrazně zvýší optimalizací odbytových procesů a služeb a zavedením standardních produktů. V úsecích pro zákazníky má dojít k redukci poboček ze 73 na 35. Zvýšené kladné hrubé rozpětí vyplývá z nově sestaveného cenového modelu Berliner Bank a Berliner Sparkasse sjednocením (zvýšených) dolních cenových hranic a konsekventním vyčerpá-

ním potenciálu cross selling a také rostoucím rozdělením práce pracovníků pro styk se zákazníky.

(61) Příčiny špatné situace u úvěrů na nemovitosti a odvodů garancí v oblasti fondů nemovitostí byly — jak již bylo naznačeno v ohlášení — mimořádně optimistické prognózy dalšího rozvoje nemovitostí v Berlíně a v nových spolkových zemích po znovusjednocení Německa. Na jejich základě vydala BGB ve velkém rozsahu podnikatelské úvěry a do roku 1999 zakládala objemově rostoucí fondy nemovitostí s obsáhlými garancemi, které měly na začátku krize s nemovitostmi na konci devadesátých let vysoké požadavky na oprávky a rezervy. Tato rizika nebyla v jednotlivých bankách plně odhalena z důvodu nedostatečného systému skupiny pro včasné zjištění rizik a z důvodu nesprávného vyhodnocení rizik, takže nedošlo k včasnému nápravnému opatření. A v roce 2000 proběhla na podnět představenstva skupiny a auditora, jakož i na základě mimořádné kontroly provedené BAKred, kontrola podle přísných měřítek, takže bylo třeba aktualizovat velké množství cílových dat. Přitom bylo zjištěno, že systém pro včasné zjištění rizik ve své podobě a praktickém nasazení neplnil své zákonné požadavky.

(62) Sloučení různých bank v roce 1994 pod střechu BGB mělo proběhnout za tím účelem, aby země Berlín, jako akcionář mohla získat strategickou pozici s pokud možno velkým synergickým účinkem. Nebylo možno vytvořit instituci v souladu s KWG, aniž by nedošlo podle § 40 KWG ke zrušení názvu „Berliner Sparkasse“ a aniž by BerlinHyp neztratila privilegium dlužních úpisů. Absence jednotného vedení, které by prosazovalo právo společnosti, vedlo k tomu, že řízení rizik skupiny mohlo být budováno jen postupně. K tomu se přidaly technické restrikce v oblasti výpočetní techniky a zpoždění při tvorbě dostatečně kvalitních údajů. Management rizik byl podporován jen nepatrně a údaje vztahující se k rizikům, byly zpracovávány ručně. Tím stále existovala možnost vzniku chyb. Interní ratingový postup nebyl validován statistickými metodami.

(63) Zavedení účinné kontroly rizik a nového databázového systému ke konci roku 2002 však ekonomicky zajistilo, že v budoucnu dojde ke včasnému rozeznání chybného vývoje a k jeho odstranění. V evidenční databázi konsolidovaně protékaly všechny úvěrové obchody celé skupiny. Tato data představovala základ pro limitní systém managementu, kterým byla hodnocena úvěrová rizika ohledně jejich rizikového potenciálu a byla jim pokládána různá omezení. Tak je k dispozici denně aktualizovaná informační platforma pro komplexní analýzu rizik v obchodování s úvěry. Na tomto základě bylo vyvinuto také novější informování představenstva a dozorčí rady o rizicích úvěrů. Ratingový postup byl vytvořen zcela nově, ve spolupráci s DSGV a s německými zemskými bankami. K lepší kontrole rizik přispěla také výrazná obměna vedoucího personálu a redukce úseků z 63 na 34.

(64) Zjednodušení struktur skupiny a managementu a zavedení účinného systému kontroly spočívá mj. ve strukturálním zlepšení na úsecích corporate governance, kontrola rizik, kontrola/vedení dceřiných podniků v oblasti služeb s nemovitostmi a homogenizace infrastruktury IT. Nová struktura spočívá v tom, že BGB v budoucnosti sama obsáhne obchodní oblasti „wholesale“ a financování nemovitostí a také že centralizuje personál. Landesbank Berlin sjednotí, s výjimkou obchodů wholesale a financování nemovitostí pro podnikatele, všechny odbytové aktivity, včetně veškerého ochodu s firemními a soukromými zákazníky. Dále se má realizovat cíl jednotného vedení skupiny. Opatření pro zlepšení procesů budování a chodu podniku spočívala ve svolání Výboru pro posuzování rizik, který měl zpracovat rozsáhlou analýzu všech rizik skupiny, vytvoření nezávislého oddělení evidence rizik skupiny pro vyhodnocování operativních rizik a zřízení jednotek pro vedení rizik v oblastech firemních zákazníků a financování nemovitostí. Dále byl sestaven projektový tým pro konsekventní strukturování výtek z prováděných kontrol a jejich zpracování. Významně ohrožené stávající úvěry budou v budoucnu lépe sledovány v oddělení pro evidenci rizik, které bude provádět jejich hodnocení.

(65) Pro BGB by měly být dostatečné cílové výnosy před zdaněním v roce 2006 v rozmezí 6 — 7 % (podle původního oznámení) resp. [...]* % (podle přepracovaného střednědobého plánu ze dne 24. června 2003). Sazby výnosů před zdaněním se v Německu v období 1995 až 2000 pohybovaly u zemských bank/spořitelen resp. u všech bank (Top 100) v rozmezí 12,6 % — 17,6 % resp. 13,0 % — 16,5 %. Během času lze ale pozorovat redukci výnosů z vlastního kapitálu před zdaněním. Zejména v sektoru zemské banky/spořitelny se tyto výnosy snížily z 17,6 % v roce 1995 na 12,6 % v roce 2000. Na základě následného zhoršení konjunktury a konsolidačního procesu v Německu mají být čísla v příštích letech trvale nižší a v letech 2001 až 2006 se mají u zemských bank/spořitelen pohybovat mezi 7,0 % (2001) a 8,5 % (2006) a v celém sektoru mezi 9,9 % (2001) a 12,0 % (2006). U zemských bank/spořitelen bude potenciál pro zotavení silně omezen a to z důvodu odpadnutí odpovědnosti za instituce veřejného práva („Anstaltslast“) a ručení za instituce

veřejného práva („Gewährträgerhaftung“), jakož i z důvodu Basel II. Cílové výnosy před zdaněním v rozmezí 6 — 7 % (podle původního oznámení) resp. [...]* % (podle přepracovaného střednědobého plánu ze dne 24. června 2003) nejsou přímo srovnatelné s výnosy konkurenčních ústavů, protože kvóta základního kapitálu u BGB obsahovala během fáze restrukturalizace „bezpečnostní nárazník“ pro zajištění refinancování na kapitálovém trhu, který sloužil k částečné kompenzaci úplných chyb tichých rezerv. Proto musela budoucí předpokládaná kvóta základního kapitálu [...]* % ležet výrazně nad průměrnou kvótou základního kapitálu 6,1 % platnou pro zemské banky/spořitelny v období 1995 až 2000. Následkem bezpečnostního nárazníku ve výši přibližně [...]* % se oproti konkurenčním úvěrovým ústavům snížil — při stejné výši příjmu daně z přidané hodnoty na vstupu — výnos z vlastního kapitálu přibližně o [...]* %, protože ušetřené příjmy daně z přidané hodnoty na vstupu byly dány do poměru k většímu vlastnímu kapitálu.

(66) Skutečnost státního vlastnictví jako taková nezpochybňuje schopnost a význam sanace skupiny. Malus znevýhodňující státní podniky je podle článku 295 Smlouvy o ES protiprávní. Možné protiprávní ovlivňování v souvislosti se státním vlastnictvím bylo zkoumáno kontrolním výborem poslanecké sněmovny a státním zastupitelstvím v Berlíně. Země Berlín má ostatně v úmyslu provést privatizaci BGB.

(67) Obchodní činnost LBB významně ovlivnily celkem dvě zvláštnosti. Jednak LBB musí podle § 3 odst. 6 zákona o LBB plnit i v budoucnosti podpůrné úkoly, jako je např. podpora spoření a vedení běžných účtů i pro soukromé zákazníky s omezenou úvěrovou způsobilostí („účet pro každého“). Proto má nadprůměrně mnoho zákazníků z ekonomicky slabých vrstev, což znatelně ovlivňuje možnost výnosů. Změny lze realizovat jen během dlouhého časového období. Jednak ji zatěžuje i nadále ekonomicky slabá struktura regionu Berlín, která má přibližně o 15 % menší příjmy soukromých zákazníků ve srovnání s celkovým německým průměrem. Většina jiných konkurentů v Berlíně to může kompenzovat díky své přítomnosti v jiných regionech. Převzetím bývalé Ost-Berliner Sparkasse získala LBB podstatně vyšší podíl v mimořádně strukturálně slabém východním Berlíně, který však zahrnuje pouze 37,5 % všech obyvatel Berlína. Tyto zvláštnosti se budou projevovat i po privatizaci.

(68) Německo také předložilo na základě přepracovaného střednědobého plánu ze dne 24. června 2003 kvantifikaci dopadů návrhů poradců Komise (např. zvýšení prevence rizik), již dříve přislíbeného vyčlenění obchodu služeb s nemovitostmi a oddělení IBB a uvedlo, že střednědobé a dlouhodobé dopady těchto tří opatření jsou nepatrné.

(69) Na základě dalšího požadavku Komise Německo, resp. banka také předložily důsledky samostatného prodeje Berliner Bank do konce roku 2005 na životaschopnost zbytku skupiny. Podle Německa má tento prodej negativní důsledky na střednědobé plánování skupiny. V celkovém součtu jsou uvedeny jednorázové účinky pro období 2003 až 2005 ve výši přibližně [...]* EUR, z toho [...]* na mimořádné výdaje spojené s prodejem, zbytek jsou položky na personál, IT, budovy a další výdaje na restrukturalizaci. Střednědobě, resp. dlouhodobě se plánovaný výsledek před zdaněním sníží v roce 2006 z [...]* EUR (podle přepracovaného střednědobého plánu na základě tří výše uvedených opatření) o přibližně [...]* EUR na téměř [...]* EUR, z toho je přibližně [...]* z důvodu odpadnutí příspěvku od Berliner Bank do příjmů skupiny, zbytek je z důvodu zpomalení snižování stavu zaměstnanců, odpadnutí plánovaného zvýšení výnosů z provizí a zbytkových (fixních) nákladů (především z důvodů záporných úspor z rozsahu v oblasti tzv. „back office“). Výnosy z vlastního kapitálu klesnou v roce 2006 o [...]* procentních bodů na [...]* %. Tyto výpočty však vychází z předpokladu, že Berliner Bank bude prodána zájemcům za maximální částku jako samostatná banka, což přináší vyšší výdaje než dražba majetku nebo jednotlivých provozů. Dále se vyčleněním Berliner Bank sníží podíl na výsledku maloobchodního prodeje na celkovém objemu obchodu BGB z [...]* % na přibližně [...]* % a podíl obchodování na kapitálovém trhu se odpovídajícím způsobem zvýší z [...]* % na přibližně [...]* % [...]*.

(70) Komise požádala Německo, resp. banku o další informace ohledně kvantifikace následků střednědobého samostatného prodeje BerlinHyp do konce roku 2006 pro životaschopnost zbytku skupiny. To by mělo mít podle údajů Německa, resp. banky následující negativní důsledky na zbytek skupiny, resp. představovalo by to následující požadavky, které by však kupující nemusel bezpodmínečně splnit: Kupec by musel za srovnatelných podmínek v co nejširší míře převzít vnitřní refinancování ve skupině (v současné době cca. [...]* EUR), tj. mít alespoň stejně dobrý rating jako Landesbank Berlin, a převzít záruku BGB pro BerlinHyp, aby se zabránilo započtení velkých úvěrů (odhad současného objemu: cca. [...]* EUR). Dále by kupující musel nabídnout jako kupní cenu nejméně účetní hodnotu BerlinHyp, protože jinak by z toho vyplývaly účetní odpisy ve výši [...]*, které by mohly ohrozit životaschopnost zbytku skupiny. I při negativním výsledku nabídkového řízení by trvalo riziko dalších účetních odpisů. Prodej by byl

dále možný jen bez výrazného omezování plánu restrukturalizace, pokud by mohla být zachována odbytová spolupráce mezi BerlinHyp a skupinou. Povinnost samostatného prodeje by vyžadovala jednorázový odpis aktuální účetní hodnoty [...]* EUR o [...]* EUR na účetní hodnotu vlastního kapitálu BerlinHyp ve výši 519 milionů EUR. Hospodářský výsledek před zdaněním, očekávaný pro rok 2006 pro zbytek skupiny, by se snížil přibližně o dalších [...]* EUR (rozdíl mezi odpadnutím plánovaného výsledku BerlinHyp ve výši cca. [...]* EUR a výnosu z úroků z očekávané tržby z prodeje ve výši přibližně [...]* EUR). To by mělo za následek — společně se samostatným prodejem Berliner Bank — další pokles požadovaných výnosů z vlastního kapitálu v roce 2006 u zbytku skupiny o přibližně [...]* % na celkem [...]* % a také kvóty základního kapitálu na jen něco více než [...]* %.

Vyvarování se nepřípustných narušení hospodářské soutěže:

(71) Německo dodalo takzvaný střednědobý plán pro rozvoj jednotlivých bilančních položek rozvahy a výsledovky od roku 2001 (aktuální stav) do roku 2006 (plán) a ten během řízení, v souladu s přislíbenými opatřeními na prodej, uzavření a redukci, několikrát aktualizovalo. Na základě střednědobého plánu předloženého v červnu roku 2003, který již zohledňoval odštěpení obchodu se službami v oblasti nemovitostí a IBB, jakož i všechna původně uvažovaná opatření, vyplynuly následující důsledky pro jednotlivá obchodní odvětví v období 2001 až 2006, přičemž z různých položek uvedených ve střednědobém plánu jsou zde jako příklad uvedeny v podstatě jen majetek segmentů a počet zaměstnanců.

(72) V obchodní oblasti Soukromí zákazníci se majetek segmentu z důvodu opatření na prodej, uzavření a redukci sníží z [...]* EUR na téměř [...]* EUR nebo [...]* %, přičemž zhruba 90 % připadne na podej podílů (zejména Allbank, Weberbank, BG Polska, Živnostenská banka). Počet zaměstnanců se úměrně sníží o přibližně [...]* %. Později přislíbený prodej Berliner Bank zde ještě není zohledněn.

(73) V další obchodní oblasti, patřící k tzv. Retailbanking, firemních zákazníků, tedy obchodu s malými a středními podnikateli (ne: velcí zákazníci), se očekává snížení majetku segmentu z téměř [...]* EUR v roce 2001 na přibližně [...]* EUR v roce 2006 (o téměř [...]* EUR nebo [...]* %). Současně se sníží výdaje na zaměstnance o zhruba [...]* %* EUR. Později přislíbený prodej Berliner Bank zde ještě není zohledněn.

(74) Kompenzační opatření v obchodní oblasti financování nemovitostí se v první řadě týká odstranění rizikových portfolií a zaměření na nerizikové obchody. Tím se sníží majetek segmentu z přibližně [...]* EUR v roce 2001 na zhruba [...]* EUR v roce 2006 (přibližně o [...]* %). Počet zaměstnanců by měl být snížen přibližně o [...]* %.

(75) Omezení obchodů na kapitálovém trhu povede ke snížení zaměstnanců o přibližně [...]* %; majetek segmentu se sníží přibližně o [...]* % z [...]* EUR v roce 2001 na zhruba [...]* EUR v roce 2006. Oproti původnímu plánu proběhne silnější zaměření na nerizikové obchody. Závazky segmentu se tím nadproporcionálně sníží o [...]* %.

(76) Postupná likvidace obchodní oblasti velcí zákazníci/zahraničí způsobí redukci majetku segmentu o přibližně [...]* a snížení počtu zaměstnanců o přibližně [...]* %. Položky, zbývající na konci fáze restrukturalizace, především z důvodu dlouhodobé platnosti některých smluv a dohod, budou po roce 2006 dále likvidovány.

(77) Díky rezignaci na veškeré obchody nad rámec regionu v obchodní oblasti veřejný sektor se zredukoval majetek segmentu o téměř [...]* %. Obchodní oblast veřejného sektoru bude přiřazena k úseku firemních zákazníků.

(78) Díky plánovanému odštěpení obchodu se službami nemovitostí, což bylo nabídnuto jako další kompenzační opatření, bude majetek segmentu této obchodní oblasti téměř zcela rozpuštěn.

(79) Společně s další redukcí majetkových položek, například v managementu úroků nebo odštěpením obchodů IBB (přibližně 20 miliard EUR majetku segmentu), a s důsledky konsolidace vznikne nakonec celkové zkrácení bilančního objemu z přibližně 189 miliard EUR v roce 2001 o přibližně [...]* EUR nebo [...]* % na přibližně [...]* EUR v roce 2006. Bez ohledu na odštěpení IBB, jejíž zhodnocení jako kompenzační opatření zůstává sporné ([18]), dojde ke snížení bilanční sumy o přibližně [...]*.

(80) Co se týče podílů na trhu, tyto jsou vztaženy na oblast soukromých a firemních zákazníků v Berlíně, protože se tu jedná o regionální obchod. Trhy obchodu

([18]) K tomu poznámka Komise: Podpůrný obchod představuje podle dohody o německých podpůrných bankách veřejné poslání a není to tedy žádná komerční činnost relevantní soutěži, nemůže tedy být považován ani za kompenzační opatření. Odpovědnost za instituce veřejného práva a ručení za instituce veřejného práva mohou zůstat zachovány jen pro podpůrný obchod ve vyčleněné, nezávislé podpůrné bance.

s financováním nemovitostí a obchodování na kapitálovém trhu jsou naproti tomu národní, kapitálový trh je dokonce mezinárodní. Podíly na trhu v segmentech berlínských soukromých a firemních zákazníků jsou oproti číslům uvedeným ve zprávě opraveny směrem dolů (na podíly zhruba od 20 % až do 40 % u soukromých zákazníků a na podíly téměř 25 % u firemních zákazníků), protože hlášení těchto údajů BGB podávané zemské centrální bance používala statistiku, aniž by se zohlednilo nutné regionální a věcné omezení (viz 291. bod odůvodnění a násl.).

(81) V případě obchodu s úvěry u soukromých zákazníků je pro berlínský trh předpovídán u BGB do roku 2006 mírný nárůst podílu na trhu, zatímco v obchodu s vklady se tento podíl nepatrně sníží. Tento rozvoj se zakládá na směřování obchodní činnosti BGB na berlínský trh. Současně se ale má podle plánu restrukturalizace úplně stáhnout z trhu mimo region. Kompenzační opatření v oblasti soukromých zákazníků nebudou na berlínském podílu na trhu téměř vůbec znatelné, protože snížení obchodu proběhne především v oblasti mimo region.

(82) V obchodní oblasti pro firemní zákazníky dojde v období 2001 až 2006 k mírné redukci podílu na trhu v obchodování s úvěry, zatímco podíl na trhu s vklady zůstane přibližně konstantní.

(83) V obchodě pro financování nemovitostí je třeba opravit původně udávaný podíl na národním trhu, z důvodu aktuálnější statistiky, z přibližně 5 % na zhruba 3 %, a ten se do roku 2006 ještě sníží přibližně na 2 %. V oblasti kapitálového trhu nedojde výhledově do roku 2006 k žádným změnám.

(84) Německo během řízení uvedlo, že BGB intenzivně zkoumala možnost dalších kompenzačních opatření. V rámci prodeje oddělení služeb s nemovitostmi, přislíbeného již v raném stádiu navíc k původnímu plánu, však nejsou možné žádné další protislužby [...]*.

(85) Kompenzační opatření jsou celkově také přiměřená. Celková suma podpory jako vztažný bod pro kontrolu přiměřenosti zahrnuje přísun kapitálu země ve výši 1,755 miliard EUR a hodnota podpory pro odstínění rizik, která hospodářsky odpovídá nanejvýš scénáři worst case, činí 6,07 miliard EUR. Jako úhradu za odstínění rizik zaplatí BGB ročně ručitelskou provizi ve výši 15 milionů EUR.

(86) Jako opěrný bod pro narušení trhu použila Komise ve svém rozhodnutí o zahájení řízení možnost rozšíření obchodování na základě požadavku bankovního právního dozoru na koeficient solventnosti. Předpoklad, že při přísunu základního kapitálu ve výši 1 miliardy EUR mohou být riziková aktiva navýšena až o 25 miliard EUR, však nebylo možné podle stanoviska Německa z rámcových podmínek o bankovním právním dozoru odvodit. Jen při současném přísunu základního a doplňkového kapitálu si banka může svoje riziková aktiva navýšit o 25násobek dodaného základního kapitálu. Pokud bance chybí dosud nezohledněný doplňkový kapitál ve výši odpovídající přísunu základního kapitálu, nelze výše uvedený faktor 25 použít. Nezdá se být správné považovat obchodní expanzi, která bude umožněna až doplňkovým kapitálem, jež má banka stejně k dispozici, za narušení trhu, které bylo způsobeno přísunem kapitálu kvalifikovaným jako podpora. Proto bylo považováno za nutné, aby se již ve výchozím bodě omezilo maximální možné narušení trhu na 12,5násobek podpory ve formě přísunu kapitálu.

(87) Země Berlín dodala BGB jen základní kapitál ve výši 1,755 miliard EUR, avšak žádný doplňkový kapitál. Přísun základního kapitálu měl za následek, že mohl být zohledněn dosud nepoužitelný doplňkový kapitál ve výši 877,5 milionů EUR, což však, jak je vysvětleno, nelze hodnotit jako narušení trhu způsobené přísunem kapitálu.

(88) Kromě toho se jedná u (teoretické) kvóty základního kapitálu ve výši 4 % resp. kvóty vlastního kapitálu ve výši 8 % o zákonem stanovené minimální požadavky na vybavení vlastním kapitálem. Pro regulovanou obchodní činnost a také pro nutný prostor k pohybu, potřebný pro účast na finančních trzích, potřebují ústavy výrazně lepší vybavení vlastním kapitálem. Podle hodnocení BAFin je v současnosti z hlediska trhu bezpodmínečně nutná kvóta základního kapitálu [...]* % a kvóta vlastního kapitálu [...]* %, aby byla zajištěna likvidita BGB a aby se neohrozil postup restrukturalizace (srov. dopis BAKred ze dne 29. června 2001).

(89) Na základě těchto úvah a v současné době rozhodujících kvót kapitálu vychází pro takové navýšení kapitálu narušení trhu přibližně 18 miliard EUR (přísun základního kapitálu přibližně 1,8 miliard EUR násobeno faktorem 10).

(90) Německo nabídlo, v reakci na otevření řízení Komisí, jako další kompenzační opatření vyčlenění úseku služeb s nemovitostmi (IBAG, IBG, LPFV) od BGB. Účinek odstínění rizik by se zaměřil na oblast služeb s nemovitostmi, které nepodléhají požadavkům na

koeficienty solventnosti a které mohou provádět také všechny ostatní společnosti bez povolení banky. Odstínění rizik se vztahuje na starší obchody, zejména na již umístěné fondy, a ne na nové obchody. Případně by bylo možno hájit koncepci, že nový obchod bude umožněn jen přes odstínění rizik. Objem narušení trhu by pak ale mohl dosáhnout maximálně celkového objemu nových obchodů. Pro IBV se v roce 2002 očekává objem odbytu fondů v celkové výši [...]* EUR. Pro Bavaria je v roce 2002 přijat objem projektů v celkové výši [...]* EUR. Všechny nové obchody IBAG se tím pohybují přibližně ve výši [...]* EUR. Na nové obchody IBAG by se mohlo projevit odstínění rizik nanejvýš do ukončení fáze restrukturalizace ke konci roku 2006. Potom bude IBAG sanovaný a výkonný podnik, který se může vlastními silami pustit do soutěže. Proto se do odstínění rizik mohou jako narušení trhu započítat maximálně nové obchody do konce roku 2005, což od roku 2002 do roku 2005 představuje celkem [...]* EUR. Tento celkový obnos narušení trhu leží mezi scénářem best case pro skutečné využití země Berlín z odstínění rizik (2,7 miliard EUR) a mezi scénářem worst case (6,1 miliard EUR). Zdá se proto přiměřené, že Komise při stanovení deformace trhu způsobené odstíněním rizik, vzala jako základ hodnotu [...]* EUR zjištěnou pro nové obchody IBAG až do doby ukončení fáze restrukturalizace. V každém případě by se mohla stanovit deformace trhu v důsledku odstínění rizik pomocí hodnoty podpory pro odstínění rizik, odpovídající scénáři worst case (6,07 miliard EUR).

(91) Jako výsledek se tak získá následující, pro posouzení kompenzačních opatření určující, narušení trhu:

— ve prospěch BGB nově navýšením kapitálu: 18,3 miliard EUR,

— ve prospěch úseku služeb s nemovitostmi, který se má oddělit, odstíněním rizik: [...]* EUR — 6,1 miliard EUR

(92) Na rozdíl od toho, co se Komise v rozhodnutí o zahájení řízení na základě tehdy dostupných informací domnívala, neospravedlňují skutečné nižší podíly BGB na trhu se vycházelo z extrémně silné pozice BGB na trhu a z toho odvozovaly důsledky pro stanovení kompenzačních opatření. Navržená opatření pro kompenzaci narušení trhu se zdála celkově přiměřená, a to i při zahrnutí případných právních problémů s podporou LBB v případě majetku WBK.

(93) Německo dále uvedlo, že prodej Berliner Bank nebude z konkurenčních důvodů oznámen před prodejem akcií země Berlín v BGB. Protislužby v oblasti maloobchodu budou dostatečné odštěpením Weberbank, Allbank a zahraničních dceřiných společností BGB Polska a Živnostenská banka, jakož i vzdáním se 6 vnitrostátních německých center pro soukromé zákazníky a uzavřením asi 90 poboček, převážně v Berlíně. Kromě toho se kompenzační opatření pohybují vesměs v rámci toho resp. dokonce i nad rámec toho, co Komise požadovala v předcházejících rozhodnutích o restrukturalizaci bank.

(94) Na základě dalších námitek Komise, především s ohledem na skutečnost, že díky dosud přijatým nebo ještě plánovaným opatřením k uzavření nebo prodeji zůstane pozice BGB na berlínském trhu v maloobchodním bankovnictví téměř nezměněná, rozhodly se Německo a země Berlín přislíbit prodej Berliner Bank. Na základě tohoto příslibu se Německo zavazuje zajistit, aby bylo oddělení „Berliner Bank“ skupiny prodáno jako ekonomická jednotka, včetně obchodní značky, se všemi zákaznickými vztahy, pobočkami a jim příslušnými zaměstnanci ve veřejném, transparentním a nediskriminačním řízení. Prodej se má uskutečnit do 1. října 2006 podle všech právních předpisů.

(95) Prodej „Berliner Bank“ sníží aktiva segmentu v celém úseku maloobchodního bankovnictví o [...]* EUR ([...]* EUR v obchodní oblasti soukromých zákazníků a [...]* EUR v oblasti firemních zákazníků). Spolu s již plánovanými opatřeními se sníží aktiva segmentu celkem o [...]* EUR. Bilanční suma se v období restrukturalizace sníží ze 189 miliard EUR na [...]* EUR.

Podpora omezená na minimum:

(96) Během restrukturalizace se nesmí příliš přecenit rizika. Ta byla stanovena především na znalostech LPFV z ledna roku 2002. Jejich ohodnocení se může během doby garancí změnit na základě makroekonomických faktorů a intenzivním managementem nemovitostí. Bude ale zajištěno, jak uvolněním smluv LPFV s IBG, tak také díky modalitě odstínění LPFV zemí Berlín, že zemí Berlín bude možno uhrazovat jen skutečné nároky z garancí. Pro zajištění vysoce kvalitního managementu má země Berlín u LPFV práva zásahu i udělování pokynů.

(97) Byla zavedena také přiměřená kontrolní opatření pro skutečné vyloučení vícenásobného krytí rizik. Rizika z revitalizace a práva nabídky se totiž nekupí aditivně, naopak se násobí. To je zohledněno v nástinu rizik u LPFV. Skutečné vícenásobné riziko krytí naproti tomu spočívá v garanci nájmů a úvěrů skupiny BGB. LPFV zkoumá správnost nároků právně, věcně a účetně.

Kontrola, která by vyloučila současné nároky z garance kreditů, již probíhá na základě příkazu země Berlín od ledna roku 2003 a je prováděna společností „BCIA Berliner Gesellschaft zum Controlling der Immobilien-Altrisiken mbH“, kterou má tato země jako jediná ve svém podílovém vlastnictví. Veškeré výkony LPFV, na které se vztahuje převzetí plnění zemí, budou BCIA detailně prozkoumány z právního, věcného a účetního hlediska, stejně jako legitimita každého nároku z garance úvěrů a bilančních garancí. BCIA je pro zemi silným a účinným aparátem pro minimalizaci škod. Zákon o garancích ze dne 16. dubna 2002 totiž výslovně předpokládá, že v souvislosti a odstíněnými riziky nesmí být provedena žádná platba třetí osobě, pokud k tomu není právní nárok.

(98) Konkrétně disponuje země, resp. BCIA, o jejíž činnosti musí být čtvrtletně informována poslanecká sněmovna, na základě podrobné dohody vůči společnostem podporovaným pro odstínění rizik, následujícími schvalovacími, kontrolními, příkazními a podobnými právy, jejichž výkon je podrobněji uspořádán podle odpovědnosti a postupu:

— podmínka schválení výplat úvěrových příslibů, pokud jsou překročeny určité mezní hodnoty,

— spoluúčast při stanovení seznamu pozitiv a ročního vyúčtování pro bilanční garance,

— podmínka schválení prodeje aktiv, která podléhají garancím účetní hodnoty, pokud jsou překročeny určité mezní hodnoty,

— podmínka schválení investic, které vedou k dodatečným pořizovacím a výrobním nákladům, pokud jsou překročeny určité mezní hodnoty,

— podmínka schválení určitých plateb LPFV,

— právo udělovat pokyny IBG a LPFV ohledně obrany proti nárokům,

— podmínka schválení odstoupení a jiných dispozic ohledně požadavků podrobné dohody,

— komplexní informační a dozorová pravomoc,

— pravomoc souhlasu ohledně ustanovování auditorů u IBG, IBAG a LPFV,

— právo kontroly účetního dvora Berlín,

— podmínka schválení restrukturalizace.

(99) Banka poskytne významný vlastní příspěvek prodejem majetku nebo dceřiných společností, které nejsou nezbytné pro dlouhodobou životaschopnost. Zde se jedná o významné, i ziskové podíly, které se zpeněží cestou veřejného a transparentního řízení. K tomu se přidává předpokládaný prodej oblasti služeb spojených s nemovitostmi. Další vlastní příspěvek není možný, protože BGB již v roce 2001 vyvinula cestou redukce rizikových aktiv veškeré možné aktivity pro to, aby co nejvíce zabránila další ztrátě vlastních prostředků a aby podpořila kvótu vlastních prostředků.

(100) Byla také potřebná kvóta základního kapitálu a poměr aktiv k vlastnímu kapitálu, předběžně schválené jako záchranná podpora a od roku 2003 vyžadované plánem restrukturalizace. Dosažení předběžně schválené kvóty základního kapitálu ve výši 5 % a poměru aktiv k vlastnímu kapitálu ve výši 9,7 %, jakož i od roku 2006 vyžadované kvóty základního kapitálu přibližně 7,5 % a poměru aktiv k vlastnímu kapitálu ve výši přibližně 12 %, je bezpodmínečně nutné pro další chod podniku, včetně solidního hodnocení ratingovými agenturami. Zejména s ohledem na [...]* a na [...]* schopnosti likvidity BGB je nepostradatelné nadprůměrné vybavení vlastními prostředky, [...]*.

(101) Průměrná kvóta vlastního kapitálu, resp. poměr aktiv k vlastnímu kapitálu zemských bank/spořitelen se v období 1995 až 2000 pohybovala v rozmezí 5,7 % až 6,8 %, resp. 8,9 % až 10,2 %. Kvóta vlastního kapitálu předběžně povolená pro BGB ve výši 5 % tak leží pod dlouhodobým průměrem se srovnatelnými bankami, zatímco předběžně schválený poměr aktiv k vlastnímu kapitálu představuje rozdíl pouze o 0,1 % oproti střední hodnotě období 1995 až 2000. Tyto kvóty se zdají být velice konzervativní a nezohledňují specifické problémy BGB.

(102) Kvóty solventnosti celého trhu, tj. soukromých a státních bank v Německu, se pohybovaly — mj. z důvodu v bankovním sektoru chybějící odpovědnosti ručitelů — v rozmezí od 6,3 do 7,3 % (kvóta základního kapitálu), resp. 10,4 % až 11,3 % (poměr aktiv k vlastnímu kapitálu). Již s vyhlídkami na odpadnutí odpovědnosti ručitelů pro státní banky se kvóty solventnosti zemských bank/spořitelen pravděpodobně pomalu srovnají s vyšší úrovní soukromých bank. Díky tomuto efektu se průměrná sazba pro poměr aktiv k vlastnímu kapitálu zemských bank/spořitelen v roce 2006 *ceteris paribus* (za stejných ostatních podmínek) zvýší z 9,6 % na přibližně 10,9 %. Tím se omezí nárazník vlastních prostředků BGB, za předpokladu poměru aktiv k vlastnímu kapitálu předpovídanému v sanačním konceptu pro rok 2006, z [...]* % na pouze přibližně [...]* %.

(103) Pro posouzení poměru aktiv k vlastnímu kapitálu tedy nebude relevantní regulační minimum ve výši 8 %, které bylo BAFin fakticky navýšeno na 8,4 % a z důvodu nestabilnosti prakticky leží kolem 8,6 %. Kapitálový trh, resp. ratingové agentury se typicky mnohem více orientují na vhodné orientační body (benchmarky), které ukazují na podstatně vyšší poměr aktiv k vlastnímu kapitálu a podle toho snižují zdánlivě vyšší nárazník vlastních prostředků ve výši téměř [...]* % na přibližně [...]* %.

(104) V roce 2006 byl nezbytný nadprůměrný poměr aktiv k vlastnímu kapitálu [...]*. Ratingové agentury přikládají při vydání svého hodnocení značný význam struktuře kapitálu a již v minulosti připomínaly zlepšení kvóty základního kapitálu BGB. Na základě těsné korelace mezi ratingem finanční síly a také dlouhodobým ratingem a budoucího odpadnutí záruk ručení je nutné významné zlepšení ratingů finanční síly, aby se zabránilo negativnímu účinku na rozsah a náklady refinancování. K tomu z nového ohodnocení rizikových aktiv podle Basel II vychází výhledově od roku 2006, z důvodu velké nestálosti rizikových aktiv, zvýšená potřeba vlastních prostředků.

IV. STANOVISKA OSTATNÍCH ZÚČASTNĚNÝCH STRAN

(105) Na základě zveřejnění rozhodnutí o zahájení řízení v *Úředním věstníku Evropských společenství* obdržela Komise stanoviska dvou dalších zúčastněných stran, totiž od Berliner Volksbank a od třetí osoby, která požádala o utajení své identity.

Stanovisko Berliner Volksbank:

(106) Berliner Volksbank namítla, že povolení ohlášené podpory na restrukturalizaci podle čl. 87 odst. 3 Smlouvy o ES nepřichází v úvahu. Podpory nespadají do kategorie právních institutů odpovědnosti za instituce veřejného práva a ručení za instituce veřejného práva, a tedy neexistují jako podpora.

(107) Opatření pro podporu ve prospěch BGB přesahují dosud známé dimenze. Finanční nesnáze BGB souvisí především s mimořádně ztrátovými obchody podniku s uzavřenými fondy nemovitostí. Příčina ztrát u BGB spočívá v tom, že při pořizování se neprováděly prakticky žádné kontroly. Tím byly garantovány příjmy vkladatelům do fondů. Podnik byl považován — možná hlavně kvůli výhodným podmínkám pro vkladatele — za vedoucí podnik na trhu ve spolkovém měřítku.

(108) Podpora na restrukturalizaci by sice v jednotlivých případech mohla být ospravedlnitelná, a to vzhledem k rostoucím negativním důsledkům nesolventnosti banky na systém bank a na důvěru veřejnosti. Na druhé straně se podle dosavadních rozhodnutí Komise jednalo o příjemce podpory s omezenou regionální působností, takže účinky podpory se koncentrovaly na několik málo konkurentů. Ti byli o to více postiženi důsledky narušení soutěže, zejména Berliner Volksbank, která s BGB konkuruje ve všech svých obchodních oblastech.

(109) Výše a intenzita podpory by se musely omezit na minimální míru, nutnou na restrukturalizaci. To však není možno rozeznat. Garance země za rizika z oblasti nemovitostí odpovídá neomezené doplatkové povinnosti, protože s tím spojená pořizovací povinnost země Berlín v současné době nemůže být vyčíslena, a tak odpovídá „bianko šeku“ pro budoucí ztráty. Podniku však nesmí být poskytnuta žádná přebytečná hotovost. Již svou výší (21,6 miliard EUR) a délkou trvání (třicet roků) je garance nepřiměřená, zajišťuje bance prakticky neomezenou platební schopnost a tím má významné účinky na narušení trhu. Díky úplnému zbavení banky rizik z obchodů se službami v oblasti nemovitostí v operativním bankovním obchodování získá BGB „bezpodmínečnou licenci“ k předkládání nabídek za libovolných podmínek, např. při prodeji nebo pronájmu nemovitostí. Zejména pokud by takto banka dosáhla ztrát, byly by tyto ztráty zemí Berlín znovu plně kompenzovány. Ve svém výsledku tím garance svou výší odpovídá neomezené doplatkové povinnosti, která již ve své podstatě nemůže být schválena a chybí v ní nutná konkretizace ve smyslu příslušného zákona. Kumulativní záruka přísunu kapitálu a záruka odstínění rizik by dále vedly k dvojitému krytí. Při stanovení subvenčního ekvivalentu záruky by se muselo zohlednit to, že by to byla zcela jistě otázka velkého objemu dluhů. V nejnepříznivějším případě vychází země z částky 6,1 miliard EUR. Pokud se musí realisticky počítat s výskytem případu ručení (což zjevně nelze vyčíslit), odpovídá výše podpory garance jejímu nominálnímu obnosu.

(110) Trh finančních služeb se vyznačuje silnou konkurencí mezi podmínkami s významným tlakem na marže. Proto lze očekávat, že BGB předá dál svoji výhodu získanou podporou a tím dojde k významnému narušení hospodářské soutěže na úkor jejích soutěžitelů. To je mimořádně vážné, protože podpora bude poskytnuta subjektu s vedoucím postavením na

trhu v regionu Berlín/Braniborsko, jehož podíl na trhu je podle vlastního ohodnocení téměř 50 % a který má více než 50 % všech poboček kreditních ústavů v Berlíně. BGB stojí s Berliner Volksbank a se svými hlavními oblastmi obchodu — obchodu se soukromými zákazníky a se zákazníky z vrstev středních podniků — v bezprostředním centru soutěže a obsazuje k dnešnímu dni podíl na trhu, který je mnohokrát vyšší než podíl Berliner Volksbank. Podpora tím přispívá k další hospodářské „konsolidaci moci" na berlínském bankovním trhu. Poměrně silná pozice BGB na trhu je také důsledkem strategie více obchodních značek BGB, která se objevuje ve spojení s více ústavy pod různými obchodními značkami, resp. firmami. BGB sleduje takovou obchodní strategii, která se oddělila od strategie rentability a díky svým subvenčním podmínkám vedla k vytlačení konkurence.

(111) Předložený plán restrukturalizace není vhodný z důvodu nedostatku konečného konceptu trvalého ozdravení, které by umožnilo obnovení životaschopnosti podniku. Je založen na optimistických předpokladech, není dostatečně konkrétní a nadměrně zdůrazňuje pozitivní aspekty. Kromě toho není určen k tomu, aby zajistil dlouhodobou rentabilitu a tím životaschopnost podniku, protože vychází pouze z cílové rentability cca. 6 — 7 %, což je pouze polovina průměru běžného v oboru. Konečně se koncept restrukturalizace nezmiňuje ani o budoucích právně-podpůrných povinnostech splatnosti ohledně související kontroly přesunu WBK na zemskou banku v roce 1993.

(112) Nutnost zmírnění nepříznivých účinků na soutěžitele, daná pokyny Komise, omezením přítomnosti příjemce podpory na relevantních trzích po ukončení restrukturalizace, nebyla dostatečně zohledněna, protože obchodní aktivity na relevantních trzích budou dokonce rozšířeny. Podle konceptu restrukturalizace má být jako kompenzace za uzavření různých poboček mimo Berlín umožněno zvýšení výnosů obchodováním se soukromými a firemními zákazníky především zaměřením a rozšířením obchodních aktivit v Berlíně. BGB plánuje ústup jen z těch trhů, na nichž dosud nedosáhla žádný zásadnější význam. Oznámené uzavření poboček nemůže vést k redukci přítomnosti BGB na trhu, nýbrž odpovídá spíše obecnému trendu na trhu finančních služeb v Německu, který platí za „over-banked". Bude nutno stanovit rozsah protislužeb poskytnutých BGB, a to na základě současné, trh ovládající pozice BGB na berlínském bankovním trhu, protože právě zde se nejsilněji projeví účinky deformující konkurenci. Pro opatření Komise k vyrovnání deformace trhu, způsobeného podporou, přichází v úvahu prodej části skupiny BGB. Zde by se nabízel např. prodej „Berliner Bank", která disponuje na relevantních segmentech trhu takovým podílem, který odpovídá podílu Berliner Volksbank. Prodej Berliner Bank by měl tu výhodu, že se tu jedná o organizačně rozsáhlý samostatný ústav, který má vlastní pozici na trhu, a proto by mohl být bez větších problémů převzat některým soutěžitelem. Náklady takového obchodu by byly, s ohledem na výši podpory, přiměřenou kompenzací za její účinky, které významně narušují hospodářskou soutěž.

(113) Uvedená podpora je vedle státních garancí za záruky (odpovědnosti za instituce veřejného práva a ručení za instituce veřejného práva) a vedle přenesení úseku Wohnbau-Kreditanstalt na Landesbank Berlin pouze jedním z mnoha finančních podpůrných opatření veřejného sektoru ve prospěch BGB. Podpora povede ke kumulaci, která musí být zohledněna i při stanovení kompenzačních opatření za podporu na restrukturalizaci.

(114) Zvýšení poměru aktiv k vlastnímu kapitálu na 9,7 % není nutné. Právně je nutné závazně dodržet pouze v KWG právně předepsané minimum 8 % a také v pokynech Komise uvedené „nezbytně nutné minimum".

(115) Kumulace odstínění rizik a přísunu kapitálu není nutná, protože jen první faktor pokryje rizika ze ztrát v oblasti nemovitostí. Přísun kapitálu povede k „dvojitému vyrovnání ztrát" zemí Berlín. BGB by mohla použít takto navíc získané prostředky pro jiné obchodní oblasti.

(116) Kromě toho existují náznaky další podpory. Senát jedná s vybranými investory o převzetí banky. Prodej by neproběhnul za tržní cenu, protože nabídkové řízení není otevřené pro všechny, není transparentní a nediskriminační.

Stanovisko třetí osoby, která požádala o utajení své identity:

(117) Zdá se, že budoucí strategie banky bude spočívat především v tom, že zredukuje svou činnost, kapacity a infrastrukturu a že se bude koncentrovat na obchodování se soukromými a firemními zákazníky v regionu. Tento koncept se musí zakládat na předpokladu, že porostou tyto regionální trhy a podíl banky na nich. Existují ale některé pochybnosti a rozpory ohledně podílu banky na trhu v těchto oblastech. Dále je nejisté, zda banka vůbec může stavět na solidní zákaznické základně. Obchodní značka „Berliner Bank" vykazuje slabiny. Na základě problémů s obchody s financováním nemovitostí

v minulosti existují pochybnosti o budoucím úspěchu. Zachování významného podílu na obchodech na kapitálovém trhu je pro regionální banku netypické.

(118) Úspěch provedení plánu restrukturalizace závisí především na tom, zda se podaří realizovat ambiciózní plány na redukci počtu zaměstnanců a zavedení nového systému kontroly rizik, jakož i zlepšení informačního systému. O tom však existují pochybnosti, protože zatím přijatá opatření k redukci počtu zaměstnanců zůstala za stanovenými cíli a je nutno počítat s odporem zaměstnanců i odborové organizace. Kromě toho velká část dosud přijatých omezení souvisí s opatřeními v oblasti tzv. outsourcingu. Z toho však nelze očekávat žádné dlouhodobé snížení nákladů, protože je nutno hradit náklady za převedené zaměstnance banky ve formě zvýšených služebních poplatků.

(119) Banka bude muset být podle bodu 34 pokynů v budoucnu schopna soutěžit na trhu samostatně. Existují pochyby o tom, zda cílové výnosy vlastního kapitálu ve výši 7 %, dosažené v roce 2006, k tomu budou dostatečné. Proto nelze vycházet z obnovení dlouhodobé životaschopnosti. Takové nízké výnosy nejsou opodstatněné ani při splnění státních úkolů od spořitelny, protože ty jsou irelevantní pro posouzení výnosu.

(120) Pokud bude trvat státní vlastnictví, existují značné pochybnosti o tom, zda může být vytvořena a zajištěna životaschopnost banky. Země Berlín by byla vystavena značnému politickému tlaku při ukončení pracovních poměrů. Všeobecně by země Berlín nebyla schopna provést plán restrukturalizace. Grémia banky by byla dále obsazována politicky, což by s sebou přineslo střety zájmů. Tyto problémy by trvaly také při převzetí jinou německou zemskou bankou.

V. REAKCE NĚMECKA NA STANOVISKA OSTATNÍCH ZÚČASTNĚNÝCH STRAN

(121) Německo zaujalo stanovisko k poznámkám Berliner Volksbank i anonymní třetí osoby. Výklad Berliner Volksbank k údajným starším podporám je podle stanoviska Německa scestný. Neexistují žádné významné finanční zdroje vytvořené domnělou podporou. Jinak by se skupina nenacházela v existenčních potížích. Ostatně Komise ohodnotila záruční instituty odpovědnosti za instituce veřejného práva a ručení za instituce veřejného práva jako stávající podporu, a proto nesmí být zohledněny jako náklady BGB. Přísun kapitálu ve formě podpory na záchranu měl ve skutečnosti být bance k dispozici trvale, což však odpovídá pokynům a praxi Komise ohledně podpor na restrukturalizaci. Přivedení WBK do LBB bylo komisí zkoumáno v samostatném řízení, Německem to však nebylo kvalifikováno jako podpora.

(122) BGB má sice na berlínském bankovním trhu relativně silnou pozici jak v obchodu se soukromými, tak firemními zákazníky. Její podíly však nedosáhly takové výše, jak tvrdí Berliner Volksbank. Objemové podíly na trhu jsou výrazně nižší než podíly vztažené k počtu zákazníků, protože Berliner Sparkasse vykazuje množství účtů s nízkým objemem úvěrů a vkladů, což se ukazuje spíše jako přídavný nákladový faktor.

(123) Plán restrukturalizace obsahuje všechny potřebné podklady v nutné míře podrobnosti. Německo vidí v předloženém plánu stabilní základ pro zajištění rentability BGB. Rentabilita celého bankovního sektoru v Německu významně poklesla z důvodu celkové hospodářské situace. Průměrné výnosy vlastního kapitálu se snížily z 11,2 % v roce 1999 přes 9,3 % v roce 2000 na pouhých 6,2 % v roce 2001. Ve zprávách spolkové vlády se důsledně uvádí a odvozují výsledky každé jednotlivé obchodní oblasti pro období 2001 — 2006. Současně proběhlo celkové plánování podle vzorce: suma výnosů, provozní výsledek před a po opatřeních na předcházení rizik a zisk před zdaněním.

(124) Kroky potřebné k provedení plánu restrukturalizace jsou u BGB naplánovány do dvou fází:

— na koncepční úrovni zpracovala nejdříve dílčí koncept pro každou budoucí obchodní oblast, nezávisle na tom, zda tato oblast patří mezi ty, které je nutno zachovat, dále rozvíjet, přeměnit nebo prodat,

— na praktické úrovni podložila každý takový dílčí koncept konkrétními, k provedení nutnými opatřeními a tato opatření znovu ohodnotila náklady.

(125) Tím byl k dispozici úplný koncept. Od té doby byla jednotlivá opatření dále konkretizována a opatření na úrovni obchodních oblastí byla dále podrobně rozváděna a zahrnuta do rozsáhlého celkového plánu. K provedení byly vyvinuty dva speciální nástroje doplňující obvyklý postup výsledek-kontrola. Jeden nástroj je určen pro sledování všeobecných opatření, druhý pro sledování personálních opatření. Tyto nástroje umožnily měsíční srovnání plánovaných a skutečných hodnot, a tím stálou kontrolu úspěchu provádění.

(126) Banka považuje za typický úkol regionálních bank jen financování nemovitostí. Sem nepatří oblast služeb spojených s nemovitostmi, v níž vznikají rozsáhlé ztráty, které si potom vyžadují sanaci bank a státní odstínění rizik. Opuštění této obchodní oblasti nabídla BGB jako kompenzační opatření. Vůči úvěrům na nemovitosti neexistují ani žádné nízké preventivní kvóty.

(127) V budoucnosti bude přistoupeno k mnoha opatřením jak v nových, tak i ve stávajících obchodech, jakož i v oblasti controllingu, aby se výrazně snížilo riziko v obchodní oblasti financování nemovitostí. V nových obchodech se budou aktivity koncentrovat na atraktivní působiště, diverzifikuje se riziko činností v regionech v rámci Německa, dále se bude rozvíjet orientace na zahraniční obchod a upustí se od rizikových obchodních segmentů, zejména staveb. V rámci stávajících obchodů budou nasazeni specialisté na rizika v ohrožených závazcích a přijmou se kritické rozbory a nová ohodnocení stavů. V oblasti controllingu se v rámci celé skupiny zavede kontrola rizik, která také vytvoří rámec pro jednotlivé nástroje kontrol. Mezi tyto nástroje patří systém omezení tržních a adresných rizik, systém včasného varování, strategie sanace a také task force pro angažovanost nad rámec dílčí banky.

(128) Restrukturalizace povede, oproti názoru Berliner Volksbank, k omezení přítomnosti na trhu tím, že se opustí obchodní oblast velkých zákazníků a veřejného sektoru, jakož i k přeměně jiných obchodních oblastí. Opuštění maloobchodní oblasti by z hlediska ekonomického nebylo smysluplné, protože by se tím zasáhlo jádro podniku a následně by se ohrozil výhled na privatizaci. Kromě toho se ani v maloobchodní oblasti nebude zvyšovat přítomnost na trhu. Banka se úplně stáhne ze spolkové země Braniborsko, s výjimkou Postupimi. V zemi Berlín se přítomnost na trhu díky uzavření poboček znatelně sníží.

(129) Odstínění rizik nepředstavuje žádný „bianko šek pro budoucí ztráty“, protože rizika zahrnutá do odstínění rizik jsou všechna do jednoho stará rizika. Rizika vzniklá z obchodů uzavřených po 31. prosinci 2001 nejsou všeobecně uvažována, rizika z fondů nemovitostí jsou uvažována jen pokud příslušný fond byl založen do 31. prosince 2000.

(130) Odstínění rizik není ani „bezpodmínečnou licencí k předkládání nabídek za libovolných podmínek, např. při prodeji nebo pronájmu nemovitostí“. Podrobná dohoda obsahuje v čl. 17 odst. 2, čl. 35 odst. 2 a v čl. 42 odst. 5 četné podmínky souhlasu ve prospěch země. Dále článek 46 podrobné dohody stanoví rozsáhlou povinnost pro snížení škod, podle které jsou podporované společnosti povinny snažit se podle nejlepšího svědomí udržovat nároky země co možná nejmenší a aktiva získaná s garancí účetní hodnoty zhodnocovat co nejlépe, resp. optimálně pronajímat objekty nebo je jinak využívat. Při porušení tohoto ustanovení musí příslušná společnost uhradit škodu.

(131) Ani odstínění rizik neodpovídá neomezené výši doplatkové povinnosti. Protože oproti právní doplatkové povinnosti je závazek země Berlín z odstínění rizik jednak součtově, jednak předmětově omezený, a to na taková rizika, která jsou v podrobné dohodě konkrétně vyjmenována a která vznikla k 31. prosinci 2001. Odstínění rizik je také dostatečně konkretizováno. Již základní dohoda ze dne 20. prosince 2001 obsahuje konkrétní výčet společností podporovaných úvěrovými a rozvahovými garancemi, a podrobná dohoda tento výčet pouze v některých detailech upravila. Podíly a právní vztahy jsou uvedeny v podrobné dohodě a ve smlouvách s ní souvisejících. Také rozměr rizik pokrytých odstíněním rizik je dostatečně konkretizován.

(132) Kvóta vlastního kapitálu, které se BGB snaží dosáhnout, není příliš vysoká. Důvěra investorů a vkladatelů v BGB je totiž trvale narušena. Banka přesto nemá žádné [...]*, které by normálně byly brány v úvahu vedle kvóty vlastního kapitálu, aby bylo možno posoudit schopnost účasti banky na kapitálovém trhu. Privatizace banky dále předpokládá, že po odstranění podílu země bude vlastní kapitál přijat na kapitálový trh za snesitelných podmínek. To vyžaduje stabilní kvótu vlastního kapitálu ležící výrazně nad zákonnou minimální hodnotou.

(133) Privatizační postup ostatně neobsahuje žádné prvky podpory a nevykazuje žádné procesní nedostatky. Během řízení neexistovala žádná diskriminace.

VI. POSOUZENÍ OPATŘENÍ PRO PODPORU

Státní podpory podle čl. 87 odst. 1 Smlouvy o ES

(134) Přísun kapitálu, odstínění rizik a vklad přislíbený v dohodě o splátkách zemí Berlín by byly poskytnuty zemí Berlín, a obsahovaly by tedy i státní prostředky. Prostředky byly poskytnuty za podmínek, které nejsou přijatelné pro investora v tržním hospodářství.

Celkově se jedná o sumu ve výši několika miliard eur, která bude trvale poskytnuta společnosti nacházející se ve vážných finančních nesnázích.

(135) Přísunem kapitálu ve výši 1,755 miliard EUR, za který může země očekávat přiměřené výnosy, došlo ke zvýšení podílu v BGB z téměř 57 % na přibližně 81 %.

(136) Odstínění rizik bylo poskytnuto na období třiceti let. Dohodnuté garance činí teoreticky nejvýše 21,6 miliard EUR. Tato suma kryje všechna teoreticky myslitelná rizika a zahrnuje například garanci nájmů při úplném výpadku všech nájmů ([...]* EUR), odhad kompletních nákladů na stavbu všech budov a venkovních zařízení pro takzvané revitalizační garance ([...]* EUR) nebo úplnou ztrátu garantovaných účetních hodnot IBG/IBAG a jejich dceřiných podniků ([...]* EUR). 100 % výpadek nájmů, stržení a nová výstavba všech budov, jakož i úplná ztráta účetních hodnot jsou však i za velice pesimistických předpokladů nereálné. Německo proto uvedlo následující odhadní hodnoty pro případné uplatnění: 2,7 miliard EUR v optimistickém případě (scénář „best-case"), 3,7 miliard EUR v základním případě (scénář „base-case") a 6,1 miliard EUR v pesimistickém případě (scénář „worst-case").

(137) Německo v průběhu řízení poskytlo také podklady pro tyto odhadní hodnoty. Přitom byly přijaty předpoklady pro tyto tři scénáře z hlediska různých rizik. Se zřetelem na garanci nájmů se to například týká různých předpokladů výpadku nájmů s ohledem na inflaci (skutečná inflace zůstává za výhledovou inflací), ve formě snížení nájmů nebo úplného výpadku nájmů. Přitom předpovídaný výpadek nájmů činí v případě scénáře best-case 1,4 miliard EUR, v případě scénáře base-case 1,9 miliard EUR a při pesimistickém scénáři 3,5 miliard EUR.

(138) Německo také vysvětlilo, že očekávané nároky, uplatněné z ekonomického hlediska, odpovídají scénáři worst-case s odhadní hodnotou 6,1 miliard EUR ([...]* EUR pro nároky z garancí nájmů, [...]* EUR pro garance nejvyšší ceny, [...]* EUR pro garance na revitalizaci, [...]* EUR pro garance účetní hodnoty a [...]* EUR pro ostatní položky) a tím odpovídají ekonomické hodnotě podpory. Tato ekonomická hodnota byla podložena alternativními úvahami Německa: Bez garancí odstínění rizik by musela být veškerá rizika „osvobozena" přísunem kapitálu ve výši přibližně [...]* EUR - [...]* EUR. Přitom by připadlo přibližně [...]* EUR na současnou hodnotu výše popsaných garancí (nominální ekonomická hodnota: 6,1 miliard EUR); [...]* EUR až [...]* EUR na přísun kapitálu k podložení pro stejný účel přislíbených a použitých úvěrů bank skupiny společnostem v oboru služeb spojených s nemovitostmi (které je třeba připočítat, v případě neúplného pokrytí nominálních teoretických nejvyšších rizik z garancí nájmů, revitalizace a účetní hodnoty, k rizikovým aktivům ve výši až [...]* EUR), jakož i [...]* až [...]* EUR na zajišťovací přirážku.

(139) Německo v této souvislosti také uvedlo, že přesto není z právních důvodů možné omezení nejvyššího záručního obnosu pro odstínění rizik na ekonomickou hodnotu přibližně 6 miliard EUR. Všechna teoreticky myslitelná, výše uvedená rizika jsou pokryta jen částkou 21,6 miliard EUR, kdy úvěry bank skupiny společnostem v oboru služeb spojených s nemovitostmi, které byly také přislíbeny a použity z důvodu rizik z garancí nájmů, revitalizace a jiných výše uvedených garancí, hrají roli při přepočtu koeficientu vlastních prostředků dílčích bank a skupiny, protože ty byly při přepočtu zatíženy 0 % a tedy s nimi nebylo počítáno a také nebyly započteny do mezí velkých úvěrů. Omezení nejvyšší zaručené hodnoty na hospodářsky reálné riziko by naproti tomu vedlo k tomu, že k rizikovým aktivům by se musely připočítat úvěry ve výši až [...]* EUR, horní hranice velkých úvěrů by byla překročena a klesající čísla vlastních prostředků by způsobila nutnost přísunu dalšího kapitálu. BAFin potvrdil dopisem ze dne 7. března 2003 nutnost vycházet, z dozorčího hlediska, ze všech teoreticky možných rizik i přes nižší ekonomickou hodnotu.

(140) Komise uznává tuto nutnost vycházet, z dozorčího hlediska, ze všech teoreticky možných rizik ve výši 21,6 miliard EUR. Dále vychází z právního ocenění opatření na základě Německem předloženého zdůvodnění ekonomické hodnoty podpory, obsažené v odstínění rizik ve výši 6,1 miliard EUR. Tato částka odpovídá německými předpoklady podloženému reálnému worst case neboli pesimistickému scénáři a je proto vyžadována pro posouzení již z důvodu opatrnosti. Za další by to znamenalo částku v přibližně stejné výši jako při alternativním uvolnění záruky rizik formou přísunu kapitálu.

(141) S ohledem na vklad země Berlín, přiznaný v dohodě o úhradě rizik, je nejdříve třeba poznamenat, že tento vklad bude použit jen tehdy, pokud Komise ukončí řízení C 48/2002 („LBB/IBB") ([19]) rozhodnutím o splacení a i v tomto případě bude poskytnut sanační dotace jen v takové výši, která je nutná k tomu, aby se zabránilo poklesu v dohodě uvedené kvóty kapitálu u LBB a/nebo skupiny BGB. Protože šetření v řízení „LBB/IBB" ještě není ukončeno, není v současné době

([19]) Úř. věst. C 239, 4.10.2002, s. 12.

možné stanovit přesnou ekonomickou hodnotu této podpory. Pro účely posouzení pro konkurenci však může být uvedena teoretická horní hranice ve výši 1,8 miliard EUR ([20]).

(142) Opatření jsou umožňují výrazné zlepšení finanční situace BGB. Doposud zabránily dozorčím zásahům, jako je dočasné uzavření a pravděpodobná nesolventnost významných dílčích úseků skupiny, a tím pádem umožňují narušení hospodářské soutěže. Podnik je spolu se svými dceřinými společnostmi jednou z největších německých bank. V roce 2002 obsadil s bilanční sumou skupiny ve výši přibližně 175 miliard EUR dvanácté místo. BGB je ve svých nejdůležitějších obchodních oblastech činná na regionální, národní a mezinárodní úrovni. Sektor finančních služeb celkově se vyznačuje vzrůstající integrací a ve významných dílčích oblastech se realizuje vnitřní trh. Existuje silná konkurence mezi finančními institucemi různých členských států, která se po zavedení jednotné měny dále zesílila. Opatřeními a jejich účinky na současné i potenciální soutěžitele došlo k narušení hospodářského soutěže — resp. hrozí, že hospodářská soutěž bude narušena. Existuje silná konkurence mezi finančními institucemi různých členských států, která se po zavedení jednotné měny dále zesílila. Narušení hospodářské soutěže současně ovlivňuje obchod mezi členskými státy. Z tohoto důvodu představují opatření státní podporu podle čl. 87 odst. 1 Smlouvy o ES. Německo tento názor nezpochybňuje.

(143) Komise ve svém rozhodnutí o zahájení řízení poukázala na to, že na přísunu kapitálu se nepodílela jen země Berlín, ale také NordLB, ovšem částkou, která byla vzhledem k podílu nižší, než objem jí vlastněných akcií před přísunem (166 milionů EUR odpovídá 8,3 % navýšení kapitálu, při vlastnictví 20 % akcií před přísunem kapitálu). Komise nemohla v té době toto opatření posoudit z důvodu chybějících dalších informací a proto nevyloučila, že se v případě kapitálu dodaného z NordLB také jedná o státní podporu ve smyslu čl. 87 odst. 1 Smlouvy o ES. Komise požádala Německo, aby dodalo potřebné informace.

([20]) Tato teoretická a zaokrouhlená maximální částka se uvádí při aplikaci metodiky použité v rozhodnutí 2000/392/ES Komise („WestLB“) (Úř. věst. L 150, 23.5.2000, s. 1) pro výpočet tržní náhrady s ohledem na rozhodnutí Soudu prvního stupně ze dne 6.3.2003 ve spojené věci T-228/99 a T-233/99 Westdeutsche Landesbank Girozentrale a Land Nordrhein-Westfalen versus Komise, Sbírka 2003, II-435 jakož i pro data a úroku z úroků relevantní pro LBB.

(144) Německo objasnilo, že navýšení kapitálu NordLB neobsahuje žádnou podporu, protože proběhlo podle zásady investora v tržním hospodářství. NordLB se — jako soukromý vlastník akcií stejně jako drobní akcionáři — podílela na navýšení kapitálu neproporcionálně, ačkoliv země Berlín a BGB očekávaly účast odpovídající výši jejího podílového vlastnictví. Podílovému vlastnictví NordLB před přísunem kapitálu 20 % by odpovídala výše dodaného kapitálu téměř 400 milionů DM. NordLB se taková účast podnikatelsky stejně nezdála smysluplná. Na druhé straně zřeknutí se podílu na navýšení kapitálu by znamenalo pokles podílu vlastněného NordLB na 4 %. NordLB by tím ztratila práva spolurozhodování, která jsou zaručena od minimálního podílu vlastnictví 10 %, tato práva zahrnují např. soudní ustanovování mimořádných auditorů nebo prosazení požadavků společnosti vůči členům představenstva a dozorčí rady. Dále NordLB v srpnu roku 2001 podala, v souvislosti s ještě neuzavřeným úvahami o prohloubení spolupráce a také o případné fúzi, „nabídku hájící její zájmy“. Bez žádného podílu na navýšení kapitálu by to bylo sotva hodnověrné. Všeobecně se jednalo o rozhodnutí, které bylo z hlediska podnikatelských záměrů NordLB pečlivě zváženo.

(145) Protože váha těchto opatření v souvislosti s celkovým charakterem zde popisované podpory je marginální a kvalifikace přísunu kapitálu z NordLB jako podpora nebo běžné tržní jednání nezmění v tomto případě hodnocení Komise, není v tomto ohledu nutné, aby Komise definitivně rozhodla.

(146) Ve svém rozhodnutí o zahájení řízení Komise poukázala na to, že přísun kapitálu a odstínění rizik je třeba společně posuzovat jako neoznámenou podporu s právními následky podle čl. 13 odst. 2 nařízení (ES) č. 659/1999, protože v podrobné dohodě ani přes oznámení a odkladnou podmínku schválení podpory nelze žádné z těchto opatření vypustit, aniž by se na ně vztahovalo dozorově právní opatření BAFin, jako je předběžné uzavření BGB. Jak také Německo vysvětlilo, jsou obě opatření — odstínění rizik, stejně jako přísun kapitálu, povolený předběžně jako podpora na záchranu — částí jednoho jediného plánu restrukturalizace. Komise je však musí posuzovat jako celek. Právní zařazení obou opatření se proto nemůže lišit.

(147) Německo k tomu uvedlo své stanovisko, podle něhož odkladná podmínka nechává otevřenou právní účinnost přijatých regulačních opatření, ovšem připouští se, že přísun kapitálu a odstínění rizik jako společný krok způsobily skutečné účinky, protože BGB mohla

jen díky těmto opatřením dále pokračovat ve své obchodní činnosti. V této souvislosti položilo Německo také důraz na to, že zákaz poskytnutí podpory podniku nacházejícímu se v nouzi ještě před vydáním konečného rozhodnutí Komise představuje vzhledem k době schvalovacího řízení procesněprávní problém.

(148) Jak bylo také Německem přiznáno, podpory ve své celkové podobě způsobily faktické účinky před konečným rozhodnutím Komise, protože BGB mohla jen díky těmto opatřením dále pokračovat ve své obchodní činnosti. To neplatí jen pro přísun kapitálu a odstínění rizik, ale také pro závazek země o vkladu upravený v dohodě o splátkách. To sice nabude platnosti jen v případě rozhodnutí Komise o splacení v řízení o LBB/IBB a také jen tehdy, pokud by celková suma splátek vedla k poklesu kvót kapitálu uvedených v dohodě. Tím by byl bez takových zákroků ohrožen úspěch restrukturalizace, včetně obou opatření, takže i toto opatření by přes posunutou podmínku s ohledem na povolení Komisí s jejím ukončením a tedy před jejím schválením ztratilo ekonomické účinky. Komise však bere na vědomí, že Německo i s odkladnou podmínkou, zahrnující dohodu o splátkách, schválení pomoci Komisí a nezpožděným předáváním obsáhlých informací ukázalo připravenost ke spolupráci.

(149) Finanční zatížení země Berlín, díky podpoře na restrukturalizaci BGB jsou — jak je uvedeno dále v textu — nižší, než zatížení, která by vznikla při aplikaci do roku 2005 existujících státních garancí pro zemské banky, odpovědnosti za instituce veřejného práva a ručení za instituce veřejného práva. To však neznamená, že opatření ve prospěch BGB jsou v souladu se zásadou investora v tržním hospodářství, a že by tedy nepředstavovala státní podporu. Jednak jsou stávající státní garance samy o sobě, i když do roku 2005, podpory slučitelné se společným trhem. ([21]) Jednak Komise zjistila, že zde projednávané podpory pro BGB umožnily bance pokračovat v obchodní činnosti a tím napomohly celé skupině, včetně různých soukromoprávních podniků skupiny. Liší se tedy ve své právní podstatě jednotlivého dosahu čisté realizace státních garancí odpovědnosti za instituce veřejného práva a ručení za instituce veřejného práva, které platí jen pro zemskou banku LBB, tedy pro část skupiny. Z těchto důvodů představují všechny zde kontrolované podpory nová opatření pro podporu.

Slučitelnost opatření pro podporu se společným trhem

(150) Protože opatření pro podporu nebyla poskytnuta na základě schváleného režimu podpory, musí Komise přezkoumat jejich slučitelnost se společným trhem podle článku 87.

(151) Podle čl. 87 odst. 1 Smlouvy o ES jsou podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné se společným trhem, nestanoví-li tato smlouva jinak.

(152) Článek 87 Smlouvy o ES však povoluje výjimky ze zásady neslučitelnosti státní podpory se společným trhem. Ustanovení o výjimkách podle čl. 87 odst. 2 Smlouvy o ES by mohla zdůvodnit slučitelnost podpory se společným trhem. Opatření pro podporu, která se musí přezkoumat, však nemohou být považována ani za podpory sociální povahy poskytované individuálním spotřebitelům (písm. a)) ani za podpory určené k náhradě škod způsobených přírodními pohromami nebo jinými mimořádnými událostmi (písm. b)), ani za podpory poskytované hospodářství určitých oblastí Spolkové republiky Německo postižených dotčených rozdělením Německa (písm. c)). Tyto výjimky však v daném případě nejsou použitelné.

(153) S ohledem na ustanovení o výjimkách podle čl. 87 odst. 3 písm. b) a d) Smlouvy o ES je třeba konstatovat, že podpory nemohou být považovány za podpory, které mají napomoci uskutečnění některého významného projektu společného evropského zájmu anebo napravit vážnou poruchu v hospodářství některého členského státu, ani za podpory určené na pomoc kultuře a zachování kulturního dědictví.

(154) Komise dále zkoumala opatření pro podporu z hlediska ustanovení o výjimkách podle čl. 87 odst. 3 písm. c) Smlouvy o ES. Při posuzování podpor, které mají usnadnit rozvoj určitých hospodářských činností nebo hospodářských oblastí, pokud nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem, vychází Komise z příslušných pokynů Společenství. Podle názoru Komise nejsou v daném případě použitelné žádné jiné než již uvedené Pokyny Společenství o státní podpoře na záchranu a restrukturalizaci podniků v nesnázích ([22])

([21]) Viz Úř. věst. C 146, 19.6.2002, s. 6 a Úř. věst. C 150, 22.6.2002, s. 7.

([22]) Úř. věst. C 288, 9.10.1999, s. 2.

(„pokyny“). Komise je dále toho názoru, že popsaná opatření pro podporu přispívají k financování restrukturalizace podniku, a proto se musí považovat za podpory na restrukturalizaci.

(155) Podle pokynů jsou podpory na restrukturalizaci přípustné jen tehdy, pokud neprobíhají v rozporu se zájmy Společenství. V pokynech je povolení podpor Komisí vázáno na splnění určitých předpokladů:

Způsobilost podniku pro poskytnutí podpory

(156) Komise má za to, že je dostatečně prokázáno, že BGB je třeba považovat za podnik v nesnázích ve smyslu oddílu 2.1 (bod 30 v kombinaci s body 4 až 8) pokynů.

(157) V bodu 4 pokynů se vychází z toho, že podnikem v nesnázích je takový podnik, „který není schopen prostřednictvím zdrojů svých či prostředků získaných od svých vlastníků/akcionářů nebo věřitelů zastavit ztráty, které ho bez vnějšího zásahu orgánů veřejné moci během krátkého či střednědobého období téměř jistě přivedou k úpadku“. Tyto okolnosti zřetelně nastaly u BGB. Byla sice přijata zde zmíněná opatření země Berlín, tedy většinového akcionáře BGB, která zachránila BGB před zastavením obchodní činnosti. Bylo však již stanoveno, že investor v tržním hospodářství by tyto prostředky za daných podmínek neposkytnul.

(158) Bez pomocných opatření země by poklesly kvóty kapitálu pod minimální hodnoty předepsané KWG, takže by BAFin (v té době BAKred) musel přijmout potřebná opatření podle § 45 — 46a KWG, jako je například přechodné uzavření. Kromě toho BGB v okamžiku poskytnutí podpor splnila také další kritéria pro definici podniku v nesnázích podle bodu 6 pokynů; patří k nim zvyšující se ztráty, rostoucí dluh a rostoucí úrokové platby, jakož i klesající čistá hodnota aktiv.

Základní zásada

(159) Podpory na restrukturalizaci mohou být podle bodu 28 pokynů poskytnuty jen tehdy, pokud jsou splněna přísná kritéria a pokud je jisté, že jakékoli narušení hospodářské soutěže bude vyrovnáno prospěchem vyplývajícím z přežití podniku, zejména tehdy, kdy je jasné, že čistý dopad propouštění v důsledku úpadku podniku ve spojení s dopadem na jeho dodavatele by zhoršil místní, regionální či vnitrostátní problémy zaměstnanosti, nebo výjimečně pokud by zmizení podniku vyústilo v monopolní nebo oligopolní situaci.

(160) Poslední podmínka může být pro oblast Berlín vyloučena z důvodu počtu tam působících bank, jakož i na základě struktury trhu pro soukromé a firemní zákazníky, na kterém je BGB se svými obchodními značkami „Berliner Bank“ a „Berliner Sparkasse“ neustále vedoucím podnikem na trhu. Pro případ možného konkurzu v regionu vedoucí banky a na něj navazující možný prodej jejích částí, nelze počítat se zhoršením struktury hospodářské soutěže. To je myslitelné jen v extrémním, nepravděpodobném a tedy teoretickém scénáři, kdy by po insolvenci některý z nejsilnějších regionálních soutěžitelů získal všechny dceřiné společnosti/majetek BGB a zrušil její regionálně silnou pozici. Zejména potom je však nutno vyloučit, z důvodu následující kontroly fúze, vznik monopolu nebo úzkého oligopolu. Na národních a mezinárodních trzích není pozice BGB dostatečně silná, aby v případě možného konkurzu a následujícího prodeje došlo ke vzniku monopolní nebo oligopolní situace. Německo tyto úvahy nerozporovalo ani v rozhodnutí Komise o zahájení řízení.

(161) S ohledem na ekonomické a sociální účinky v Berlíně předložilo Německo odhad, v němž srovnalo účinky restrukturalizace BGB s účinky dopadu ukončení jejího působení/jejího konkurzu, především v souvislosti se zaměstnaností a příjmy z daní pro zemi Berlín. Bylo předloženo, že nesolventnost až do roku 2006 by v Berlíně vedla ke ztrátě 7 200 pracovních míst (minus 59 %), namísto ztráty 3 200 pracovních míst (minus 26 %) v případě restrukturalizace. Roční příjmy z daní pro zemi v roce 2006 by v případě restrukturalizace poklesly přibližně o 70 milionů EUR, bez restrukturalizace o 150 milionů EUR. V rozhodnutí o zahájení řízení Komise poznamenala, že tyto odhady nelze z důvodu chybějících dalších vysvětlení zkontrolovat.

(162) Německo v této souvislosti poskytlo další informace, mimo jiné výpočty Německého institutu pro ekonomický výzkum (Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung, DIW). Podle těchto výpočtů by tehdejší nesolventnost BGB vedla v Berlíně ke ztrátě 7 000 až 10 000 pracovních míst (z 12 200 pracovních míst existujících v roce 2001 v Berlíně), naproti tomu restrukturalizace by podle aktualizovaného plánu vedla ke ztrátě 3 500 berlínských pracovních míst do roku 2006. Komise považuje počet ztracených pracovních míst v případě nesolventnosti za přehnaný, protože i v tomto scénáři by mohly být obchodní úseky posouzené jako rentabilní dále provozovány novými majiteli v restrukturalizované

formě. Dále ztráta pracovních míst v Berlíně způsobená restrukturalizací leží podle aktuálních odhadů s 5 000 pracovními místy výrazně výše, než se původně předpokládalo. Na druhé straně je třeba souhlasit s odhady Německa, že z důvodu náhlé nesolventnosti by došlo ke ztrátě výrazně vyššího počtu pracovních míst než v případě řízené dlouhodobé restrukturalizace, protože v prvním případě by došlo k takzvanému „fire sales" a uzavření úseků, u nich by nebylo možné provést restrukturalizaci. Přitom je třeba zohlednit nepřímé ztráty pracovních míst způsobené dominovým efektem. Z tohoto důvodu by došlo díky přímým i nepřímým daňovým účinkům také k ročním výpadkům příjmů země Berlín, které je třeba při 300 milionech EUR ročně označit jako významné, především proto, že se rozloží do celého roku. Potud Komise souhlasí s Německem, že s přežitím podniku jsou spojeny ekonomické a sociální výhody.

(163) Německo dále v oznámení pro případ hypotetického případu nesolventnosti poukázalo na zdroje zabezpečení pro ztráty LBB a na závazky země. Bez jasné identifikace a kvantifikace těchto záručních rizik však Komise nemohla tyto ekonomické účinky přiměřeně posoudit. Německo proto během řízení předložilo právní posudek, jakož i propočty účinků hypotetické nesolventnosti BGB na výše uvedené výpadky příjmů země Berlín. Přitom se jedná o takové účinky, které by se musely vyřešit velice komplexním vnitroskupinovým propojením rizik (mimo jiné interní vydávání úvěrů, záruky, smlouvy o odvodu výsledků) v součinnosti s LBB a s ještě do roku 2005 existující odpovědností za instituce veřejného práva a ručením za instituce veřejného práva.

(164) Podle Německa by vedl scénář nesolventnosti BGB, v případě pro ni netypického tichého, s úvěry a garancemi spojeného podílu LBB, ke ztrátám přibližně od 18,5 do 25 miliard EUR, přičemž tyto ztráty by se skládaly především ze ztrát na úvěrových pohledávkách LBB u BGB (v případě bilančního objemu [...]* EUR podle výpadkové kvóty přibližně [...]* až [...]* EUR), ze ztrát hodnoty na pohledávkách zákazníků (v případě bilančního objemu přibližně [...]* EUR podle výpadkové kvóty přibližně [...]* až [...]* EUR), z čerpání garancí zaručených BGB Finance v Dublinu (přibližně [...]* až [...]* EUR), jakož i z nákladů nesolventnosti (přibližně [...]* EUR).

(165) S odvoláním na údaje Německa by tento scénář vedl k zatížení země ve výši přibližně 31 miliard EUR až 40 miliard EUR. Přitom se předpokládalo, že země se rozhodne zastavit provoz LBB a nebude tedy nutno přistoupit na odpovědnost za instituce veřejného práva, nýbrž uplatní se ručení země za instituce veřejného práva — ručení za celou částku závazků, která není pokryta majetkem LBB ([23]). Využití ručení za instituce veřejného práva bylo odhadnuto na přibližně [...]* EUR (base-case) až [...]* EUR (worst-case). Další zatížení země ve výši přibližně [...]* EUR (base-case) až [...]* EUR (worst-case) vyplývají z nároků Fondu pro pojištění vkladů německých soukromých bank (Einlagensicherungsfonds der deutschen privaten Banken) ([24]). Dále se pro poskytnutí likvidity ve výši přibližně 5 miliard EUR vycházelo z kapitálového vkladu země ve výši téměř 2 miliardy EUR a také z nákladů na úroky.

(166) Komise tyto údaje a propočty zkontrolovala a požádala o další vysvětlení. Došla přitom k výsledku, že v případě scénáře nesolventnosti by díky přetrvávajícím státním garancím za LBB přešly na zemi značná, avšak jen hrubě odhadnutelná zatížení, přitom je však třeba rozlišovat mezi dílčími scénáři s nebo bez dalšího provozování LBB v rámci odpovědnosti za instituce veřejného práva.

(167) Komise podle vlastního odhadu vychází na základě podkladů Německa z toho, že tato zatížení země při dalším provozování LBB by činila řádově zhruba 13 miliard EUR až 20 miliard EUR. Přitom by země musela nejdříve zaúčtovat ztrátu podílu země Berlín na základním kapitálu BGB (téměř 2 miliardy EUR). Dále by země musela z důvodu odpovědnosti za instituce veřejného práva pro LBB vyrovnat následky čerpání garancí zaručených BGB Finance v Dublinu (Komisí odhadnuté na přibližně [...]* EUR), jakož i ztrátu hodnoty na úvěrových pohledávkách LBB u BGB (odhad přibližně [...]* EUR) tak, aby mohl být řádně zachován její obchodní provoz s ohledem na kritéria solventnosti. Vzhledem k Německem uvedeným možným nárokům Fondu pro pojištění vkladů německých soukromých bank existují nejistoty — [...]*. Významné právní pochyby dále existují s ohledem na právní platnost záruk LBB na určité nároky třetích stran z obchodů s fondy v oblasti služeb spojených s nemovitostmi (například záruky za prospekty, prohlášení o vyloučení vůči osobně

([23]) Z důvodu odpovědnosti za instituce veřejného práva, která bude platit do července 2005, je země Berlín ve vnitřním poměru k LBB povinna dotovat LBB, jako instituci veřejného práva, prostředky, aby byla schopna plnit svoje úkoly. Pokud se však země rozhodne k zastavení obchodní činnosti, přichází ke slovu ručení za instituce veřejného práva.

([24]) Země Berlín poskytla v roce 1993 Fondu pro pojištění vkladů soukromých německých bank prohlášení k mezitím s BGB sloučené Berliner Bank AG, na jehož základě nebylo podle německých orgánů v žádném případě vyloučeno riziko ručení země Berlín vůči Fondu pro pojištění vkladů Německo. Na tento případ se vztahují odhadnuté hodnoty.

ručícím společníkům investičních a účelových společností). Taková rizika proto není možno kvantifikovat.

(168) Ve scénáři ukončení obchodní činnosti LBB je třeba vycházet z přídavných zatížení země ve výši přibližně 8 miliard EUR (přibližně 6 miliard EUR ztráta hodnoty LBB na pohledávkách zákazníků z důvodu nesolventnosti vyvolané, jakoby dominovým efektem, problémy s hotovostí u zákazníků — zejména společnosti fondů, zásob a stavby bytů, jakož i cca 2 miliardy EUR odpisy z podílů).

(169) Německo v průběhu řízení také uvedlo, že tyto scénáře se nebudou výrazně měnit u hypotetické nesolventnosti v oblasti služeb spojených s nemovitostmi (odštěpení a likvidace bez odstínění rizik) na základě propojení rizik ve skupině. Směrodatné jsou pro to jednak úvěry, které dceřiné společnosti expandujícího a tím do dalších nesnází upadajícího úseku služeb s nemovitostmi (IBAG/IBG/LPFV včetně dceřiných společností IBAG, IBV a Bavaria) obdržely od dílčích bank skupiny (BGB, LBB a BerlinHyp), jednak také smlouvy o odvodu výsledků uzavřené mezi IBAG a jejími dceřinými společnostmi Bavaria a IBV na jedné straně a mezi BGB a IBAG na straně druhé. Kromě toho poskytla BGB záruky na všechny závazky IBG, Bavaria a IBV, které byly ospravedlněné do roku 1998. Komise nemá žádný důvod pochybovat o této informaci Německa. V tomto ohledu sdílí názor Německa, že odštěpení a likvidace úseku služeb spojených s nemovitostmi IBAG/IBG/LPFV bez odstínění rizik z důvodu propojení rizik by také vedlo k nesolventnosti BGB s výše nastíněnými následky.

(170) Na závěr je třeba stanovit, že účinky hypotetické nesolventnosti BGB — s pokračováním nebo bez pokračování LBB — lze jen obtížně kalkulovat a že odhady jsou zatíženy velkou nejistotou. Zatížení země jsou proto jen hrubé částky — s rozsahem přibližně 13 až 30 miliard EUR. Při pravděpodobné hodnotě mezi těmito póly lze však s jistotou vycházet z toho, že restrukturalizace s pomocí uvažované podpory s sebou přinese méně závažná zatížení země Berlín.

(171) Německo v průběhu řízení neuplatnilo požadavek, aby BGB nebo jiné podniky skupiny poskytly služby obecného hospodářského zájmu ve smyslu čl. 86 odst. 2 Smlouvy o ES. Proto Komise, jak již bylo uvedeno v rozhodnutí o zahájení řízení, vycházela z toho, že tento aspekt není pro posouzení projednávaných opatření relevantní, a došla k závěru, že podpory nemohou být na základě čl. 86 odst. 2 Smlouvy o ES povoleny.

Posouzení životaschopnosti

(172) Podle oddílu 3.2.2 písm. b) pokynů je poskytnutí podpory podmíněno provedením restrukturalizačního plánu, který musí být schválen Komisí v případě veškerých jednotlivých podpor, a musí být přezkoumána jeho vhodnost pro obnovení dlouhodobé životaschopnosti podniku během rozumné doby. Restrukturalizační plán musí přitom mít omezenou dobu působnosti a musí být založen na reálných předpokladech. Musí popisovat okolnosti, které vedly k nesnázím podniku a poskytnout tak základ pro posouzení, zda jsou navrhovaná opatření vhodná. Plán umožňuje podniku přechod k nové struktuře, která nabízí vyhlídky na dlouhodobou životaschopnost a umožňuje podniku stát na vlastních nohou, tj. umožňuje podniku pokrytí všech nákladů, včetně odpisů, a finančních poplatků a dosažení návratnosti kapitálu dostatečné pro to, aby podnik mohl soutěžit na trhu.

(173) Komise při svém posuzování vycházela z údajů Německa, mezi jiným z podrobného plánování jednotlivých opatření na restrukturalizaci, výpočtů předpokládaných zisků a ztrát pro období restrukturalizace v období 2001 až 2006 na základě optimistického, pesimistického a základního scénáře, analýzy za problémy odpovídajících strukturálních deficitů a také nákladů za plánovaná opatření na restrukturalizaci. Při svém posuzování se Komise dále opírala o údaje Německa k probíhajícímu provádění plánu restrukturalizace a k modifikacím jednotlivých opatření, včetně časového naplánování určitých prodejů.

(174) Vzhledem k neúspěchu předcházejícího pokusu o privatizaci a k vysoké roční ztrátě BGB ve výši přibližně 700 milionů EUR za rok 2002 považuje Komise podle sdělení Německa na konci března roku 2003 za nutné, pokusit se nejdříve znovu prohloubit životaschopnost banky jejími vlastními prostředky a, pokud z toho nebude možno vyvodit žádné významné závěry, nechat provést kontrolu nezávislým externím znalcem. Cílem Komise bylo získat určitou jistotu o tom, že BGB může do budoucna soutěžit na trhu samostatně bez nutnosti státní podpory. Bez takovéto jistoty, resp. při trvání pochyb by Komise musela přijmout negativní rozhodnutí o všech v úvahu přicházejících podporách na základě předloženého konceptu restrukturalizace. Neúspěch postupu privatizace vrhl pochyby především na únosnost zbývajících obchodů pro financování nemovitostí. Roční ztráta ve výši přibližně 700 milionů EUR (po zdanění) byla sice způsobena převážně mimořádnými vlivy (minus 593 milionů EUR), zejména rozsáhlými odpisy podílů EUR-Stoxx ve výši 399 milionů EUR, zatímco provozní výsledek po prevenci rizik byl jen lehce negativní (minus 23 milionů EUR) a tím byl o cca 30 milionů EUR

dokonce překročen plán pro rok 2002 (minus 53 milionů EUR). Avšak tato vysoká ztráta měla přesto značné negativní dopady na další, jako nárazník pro možné ztráty zamýšlenou a tedy pro životaschopnost určující kvótu základního kapitálu, která tím pádem poklesla na 5,6 % a je tedy s téměř [...]* výrazně pod původní plánovanou hodnotou [...]* pro rok 2002.

(175) V této souvislosti je třeba poznamenat, že Komise vedla rozhovory s Německem již na začátku roku 2003, zda by byla možná další kompenzační opatření v oblasti maloobchodu. Německo kvantifikovalo účinky samostatného prodeje Berliner Bank podle tehdejší situace a vycházelo z toho, že Komise nezískala žádnou dostatečnou jistotu o tom, zda zbytek skupiny bude moci v budoucnu samostatně soutěžit na trhu.

(176) Šetření Komise se zaměřilo především na rizika úvěrů a předcházení rizik v úseku financování nemovitostí a v menším měřítku také v úseku kapitálového trhu. Podle názoru Komise by se mohly odstranit pochybnosti o životaschopnosti, pokud by byl úsek financování nemovitostí nebo alespoň jeho největší část účinně izolován se svými riziky od zbytku skupiny, třeba samostatným včasným prodejem tohoto úseku. Německo však předložilo do června roku 2003 čísla, která Komisi prokázala, že scénář takového účinného izolování celého úseku je neproveditelný. Jako hlavní důvod bylo uvedeno, že prodej by se musel provést bezprostředně po přeúčtování stavu majetku úseku financování nemovitostí (zejména podílů BGB u BerlinHyp s účetní hodnotou [...]* EUR) z investičního majetku na běžná aktiva. To by vyžadovalo ocenění tohoto majetku na aktuální tržní hodnotu, [...]*. Takto vzniklé mimořádné ztráty by zatížily vybavení vlastním kapitálem BGB natolik, že by nebyla dále životaschopná bez další státní podpory.

(177) Když se ukázalo, že krátkodobé izolování zbytku skupiny od rizik oblasti financování nemovitostí není možné, nezůstala Komisi jiná možnost než pověřit nezávislého experta prověřením životaschopnosti BGB na základě existujícího konceptu restrukturalizace. V popředí přitom stála zejména otázka, zda je možno považovat prevenci rizik za přiměřenou s ohledem na stávající rizika v oblasti financování nemovitostí. Jako poradce si Komise zvolila dne 14. července 2003 společnost pro ekonomickou kontrolu Mazars, která však dostala obsáhlé zadání, jež zahrnovalo také jiná rizika pro životaschopnost banky (např. také obchodování na kapitálovém trhu a oblast velcí zákazníci/zahraničí).

(178) Návrh znaleckého posudku byl odevzdán podle smlouvy dne 30. září 2003. Nejdůležitější výsledky byly diskutovány dne 3. října 2003 s Německem. Konečná verze posudku byla Německu předána dne 20. listopadu 2003. Na základě posudku společnosti Mazars došla Komise, vzhledem k plánu restrukturalizace, jak byl předložen v září roku 2003 a tedy ještě neobsahoval Německem přislíbené odštěpení Berliner Bank, což bylo přislíbeno až po vystavení znaleckého posudku, k následujícím závěrům ohledně životaschopnosti banky.

Analýza studie trhu předložené Komisi

(179) Německo předložilo v lednu roku 2002 Komisi formou oznámení podrobnou, bankou a společností Morgan Stanley zpracovanou studii trhu, v níž byl představen aktuální a v budoucnu očekávaný stav bankovního trhu v Německu a především v Berlíně. Komise považuje tuto studii, se zahrnutím dalších informací předložených po zahájení řízení, za dostatečnou a logicky správnou. K bodům uvedeným v rozhodnutí o zahájení řízení odkazuje Komise na doplňující závěry Německa v 58. bodu odůvodnění a násl.

(180) Německo především objasnilo, že maloobchodní prodej (soukromí a firemní zákazníci) BGB se koncentruje na zemi Berlín a na její bezprostřední okolí, což představuje prostorově relevantní trh. V nejdůležitějších segmentech trhu, tj. zejména v obchodování s vklady a s úvěry, se podíl BGB na trhu vyznačoval před krizí jen mírnými pozitivními nebo negativními změnami, resp. stagnoval. V Berlíně bylo při počtu téměř 4 000 zákazníků na jednu pobočku obsluhováno výrazně víc zákazníků než byl německý (1 300) nebo evropský (1 800) průměr. V budoucnu bude počet poboček mírně klesat, protože zákazníci budou provádět více transakcí přes internet. Také jinak neexistuje v podstatě nadbytečná kapacita, panuje však intenzivní konkurence, která dále zesiluje tlak na marže a lze očekávat další konsolidaci.

(181) V oblasti financování nemovitostí je sazba hypotečních půjček v Německu ve srovnání s Evropou velice nízká, a lze pozorovat stále silnější proces koncentrace ve financování hypoték. Dále nedošlo v nedávné minulosti v oblasti hypoték k založení žádného významnějšího subjektu. Heterogenní nabídková struktura a z toho vyplývající konkurence je také jedním z významných důvodů nedostatečné ziskovosti a návratnosti obchodování s hypotékami v Německu. Účastníci na trhu dosáhli v minulosti růstu jen velice agresivní cenovou politikou, což však vedlo v mnoha případech k významným oprávkám, jak ukazuje i příklad BerlinHyp, resp. BGB. Silná fragmentace trhu vedla k intenzivní konkurenci a značnému tlaku na trh. Zatímco poptávka na západě

Německa roste, dochází na východě k další konsolidaci nájmů a cen aktiv. Z důvodu intenzivní konkurence a dalšího zostření regulačního prostředí však nelze očekávat žádné výrazné ozdravení německého trhu s hypotékami jako celku.

(182) Vzhledem k obchodování se službami spojenými s nemovitostmi (obchod s fondy a obchod s investory/rozvojem projektů) není možno sledovat nadměrné kapacity v národním obchodu s fondy. Existuje však vysoká, ale i dlouhodobě nezměněná intenzita konkurence. Na tomto místě je třeba poznamenat, že během řízení bylo přislíbeno vyčlenit celý úsek služeb spojených s nemovitostmi z BGB.

(183) V obchodování na kapitálovém trhu je BGB podle údajů Německa aktivní v obchodování s akciemi a obligacemi (vlastní obchod a obchodování se zákazníky), ve vydávání emisí a obchodování s deriváty, jakož i v obchodování s devizami a valutami a v jiných obchodech na peněžním trhu, hlavně s německými zákazníky. Krize na kapitálovém trhu vedla k silnému úbytku. Otázku na nadměrné kapacity nelze v současné době uspokojivě zodpovědět. Je však třeba očekávat zostření konkurence a zvyšující se marginalizaci menších konkurentů, jako je BGB, ve prospěch větších nabízejících subjektů.

(184) Komise k německým podkladům souhrnně poznamenává, že důkladně a pozitivně posoudí budoucí rozvoj tržního prostředí a tržních vyhlídek BGB v maloobchodě a v obchodování na kapitálovém trhu. Na základě novějších údajů o lepším ekonomickém rozvoji očekávaném v příštích létech zde lze dosáhnout relativně stabilních výnosů. Záleží to především na samotném podniku, jak úspěšně dokáže prosadit své tržní strategie. Oproti tomu by se mohla zdát pozice pro obchodování s financováním nemovitostí méně příznivá, a to z důvodu zřejmě ještě neuzavřeného konsolidačního procesu. Banka by v tomto smyslu mohla být řízena tak, aby případně další cílenou redukcí dále přizpůsobila svoji strategii budoucímu rozvoji obchodu, pokud se to ukáže jako nutné. Poté, co bude do konce roku 2005 odštěpen obchod se službami spojenými s nemovitostmi, bude hrát rozvoj trhu v této oblasti pro banku již jen podřadnou roli.

Analýza strukturálních a operativních deficitů zodpovědných za problémy

(185) Komise při svém posouzení přihlíží k vysvětlení Německa o problémech banky, za které jsou zodpovědné strukturální a operativní deficity. Komise považuje analýzu minulých deficitů za přiměřenou a vhodnou jako výchozí bod pro jejich překonání a pro zpracování plánu restrukturalizace.

(186) Komise z toho usuzuje, že krize BGB spočívala především v kumulaci rizik v oblasti služeb spojených s nemovitostmi z důvodu stále stoupajícího poskytování dlouhodobých garancí na nájemné, výnosy a revitalizace, které nemohou být považovány ani jako ekonomicky zvladatelné ani jako přiměřený poměr náklady/využitelnost. Mnohem více byly založeny na zcela nereálném odhadu trhu, který se dal spíše nazvat zbožným přáním. To platilo i pro obchod s financováním nemovitostí: Agresivní, na vyšší podíly na trhu cílená cenová politika, která přiměřeně nekryla rizika poskytování úvěrů, a na nedbalosti založené chybné hodnocení jistot — to vše vedlo v dobách hospodářského rozvoje od konce 90. let minulého století k masivním výpadkům úvěrů a tomu odpovídajícím ztrátám.

(187) Navíc došlo v obchodování jak se službami spojenými s nemovitostmi, tak s financováním nemovitostí k masivnímu ovlivňování některými zemskými politiky, kteří nedbali na ekonomické zájmy banky, resp. jim chyběly ekonomické znalosti a mnohem více dávali přednost zdánlivým politickým cílům rozvoje země. Jak dalece jsou tyto vlivy trestné, to zjistí berlínské soudní úřady. Tyto hospodářsky neospravedlnitelné praktiky rozhodujícím způsobem usnadnil systém pro rozeznávání a zvládání rizik, který lze označit za nevyvinutý a který v žádném ohledu neodpovídal požadavkům na účinné řízení rizik běžným na trhu. V té době, vzhledem ke své míře zodpovědnosti, neučinilo zadost řádnému chodu podniku, resp. jeho kontrole ani představenstvo ani dozorčí rada banky. Je však třeba dodat, že i příslušní auditoři a zodpovědné dozorové orgány příliš pozdě rozeznali rostoucí akumulaci bankou nezvládaných rizik a že teprve těsně před vypuknutím krize přijali příslušná opatření.

(188) Vypuknutí krize mohlo být také proto tak dlouho prodlužováno, protože zemská banka Berlín jako část skupiny profitovala z rozsáhlých státních záruk odpovědnosti za instituce veřejného práva a ručení za instituce veřejného práva a refinancovala celou skupinu nezávisle na skutečných obchodních rizicích na kapitálových trzích, resp. přes soukromoprávní konstrukce záruk byly odpovědnost za instituce veřejného práva a ručení za instituce veřejného práva rozšířeny na jiné společnosti skupiny v jejich ekonomickém působení, a tím teprve byly vlastně umožněny mnohé, pro banku nesmyslné obchody. Zrušení odpovědnosti za instituce veřejného práva a ručení za instituce veřejného práva k červenci roku 2005 zajistí to, že v budoucnosti nebude možný vznik krize tímto způsobem, resp. bude trhem včas objevena, resp.

nebudou za to muset daňoví poplatníci platit miliardovými sumami.

Důkladný popis plánu restrukturalizace, předloženého v létě roku 2003 Komisi a nových obchodních strategií

(189) Společnost Mazars kontrolovala podrobný plán restrukturalizace, jak byl předložen v létě roku 2003 a tedy ještě neobsahoval odštěpení Berliner Bank. Ten předpokládá opatření, která jsou podle názoru Komise v souladu s odhadem společnosti Mazars a která jsou jako celek vhodná k tomu, aby vyřešila strukturální a operativní deficity zodpovědné za problémy v minulosti a aby znovu obnovila dlouhodobou životaschopnost podniku.

(190) Plán restrukturalizace pro překonání strukturálních a operativních deficitů banky spočívá jednak v opatřeních týkajících se prodeje, seskupení a likvidace dceřiných společností za účelem budoucí koncentrace banky na její základní obchodní činnost, jednak v opatřeních pro zvýšení účinnosti a návratnosti hlavních obchodů (sanační okruh) zejména snížením nákladů, koncentrací činností a odstraněním rizikových položek. Jedno z opatření pro restrukturalizaci, jak v rámci, tak i mimo rámec základní obchodní činnosti, může být považováno současně i jako opatření pro kompenzaci soutěžitelů, pokud jeho výsledkem bude redukce přítomnosti banky na trhu. Plán restrukturalizace se vztahuje na období od roku 2001 do roku 2006.

(191) Cílová struktura plánu restrukturalizace, jak byl předložen Komisi v létě roku 2003, je regionální banka se zaměřením na základní obchodní činnost v oblasti maloobchodního bankovnictví (soukromí a firemní zákazníci s obchodními značkami Berliner Sparkasse a Berliner Bank), to bude doplněno širším obchodováním na kapitálovém trhu (BGB a LBB) a obchodováním s financováním nemovitostí (BGB, LBB a BerlinHyp). Maloobchod by potom měl v roce 2006 zvýšit výnosy skupiny o zhruba [...]* (téměř [...]* EUR), obchodování na kapitálovém trhu přibližně [...]* % (cca. [...]* EUR) a obchodování s financováním nemovitostí cca. [...]* % (přibližně [...]* EUR). Z důvodu relativně vysokého podílu nákladů maloobchodu by měl maloobchod a obchodování na kapitálovém trhu přispět [...]* k provoznímu výsledku.

(192) Základními zásadami restrukturalizace jsou trvalé obnovení výnosnosti, jakož i trvalé snížení nákladů banky, uvedení rizik zpět na běžnou tržní míru a tím zlepšení činnosti na kapitálového trhu. Konkrétně by se měl v období plánu restrukturalizace mezi roky 2001 a 2006, jak byl předložen Komisi v létě roku 2003, zlepšit provozní výsledek po prevenci rizik výrazně nad [...]* za rok a za tím účelem by se měly nadproporcionálně o téměř [...]* snížit správní výdaje. Kvóta základního kapitálu rozhodující pro výpočet by měla být od roku 2001 do roku 2006 snížena z téměř [...]* EUR o přibližně [...]* % na [...]* EUR. Banka usiluje o střednědobé zvýšení kvóty základního kapitálu minimálně na 7 %.

Analýza strukturálních a operačních opatření v jednotlivých obchodních oblastech

(193) S ohledem na hlavní důvody chybného vývoje u BGB v minulosti jsou klíčová opatření, jako je radikální snížení počtu zaměstnanců o celkem více než polovinu (z přibližně 15 000 na přibližně 6 500), opuštění, zmenšení nebo řízené uzavření rizikových oblastí, resp. oblastí obchodů nepatřících mezi hlavní obchodní oblasti regionální maloobchodní banky, lepší interní kontrolní mechanismy a štíhlá struktura v interní organizaci a na pobočkách, podle názoru Komise a jejích poradců rozumná na to, aby se podnik stal znovu rentabilní a aby překonal chyby z minulosti. Operativní zlepšení vyplývají z vnitřních opatření a zahrnují opuštění ztrátových činností. Komise v zásadě považuje, v souladu s analýzou společnosti Mazars, plánovaná opatření za proveditelná. Opatření byla již provedena nebo jsou plánována. Podrobněji platí následující:

Maloobchod v oblasti soukromí zákazníci

(194) Pro maloobchod oblasti soukromých zákazníků se původní koncept restrukturalizace zaměřoval na regionální obchodování pod obchodními značkami Berliner Sparkasse a Berliner Bank (druhá banka je nyní podle příslibu Německa oddělena), při současné optimalizaci pracovních postupů a výrazném snížení kapacit pracovníků. Koncept, z velké části již provedený, předpokládá, že se neprodají úseky vhodné pro definované základní regionální obchodování, a nepředpokládá ani uzavření poboček. Výše výnosů by měla v průběhu sanačního období od roku 2001 do roku 2006 [...]*, zatímco výše správních výloh za stejné období by se měla snížit o přibližně [...]* % a zisk před zdaněním by se měl zvýšit z minus [...]* EUR na [...]* EUR. Rizikové položky by se měly výrazně snížit. Počet zaměstnanců by měl v sanované skupině v roce 2006 klesnout z přibližně 6 000 v roce 2001 na téměř [...]*. Poměr náklady/výnosy z obchodování se soukromými zákazníky by se měl zlepšit z téměř [...]* % v roce 2001 na téměř [...]* % v roce 2006.

(195) Tato opatření byla již podle plánu téměř zcela uvedena do praxe. Zpozdil se pouze prodej Weberbank s majetkem téměř 4,4 miliard EUR, výhledově by se ale mohl uskutečnit v roce 2004. V souladu

s analýzou provedenou společností Mazars pokládá Komise plán v tomto stádiu jako vhodný podklad pro nastolení dlouhodobé rentability obchodování se soukromými zákazníky.

Maloobchod v oblasti firemních zákazníků a budoucí ostatní obchodování v oblasti veřejné správy

(196) Opatření přijatá nebo plánovaná podle původního konceptu pro oblast soukromých zákazníků se převážně uplatňují i v oblasti firemních zákazníků, do níž bude v budoucnu zařazen i zbytek obchodování s veřejnou správou. Koncept předpokládá zastavit obchodování s firemními zákazníky mimo Berlín. Výše výnosů by se měla snížit jen lehce, zatímco výše správních nákladů by za stejné období měla klesnout o téměř [...]* % a zisk před zdaněním by se měl zvýšit z [...]* EUR na cca. [...]* EUR. Také rizikové položky by se měly výrazně snížit. Počet zaměstnanců by se měl snížit o více než [...]* %. Poměr náklady/výnosy z obchodování s firemními zákazníky by se měl zlepšit z téměř [...]* % v roce 2001 na přibližně [...]* %.

(197) Jak potvrdila společnost Mazars, byla již tato opatření rozsáhle zavedena, resp. podle plánu se pokračuje v jejich uplatňování. Komise považuje za pravděpodobné, že opatření v tomto stádiu plánu vytvářejí uspokojivou rentabilitu obchodování s firemními zákazníky a s veřejnou správou a vymezují banku i v této oblasti na obchodování v regionu Berlín/Braniborsko.

Obchodování na kapitálovém trhu

(198) Obchodování na kapitálovém trhu je restrukturováno s cílem uvolnit vlastní kapitál odpovídajícím snížením rizikových položek a zlepšit efektivitu práce. Za tím účelem by se měl provázat obchod na vlastní účet (akcie a úročené úvěrové produkty) přes všechny oblasti kapitálového trhu, jasně se oddělit od obchodování se zákazníky a celkově zredukovat. Přitom by mělo proběhnout omezení na Německo, Evropu a USA, zatímco činnost v oblasti emerging markets by se měla opustit. Stejně tak by se mělo utlumit portfolio úrokových derivátů a mělo by se omezit na pozice orientované na zákazníky. Na druhé straně by se mělo vybudovat méně rizikové obchodování se zákazníky, především s ohledem na úrokové produkty a produkty vlastního kapitálu. Výše výnosů má od roku 2001 do roku 2006 jen lehce klesnout, zatímco výše správních nákladů se má ve stejném období snížit o přibližně [...]* % a zisk před zdaněním se má zvýšit o přibližně [...]* %. Mají se redukovat rizikové položky a snížit počet zaměstnanců o přibližně [...]* %. Zamýšlí se zlepšit poměr náklady/výnosy z obchodování na kapitálovém trhu o téměř [...]* % v roce 2001 na přibližně [...]* % v roce 2006.

(199) Plánovaná opatření mezitím byla — jak bylo potvrzeno společností Mazars — rozsáhle zavedena, resp. jsou zahrnuta do časového plánu. Komise to považuje za dostatečné pro zajištění výnosnosti těchto obchodních oblastí do budoucna a současně pro omezení rizika banky na běžnou míru. Zaměření na obchodování se zákazníky a sdružení a organizační oddělení obchodu na vlastní účet zlepší podle názoru Komise transparentnost, omezí rizika a pomůže bance tato rizika lépe zvládnout. Díky výraznému zredukování rizikových položek se uvolní vlastní kapitál, což je užitečné pro zvýšení kvóty vlastního kapitálu, a tím budoucího zajištění schopnosti banky obstát na kapitálovém trhu po odpadnutí odpovědnosti za instituce veřejného práva a ručení za instituce veřejného práva.

Financování nemovitostí

(200) V oblasti restrukturalizace obchodování s financováním nemovitostí má nejvyšší prioritu snížení rizika. Za tímto účelem by měl proběhnout postupný rozbor rizik, s cílem eliminovat špatná rizika a omezit se na nové ochody se zákazníky s nízkým rizikem. Měl by se vybudovat úsek managementu rizik. Měly by se optimalizovat pracovní procesy a controlling rizik. Mezi hlavní obchody má v budoucnu patřit financování průmyslových investorů a stavebních bytových společností přednostně ve vybraných velkých městech západního Německa, méně postižených krizí trhu s nemovitostmi, a také do určité míry v Berlíně a v Braniborsku. Financování průmyslových investorů představuje relativně stabilní, málo rizikový obchod. Je třeba zaměřit se nadregionálně z důvodu diverzifikace rizik a z důvodu zajištění adekvátního promísení portfolií, aby se využil regionální potenciál růstu a již získané regionální know-how trhu. Bez nadregionálních komponent v oblasti financování nemovitostí hrozí výrazné zhoršení ratingu a sazeb pro refinancování. Naproti tomu by se měly odstranit segmenty obchodů s nemovitostmi s velkým rizikem, u nichž není dosaženo uspokojivých marží. Banka považuje za reálné zlepšení výsledku u nových obchodů z důvodu změny zaměření.

(201) Pro zlepšení výsledků ve stávajícím obchodování by se měli nasadit specialisté na rizika v ohrožených segmentech. Mělo by proběhnout zpracování a kritické nové posouzení stávající činnosti, případně s pomocí externích znalců, podle zadání a pod vedením vlastního úseku znalců. Dále by měly do roku 2005 klesnout přímé věcné náklady, jakož i náklady na personál o cca. [...]* %. Důležitou páku pro zlepšení výsledků představuje také rozvoj strategií pro sanaci ohrožených účastí, jakož i zavedení kontroly rizik v celé skupině v roce 2002, což dříve bylo jen v jednotlivých úsecích, a dále zavedení vhodných nástrojů pro včasné varování.

(202) Výše výnosů má od roku 2001 do roku 2006 [...]* o téměř [...]* %. Výše správních nákladů se má oproti tomu ve stejném časovém období snížit o přibližně [...]* %. Zisk před zdaněním se má do roku 2006 zvýšit z výrazně záporných čísel na cca. [...]* EUR. Rizikové položky se mají snížit o více než [...]* % a poměr náklady/výnosy obchodů s financováním nemovitostí by se měl zvýšit, a to i z důvodu zavedených intenzivních nákladových opatření pro vybudování lepšího řízení rizik, z přibližně [...]* % na téměř [...]* %.

(203) Tato opatření již byla ve velké míře zavedena, resp. nacházejí se v plánu. Komise v zásadě považuje vytyčená opatření za kroky správným směrem. Avšak podle názoru Komise a jejích poradců za plánovanými úkoly pokulhává provádění požadovaného zlepšení kvality údajů. Tato neuspokojivá situace by mohla případně opozdit funkčnost systému řízení rizik.

(204) Komise dále pochybovala, stejně jako analýza společnosti Mazars, zda se bance podaří u zákazníků s nízkým profilovým rizikem generovat v budoucnosti dostatečný objem obchodů s plánovanými výšemi marží. Neboť podle údajů předložených samotným Německem se trh s financováním nemovitostí vyznačuje vysokou konkurencí a v současné době se ještě nachází v procesu konsolidace. Cíloví zákazníci, na které se zaměří BGB, budou jako atraktivní segment trhu silně oslovováni také jinými nabízejícími. Pochybení by se přímo projevilo na budoucím zisku z úroků. Na základě čísel z léta roku 2003, která měla Komise k dispozici od poradců, by tehdy vzniklé nesplnění cílů při generování nových obchodů, extrapolované na budoucnost, vedlo k výraznému výpadku výnosů z úroků. Pokud by se nesplnění cílů v budoucnu dále zvyšovalo, zhoršoval by se úměrně i dopad výpadku výnosů z úroků. Budoucí generování dostatečných nových obchodů závisí především na rozvoji trhu v regionu Berlín/Braniborsko, ve kterém se i nadále nachází těžiště obchodování BGB. Pokud by zde banka neměla mít dostatečný úspěch, mělo by to trvalé účinky zejména na hodnotu podílu BGB u BerlinHyp a bylo by nutno provést další odpisy účetní hodnoty ze současných [...]* EUR, což by se nepříznivě projevilo na výsledku a případně kvótě základního kapitálu banky. Tato otázka je projednávána ještě podrobněji níže (249. bod odůvodnění). Komise však přesto, v souladu se společností Mazars, nepochybuje o životaschopnosti banky i přes přetrvávající problémy v oblasti financování nemovitostí.

Likvidace obchodní oblasti velcí zákazníci/zahraničí

(205) Banka plánuje, že se zcela stáhne z obchodní oblasti velkých zákazníků/zahraničí, která zahrnuje také konzultace v úseku Mergers & Acquisitions a také strukturované financování/financování projektů a která není považována za základní obchodní činnost banky. Proto v roce 2002 zcela zastavila sjednávání nových obchodů. Z důvodu dlouhodobé angažovanosti, zejména v oblasti strukturovaného financování, však není možné okamžité ukončení činnosti, avšak je možná pouze rozsáhlá redukce rizikových položek o cca. [...]* % ke konci periody restrukturalizace v roce 2006. Zbytek bude ukončen co možná nejdříve, s výjimkou omezeného rozsahu mezinárodního financování exportu, pokrytého exportními úvěrovými agenturami a střednědobým až dlouhodobým financováním transakcí se zbožím ve vybraných cílových zemích střední a východní Evropy na základě prokázaných expertíz o zemích, které se mají integrovat do obchodování na kapitálovém trhu a mají na něm zůstat.

(206) Doposud realizované redukce činnosti probíhají podle plánu. Podle názoru Komise a společnosti Mazars jsou tato opatření vhodná k tomu, aby byl tento obchodní obor co nejdříve úplně zastaven a aby se masivním odbouráním rizikových položek výrazně uvolnil vlastní kapitál k zajištění budoucí schopnosti přežít na kapitálovém trhu. Úkolem této relativně vysoce rizikové oblasti s vysokým objemem vlastního financování, která nepatří k hlavním obchodním činnostem, bude také výrazně uvolnit management k lepšímu plnění jeho prvořadých úkolů v klíčových oblastech. V roce 2003 byl také upraven původní plán k ukončení činnosti, aby se mohly zohlednit nepříznivé tržní podmínky v roce 2002. To by s sebou mohlo nést jisté, celkově ale nijak významné zpoždění při snižování rizikových položek.

Redukce a transfer obchodů se službami spojenými s nemovitostmi

(207) Jako doplněk k oznámení nabídlo Německo ve své odpovědi na zahájení řízení Komisí o redukci obchodů se službami spojenými s nemovitostmi úplné vyčlenění těchto obchodů a — bez ohledu na několik málo na trhu prodejných společností — jako další kompenzační opatření převedení na zemi Berlín do konce roku 2005. Toto opatření se tak stalo částí konceptu restrukturalizace. Jsou tím zasaženy všechny společnosti z oblasti služeb spojených s nemovitostmi, kterých se týká odstínění rizik z dubna roku 2002, zejména IBAG, Bavaria, IBV, IBG a LPFV.

(208) Odstínění rizik z dubna roku 2002 pokrývá všechna rizika ze starých obchodů banky v oblasti služeb spojených s nemovitostmi, které se uskutečnily před

příslušnými, výše uvedenými rozhodnými dny. To vede k tomu, že pro banku vyplývají rizika v oblasti služeb spojených s nemovitostmi již jen z nových obchodů, které byly uzavřeny po těchto rozhodných dnech. Protože je trh služeb spojených s nemovitostmi stále považován za problematický a protože je zatížen velkou nejistotou prognózy, považuje Komise — jak bylo potvrzeno jejím poradcem, společností Mazars — pokračující výrazné omezení nových obchodů v oblasti služeb spojených s nemovitostmi za důležitý příspěvek k obnovení dlouhodobé životaschopnosti a koncentraci na hlavní oblasti obchodování regionální banky. Transfer starých obchodů, spadajících pod odstínění rizik, na zemi Berlín za tržní cenu také bance umožňuje uvolnit zdroje, doposud vázané mimo hlavní obchody, i když transfer již pokrytých starých obchodů jako takový by neměl mít žádné výrazné účinky na rizikovou situaci banky.

(209) Komise považuje úplné uvolnění obchodního pole služeb spojených s nemovitostmi, stejně jako společnost Mazars, za jasný a hospodářsky smysluplný krok, který by mohl sloužit jako příspěvek k dlouhodobé stabilizaci výsledků banky. Toto opatření by proto mohlo být pozitivně hodnoceno i kapitálovým trhem a mohlo by usnadnit plánovanou privatizaci banky.

Personál

(210) Plánovaný úbytek zaměstnanců v období restrukturalizace od roku 2001 do roku 2006 činí pro celou skupinu přibližně 8 500 pracovníků, tj. redukce o téměř 60 % z více než 15 000 na téměř 6 600. K 30. září 2003 bylo dosaženo stavu přibližně 10 000 pracovníků, tzn. snížení o téměř 5 200 resp. cca. 35 %. Tato čísla jsou zahrnuta i v plánu.

Analýza finančních opatření

(211) Provedená finanční opatření jsou podle názoru Komise a ve shodě s jejím poradcem, společností Mazars, nutná a přiměřená k tomu, aby se znovu obnovila finanční stabilita BGB z pohledu likvidity a vybavení kapitálem a aby se zajistilo refinancování BGB na kapitálových trzích, jakož i k tomu, aby se financovala restrukturalizace BGB. Finanční opatření spočívají v opatřeních jak vzhledem k vlastnímu, tak i k cizímu kapitálu. Podrobněji platí následující:

(212) Komise je toho názoru, že prodej majetku a podílů banku zaopatří a zredukuje rizikové položky ležící mimo hlavní obchodní činnost. Není však zřejmé, zda současně bude možné realizovat významné účetní zisky.

(213) Refinancování banky stojí na třech hlavních pilířích: spořicí vklady (cca. jedna třetina), bankovní vklady (cca. jedna třetina) a upsané závazky (cca. jedna čtvrtina). Konsolidované závazky se zredukovaly ze 185 miliard EUR na konci roku 2001, o 32 miliard EUR na 153 miliard EUR v polovině roku 2003. To výrazně překročilo plánovaný cíl pro rok 2003, který byl 160 milionů EUR. Do roku 2006 by tyto závazky měly dále klesnout na téměř [...]* EUR.

(214) Banka směřuje, v rámci přípravy na odpadnutí státních záruk, k přesunutí svého relativně vysokého stavu krátkodobých závazků na střednědobé a dlouhodobé závazky, jakož i k novému vstupu na kapitálový trh v oblasti nezajištěných závazků. Za tímto účelem banka vypracovala záměry k vydání zajištěných i nezajištěných závazků a snaží se znovu vybudovat důvěru kapitálového trhu a rozšířit základnu investorů. Banka vedla rozhovory s ratingovými agenturami o reálně dosažitelném ratingu při úspěšném provádění konceptu restrukturalizace na základě scénáře base-case („A-“ resp. „A3“). [...]*. Celkově potom bude vycházet z navýšení nákladů na refinancování o průměrně [...]* základních bodů, což je nutno odvodit z odpadnutí státních záruk v polovině roku 2005.

(215) Komise považuje v zásadě za pochopitelnou — jak potvrdila i společnost Mazars — strategii refinancování banky a přitom zejména rozvinutý základní scénář a odvod odpovídajícím způsobem navýšených nákladů na refinancování. Pro budoucí refinancování banky však vyvstává nejistota z potenciální zdrženlivosti účastníků trhu, která by mohla vyvstat zejména tehdy, pokud by banka zůstala za očekáváním. V takovém případě by se muselo počítat se stoupajícími náklady na refinancování. Dále v současné době nelze předvídat, do jaké míry nastane v polovině roku 2005 efekt nasycenosti trhu, kdy všechny státní banky v Německu ztratí státní záruky. Umístění některých papírů by pak mohlo být přinejmenším obtížnější.

(216) Z tohoto důvodu vidí Komise v dalším snižování rizikových položek významný předpoklad úspěšného provedení plánu restrukturalizace. Pokud by se v budoucnosti objevily výše popsané problémy, mohla by banka pozitivně ovlivňovat důvěru kapitálového trhu zvýšeným úsilím v jejich omezování.

(217) Dalším významným předpokladem pro zajištění důvěry kapitálových trhů je dosažení dostatečné kvóty základního kapitálu, která by mohla sloužit jako nárazník eventuálních vzniklých ztrát. Kvóta základního kapitálu závisí jednak na rozsahu rizikových položek, jednak na samotném základním kapitálu. Banka se snaží dosáhnout ke konci období restrukturalizace kvóty základního kapitálu, která je více než 7 %. Do konce privatizace v roce 2007 však nelze

očekávat kapitálový příspěvek, vyplývající z navýšení kapitálu, jak proběhlo v srpnu roku 2001 ze strany spoluvlastníků, který by sloužil k vylepšení vybavení banky kapitálem. Banka se musí spolehnout, vzhledem ke zvýšení kvóty svého základního kapitálu, zejména na redukci rizikových položek, resp. na prodej majetku.

(218) Komise si je vědomá toho, že zákonné minimum pro kvótu základního kapitálu ve výši 4 % není dostatečné k tomu, aby bance zajistilo potřebný prostor pro denní obchodování. V rozhodnutí o podpoře na záchranu ze dne 25. července 2001 přiznala proto Komise kvótu základního kapitálu ve výši 5 % jako nutnost pro další provoz banky. To se událo především na podnět dopisu tehdejší BAKred. Komise si je dále vědomá toho, že, jak potvrdila i společnost Mazars, na finančních trzích je obvykle jako prahová hodnota kvóty základního kapitálu uváděno 6 %, a v případě nižší hodnoty se vyskytuje otázka spolehlivosti příslušné instituce a dochází ke ztrátě důvěry finančních trhů. Podle společnosti Mazars mají ratingové agentury tendenci posuzovat kvótu základního kapitálu jako výraz finanční síly banky, takže úvěrové instituce zpravidla překračují zákonem předepsané vybavení kapitálem, aby si zajistily odpovídající rating, který je předpokladem k přístupu na mezinárodní kapitálové trhy za uspokojivých podmínek. Kvóta základního kapitálu vyšší než 6 % by mohla mít smysl i s ohledem na reformu mezinárodních úmluv v rámci Basel II a na odpadnutí státních záruk, aby se splnila očekávání trhu o zlepšené solidnosti, a tím aby se dosáhlo lepšího ratingu. Banka se snaží dosáhnout ratingu A a k tomu považuje za potřebné mít kvótu základního kapitálu nejméně 7 %. Na základě srovnávacích údajů, pozorovatelných na trhu (podle kterých je průměrná kvóta základního kapitálu v Německu se 6 % ve srovnání se zahraničím spíše nízká a na evropské úrovni je průměr u renomovaných úvěrových institucí 8 % a více) považují poradci Komise ze společnosti Mazars ze střednědobého hlediska za nezbytnou kvótu vlastního kapitálu ve výši přibližně 6 % až 7 %.

(219) Komise považuje, ve shodě se společností Mazars, za směrodatné střednědobé navýšení kvóty základního kapitálu na více než 6 %. Toto navýšení nad 6 % však podle názoru Komise spočívá pouze na obchodních zájmech a okruhu odpovědnosti banky a nemůže být financováno formou státní podpory. Konkurenti banky se totiž nacházejí ve stejné tržní situaci a musí své příslušné kvóty základního kapitálu zvyšovat vlastními silami bez státní podpory. Povolení navýšení kvóty základního kapitálu ze státních prostředků nad 6 % by tedy banku neoprávněně postavilo do lepší situace, než její konkurenty, aniž by to bylo bezpodmínečně nutné pro životaschopnost banky v okamžiku rozhodnutí. Podpora by tedy už nebyla omezena na nutné minimum.

(220) Z tohoto důvodu Komise trvala na tom, aby na základě smlouvy mezi zemí Berlín a bankou ze dne 26. prosince 2002 o projednání možných nároků země na splátky vyplývající z rozhodnutí Komise týkajícího se poskytování podpory C 48/2002 byl v bance ponechán ve formě vkladu jen takový možný obnos splátek, který je nutný k tomu, aby bylo dosaženo kvóty základního kapitálu 6 % (resp. kvóty celkového kapitálu 9,7 %, která byla přiznána již v rozhodnutí o podpoře na záchranu) na základě roční účetní závěrky z roku 2002. Tato smlouva však může být Komisí schválena jen do té míry, jestliže potom poskytnutý obnos nezpůsobí u skupiny BGB ani k 1. lednu 2004, tedy k datu aktuálních čísel sloužících jako základ pro rozhodnutí Komise, překročení kvóty základního kapitálu 6 % (s ohledem na Německem přislíbené a v 279. bodu odůvodnění popisované vyčlenění IBB).

(221) Na základě stejných úvah působila Komise na vlastní závazek Německa ponechat v bance rezervní fond IBB v roce 2005 jen do té míry, pokud by to bylo nutné pro zachování kvóty vlastního kapitálu ve výši 6 % k rozhodnému dni 1. leden 2004. Toto opatření je nutno vidět jako část kompenzací, které banka musí provést, aby omezila narušení hospodářské soutěže způsobené podporou. Navrácením rezervního fondu IBB v uvedeném rozsahu je zajištěno, že banka nedosáhne v rámci rozčlenění výnosných obchodů kvóty základního kapitálu vyšší, než jaké je minimum nutné pro dlouhodobou životaschopnost, a kterou by banka mohla využít pro expanzivní, konkurentům škodící obchodní strategie. Pokud bude chtít banka v následujícím období dosáhnout vyšší kvóty základního kapitálu, musí toho dosáhnout odpovídající modifikací rizikových aktiv, resp. vytvářením úspor vlastními silami, resp. příjmem dalších vlastních prostředků před privatizací nebo po ní.

(222) Celkem vzato, Komise, ve shodě se společností Mazars, vychází z toho, že banka bude vynakládat ze svého dobře chápaného obchodního zájmu všechno úsilí k tomu, aby si vytvořila takovou kvótu základního kapitálu, která by jí zajistila uspokojivé hodnocení. Podle údajů banky je to nejméně 7 %. Pro navýšení kvóty základního kapitálu vlastními silami z [...]* % na 7 % nebo více má banka k dispozici, až do konce období restrukturalizace v roce 2006, téměř tři roky. Komise považuje za reálné, aby se v tomto období úspěšně provedla příslušná opatření k dalšímu navýšení kvóty základního kapitálu.

Kvantifikace a pravděpodobnosti realizace existujících rizik a analýza prevence rizik

(223) Poté, co Komise nemohla na jaře roku 2003 díky své vlastní analýze, díky ztroskotání privatizačního procesu a na základě silně negativního výsledku z roku 2002 nevyjádřit pochybnosti o životaschopnosti banky, resp. když se podle údajů Německa zdálo bez další podpory neproveditelné účinně izolovat úvěrová rizika, obsažená především v oblasti financování nemovitostí, ujistila se Komise za pomoci nezávislých posuzovatelů, že banka s výjimkou několika bodů přijala i dostatečná preventivní opatření pro stávající rizika a že vytvořila odpovídající rezervy. Poradci Komise, společnost Mazars, doporučili k těmto bodům opatření k úpravě plánu restrukturalizace, který byl předložen Komisi v létě roku 2003. Tato opatření byla bankou na podnět Komise zapracována a přepracovaný plán restrukturalizace byl Komisi předán 29. ledna 2004. Podrobněji platí následující:

Rizika z obchodování s úvěry

(224) Na základě analytického přezkoumání náhodné položky portfolia banky doporučili poradci Komisi, aby se prevence rizik postupně zvýšila až ke konci období restrukturalizace v základním scénáři o [...]* EUR a ve scénáři worst-case o [...]* EUR. Dále identifikovali výpadek ve scénáři worst-case, který je nutno vyrovnat dodatečnou prevencí rizik ve výši [...]* EUR. Ten se rozdělí na [...]* EUR v roce 2003, [...]* EUR v roce 2004, [...]* EUR v roce 2005 a [...]* EUR v roce 2006. Jinak je třeba považovat prevenci rizik za přiměřenou. Výpadek jednoho jediného velkého úvěru by ovšem případně vedl k překročení prevence rizik. To je relevantní především pro financování projektů v oblasti letecká doprava, energie a telekomunikace. Scénář worst-case zde přihlíží k [...]* EUR jako přídavné prevenci rizik. Vzhledem k relativně vysokému stavu velkých úvěrů je si Komise vědoma, jak potvrdila i společnost Mazars, že v principu je možné překročení zabezpečených rizik v případě výpadku velkého úvěru s objemem nejméně [...]* EUR. Pokud by se objevily konkrétní, doposud neexistující příznaky takového případu, musela by banka uskutečnit odpovídající navýšení prevence rizik. Komise vychází, ve světle analýzy provedené společností Mazars, z toho, že banka by mohla zvládnout takové opatření vlastními silami.

(225) Po mezitím provedeném vylepšení plánu restrukturalizace zapracováním opatření navržených poradci Komise, společností Mazars, shledává Komise prevenci známých rizik jako adekvátní. Komise přitom vidí pozitivně to, že management banky přijal celkově přiměřená opatření k tomu, aby vybudoval vhodný systém kontroly rizik. Jeho tvorba je na dobré cestě, ale ještě není ukončena. Komise se spoléhá, že banka ve vlastním zájmu bude v tomto procesu i nadále pokračovat stejně jako doposud. Komise si je jistá, že budoucí rentabilita banky výrazně závisí na dalším hospodářském rozvoji, zejména v Berlíně a v nových zemích. Tato rizika jsou ale podle názoru Komise ze současného pohledu jen obtížně zjistitelná a všechny v tomto regionu činné podniky zasáhnou rozdílně. Komise je toho názoru, že opatření obsažená v plánu restrukturalizace, každopádně jdoucí správným směrem, postačují. Absolutní jistoty samozřejmě nelze v hospodářském procesu dosáhnout.

Rizika z obchodů na kapitálovém trhu

(226) Obchody banky na kapitálovém trhu přispívají během období restrukturalizace k hospodářskému výsledku přibližně [...]* %. To ukazuje, že tyto obchody jsou pro rentabilitu banky podstatné. Je zřejmé, že rizika inherentní těmto obchodům musí být v zájmu životaschopnosti banky adekvátně kontrolována. To se provádí jednak posunutím těžiště obchodu z vlastního obchodování na činnosti na zakázku. Rizikové položky banky se v této souvislosti zredukují od roku 2002 do roku 2006 o [...]*, zatímco se bude usilovat o průměrné výnosy ve výši [...]* EUR. Za další probíhá kontrola rizik v rámci systému řízení rizik, který poradci Komise považují na základě svých kontrol jako celkově přiměřený. Avšak radí, aby se zredukovala závislost banky na změnách úvěrů, a to tím, že se zredukují položky v bankovní knize. Komise s přihlédnutím k těmto doporučením považuje rizika z obchodování na kapitálových trzích za řešitelná a považuje nosnost této obchodní oblasti za zaručenou.

Rizika z ocenění podílu BGB na BerlinHyp

(227) Poradci Komise, společnost Mazars, se podrobně zabývali problémy s riziky ocenění podílu BGB na BerlinHyp. Účetní hodnota podílu na BerlinHyp představuje [...]* EUR. Pokud by BerlinHyp nesplnila cílové úkoly, např. z důvodu dalšího zhoršení situace na trhu s nemovitostmi, musel by se obchodní plán

přepracovat. S ohledem na rizika, zvýšená okolnostmi za tohoto případu, by se potom musel přizpůsobit i diskontní faktor a mohly by se vyskytnout přídavné rizikové prémie. Takový scénář by mohl vést dokonce k tržní ceně BerlinHyp ve výši [...]*, [...]*.

(228) Rozdílná částka mezi účetní hodnotou podílu ve výši [...]* EUR a hodnotou čistého vlastního kapitálu cca [...]* EUR představuje v základním scénáři riziko devalvace. Tento rozdíl činí cca [...]* EUR. Přizpůsobený, konzervativnější obchodní plán by mohl zahrnout toto riziko devalvace a zohlednit v roční účetní závěrce za roky 2003 a 2004. Na žádost Komise byl plán restrukturalizace přepracován a byla příslušně zohledněna rizika devalvace. Přitom se také, jak doporučili poradci Komise, zvýšilo maximální riziko devalvace v pesimistickém scénáři o [...]* EUR. To však nemělo žádný rozhodující vliv na celkové posouzení Komise.

(229) Komise považovala, z důvodů omezení rizik a nejistého dalšího rozvoje obchodů s financováním nemovitostí, pro zajištění dlouhodobé životaschopnosti banky za žádoucí, aby skupina alespoň větší část těchto obchodů prodala, resp. zredukovala. Za tímto účelem naznačila Komise Německu možnost samostatného prodeje BerlinHyp, což by zlepšilo privatizační rozčlenění zbytku skupiny. BerlinHyp představuje přibližně dvě třetiny celého obchodování s financováním s nemovitostmi skupiny a ten lze technicky jednoduše prodat tím, že se prodají podíly na BerlinHyp. Zbývající třetinu tvoří BGB a LBB a tato část by se měla restrukturalizovat podle strategie obchodů s financováním nemovitostí zpracované bankou. Tím by se zredukovala budoucí rizika zbytku skupiny o více než polovinu celého objemu.

(230) Německo však předložilo Komisi informace, podle kterých by takový prodej BerlinHyp s sebou mohl přinášet pro banku neúnosné následky. Komise proto požádala Německo, aby uvedlo, zda a kdy později by se mohl uskutečnit samostatný prodej BerlinHyp s reálnou vyhlídkou na úspěch a za podmínek přijatelných pro banku, tj. za cenu podbodející přibližnou výši čistého vlastního kapitálu BerlinHyp. V takovém případě by se mohly případné ztráty z odpisů účetní hodnoty udržet v příslušných mezích, a současně by to bance přineslo likvidní prostředky a uvolnil by se jí vlastní kapitál. Německo v této souvislosti sdělilo Komisi svůj záměr, že BerlinHyp prodá buďto samostatně nebo v rámci celkové privatizace BGB do konce roku 2007.

Rizika z ocenění nároků na výnosy nebo na likvidační zisk BGB (24,99 %) ve vztahu k LBB

(231) BGB vlastní vůči zemi Berlín nároky na 24,99 % výnosů LBB, včetně jejího odpovídajícího likvidačního zisku, a kromě toho podíl na LBB ve výši 75,01 % ve formě tichého podílnictví.

(232) Poradci Komise, společnost Mazars, považují za potřebné přezkoumání ocenění tohoto nároku v účetních knihách BGB, protože příslušná hodnota LBB se od relevantního roku 1998 mohla snížit. Možné snížení ceny by jednorázově zatížilo konsolidovaný zisk skupiny před zdaněním v roce 2005 v případě pesimistického scénáře o přibližně [...]* EUR a v případě optimistického scénáře o [...]* EUR.

(233) Na doporučení svých poradců považuje proto Komise za nutné, aby se tento efekt snížení ceny přiměřeně zohlednil v plánu restrukturalizace, a to devalvací o [...]* EUR v základním scénáři a doposud předpokládanou devalvaci ve výši [...]* EUR změnit o další devalvaci ve výši [...]* EUR ve scénáři worst-case. Tyto předběžně odhadnuté úpravy závisí na přesném ohodnocení LBB a měly by se upravit do konečné podoby, jakmile proběhne upřesnění doposud otevřených bodů ohledně LBB (přesná výše zbylých rezerv IBB po jejím rozčlenění, rozhodnutí Komise o prodeji majetku IBB). Komise však má za to, že takto vzniklý efekt pro konsolidaci základního kapitálu banky nemůže ohrozit životaschopnost banky, protože ten může být bankou absorbovaný při kvótě základního kapitálu [...]* % nebo dokonce vyšším.

Rizika ze zavedení IFRS (IAS)

(234) Přeměna konsolidovaného účetnictví BGB kvůli přizpůsobení na systém IFRS (mezinárodní standardy účetního výkaznictví, International Financial Reporting Standards) v roce 2005 vyžaduje mimo jiné nové ocenění penzijních rezerv. To by podle poradců Komise, společnosti Mazars, mohlo mít negativní vliv na konsolidovaný vlastní kapitál ve výši přibližně [...]* EUR. Je však nutno vzít v úvahu, že zavedením systému IFRS mohou vzniknout i protichůdné účinky přizpůsobení týkající se jiných rozvahových položek. Ty v současné době nelze podle názoru Komise a jejích poradců spolehlivě odhadnout. I kdyby tyto efekty byly v celkovém součtu negativní, nelze očekávat, že by mohly celkově ovlivnit životaschopnost banky. Zavedení IFRS vede jen k částečnému přecenění nyní známých skutečností, ne však k objevení nových rizik. Kromě toho se to týká všech evropských podniků, které provádí přizpůsobení na

IFRS a které také musí řešit případné vzniklé přechodné problémy ve spolupráci s příslušnými dozorčími úřady. Životaschopnost banky závisí mnohem více na ekonomické výkonnosti a na schopnosti překonat rizika, která je nutno posuzovat nezávisle.

Schopnost generovat nové obchody

(235) Schopnost banky generovat nové obchody ve svých různých oblastech činnosti je rozhodující faktor pro životaschopnost a vyhlídky na privatizaci banky. Banka vypracovala studie o svém postavení na trhu a o budoucích šancích uspět na trhu, z nichž odvodila svoji budoucí obchodní strategii.

(236) Z toho vyplývá, že plány a strategie jsou ve většině obchodních oblastí reálné. Banka má v úmyslu zavést nové produkty a prodejní kanály. Kvalitativní a kvantitativní cílové úkoly a strategie pro oblast financování nemovitostí však Komise považuje, jak již bylo dříve zdůrazněno, za příliš optimistické. [...]*. To rozhodujícím způsobem závisí na vývoji celkové hospodářské situace, ale také na schopnosti banky reagovat na změny tržní situace a na požadavky zákazníků, a proto podle současného názoru Komise nelze provést konečné ohodnocení. Pokud by se bance trvale nedařilo plnit její cílové úkoly, zdála by se ohrožena její životaschopnost zejména při zachování obchodů s financováním nemovitostí na současné úrovni. Pokud by nebylo možno realizovat cílové úkoly ani při výrazně menším rozsahu obchodů s financováním nemovitostí, byly by výrazně redukovány také kvantitativní účinky a bylo by je možno lépe absorbovat jinými obchodními oblastmi banky.

Požadavek Komise na další kompenzační opatření na podzim roku 2003 a na příslušné přepracování plánu restrukturalizace banky v zimě 2003/04

(237) Teprve poté, když Komise na podzim roku 2003, díky posudku svých poradců ze společnosti Mazars k předloženému plánu restrukturalizace, získala dostatečnou jistotu o životaschopnosti banky a zejména o zásadní přiměřenosti prevence rizik, přicházelo v úvahu kladné rozhodnutí o požadované podpoře, avšak za předpokladu, že nabízená kompenzační opatření bude možno považovat za dostatečná. Jak je uvedeno níže (viz 257. bod odůvodnění a násl.), měla k tomu Komise značné pochyby, zejména s ohledem na maloobchod, v němž banka vykazuje vynikající postavení na berlínském regionálním trhu, ale i s ohledem na obchody s financováním nemovitostí, které z podpory také výrazně profitovaly. U obchodů s financováním nemovitostí se navíc přidává skutečnost, že i znalci Komise vyjádřili pochyby o schopnosti banky generovat v této oblasti dostatečně výnosné nové obchody. Tak by, podle názoru Komise, samostatný prodej alespoň významné části obchodů s nemovitostmi, jako kompenzace soutěžitelům, výrazně zlepšil také životaschopnost a vyhlídky na privatizaci zbytku skupiny.

(238) Komise na základě předloženého plánu restrukturalizace a závěrů poradců požádala na podzim roku 2003 Německo, aby kvantifikovalo účinky samostatného střednědobého prodeje Berliner Bank (s celkovým objemem maloobchodu přibližně 1/4 až 1/3 celé BGB), do konce roku 2005, jakož i BerlinHyp (přibližně 2/3 obchodování s financováním nemovitostí celé BGB), do konce roku 2006. Komise by měla být schopna stanovit, zda potom další kompenzační opatření znovu neohrozí životaschopnost banky, obnovenou na základě dosavadního plánu restrukturalizace.

(239) Německo, resp. banka nejdříve shrnulo výchozí situaci. Na základě střednědobého plánu ze dne 24. června 2003 proběhla kvantifikace očekávaných přídavných zatížení, která vyplývají ze zapracování návrhů poradců Komise, z již dříve přislíbeného vyčlenění obchodů se službami s nemovitostmi a z osamostatnění IBB. Celkově by z těchto tří opatření vyplývaly v základním scénáři pro období od roku 2003 do roku 2006 jednorázové efekty ve výši minus [...]* EUR, z toho minus [...]* EUR na zvýšení prevence rizik a minus [...]* EUR za negativní výnos z prodeje, resp. na odpis účetních hodnot podílů a jiných důsledků transakcí v rámci vyčlenění dceřiných podniků v oblasti služeb spojených s nemovitostmi IBG a IBAG. Střednědobé, resp. dlouhodobé účinky uvedených tří opatření jsou však malé. Tak se omezí plánovaný výsledek před zdaněním v roce 2006 jen minimálně, o [...]* EUR, tj. z [...]* EUR (podle střednědobého plánu ze dne 24. června 2003) na [...]* EUR (podle nových propočtů) a tento rozdíl může být vyrovnán bankou bez celkově významných změn předložených plánovaných hodnot. Střednědobý plán ze dne 24. června 2003 je založen na cílovém ratingu [...]* pro celou skupinu a na požadovaném výnosu vlastního kapitálu [...]* % pro rok 2006.

(240) Naproti tomu má, podle údajů Německa a banky, prodej Berliner Bank do konce roku 2005 negativní vliv na střednědobý plán skupiny. Celkově by se jednorázové vlivy v období 2003 až 2005 pohybovaly ve výši [...]* EUR, z toho [...]* za mimořádné náklady na prodej, zbytek za rezervy pro personál, IT, budovy a přídavné výdaje na restrukturalizaci. Střednědobě, resp. dlouhodobě by se plánovaný výsledek před

zdaněním snížil v roce 2006 z [...]* EUR (podle přepracovaného střednědobého plánu na základě tří výše uvedených opatření) o [...]* EUR na [...]* EUR, z toho přibližně polovina je z důvodu neodvedení výsledného výnosu Berliner Bank ve prospěch skupiny, zbytek je z důvodu zpoždění snižování počtu zaměstnanců, odpadnutí plánovaného zvyšování výnosů z provizí a zbytkových (fixních) nákladů (především z důvodu záporných úspor z rozsahu v oblasti „back office“). Tyto výpočty se však vztahují na předpoklad, že Berliner Bank bude, pro maximalizaci okruhu dražitelů, prodávána jako samostatná banka, což s sebou ponese vyšší náklady. V jednorázovém efektu mimořádných nákladů prodeje má být dosaženo očekávaného výnosu z prodeje Berliner Bank ve výši [...]* — [...]* EUR. To však bude podle údajů banky víc, než se spotřebuje na potřebné vybavení Berliner Bank kapitálem ve výši [...]* % rizikových položek odpovídající [...]* EUR, takže vyjde negativní účinek ve výši [...]* — [...]* EUR. Dále se díky vyčlenění Berliner Bank sníží podíl výsledku maloobchodu na celkové obchodní činnosti BGB z téměř [...]* % na přibližně [...]* % a podíl obchodů na kapitálovém trhu se odpovídajícím způsobem zvýší z téměř [...]* % na přibližně [...]* %. Tím hrozí při dané kvótě základního kapitálu zhoršení ratingu, protože obchodování na kapitálovém trhu je považováno za rizikovější než maloobchod. To má negativní vliv na refinancování, takže prodej Berliner Bank způsobí také operativní problémy během fáze restrukturalizace. Prodej Berliner Bank sníží výnosy vlastního kapitálu o cca. [...]* % z [...]* % pro rok 2006 (podle střednědobého plánu ze dne 24. června 2003) na přibližně [...]* %.

(241) Komise důkladně analyzovala Německem, resp. bankou uvedené argumenty. Podle názoru Komise však neobsahují žádné nepřekonatelné překážky pro odštěpení Berliner Bank z důvodů hospodářské soutěže.

(242) Je totiž na bance, jak vyrovná z důvodu odštěpení Berliner Bank hrozící relativní snížení výsledného výnosu maloobchodu vzhledem k celkovému výnosu banky, a to proporcionálním převedením ostatních obchodních oblastí kapitálový trh a financování nemovitostí. Přitom struktura banky a požadavky na kvótu základního kapitálu zůstaly nezměněny. Takovýmto zredukováním rizikových položek by se mnohem více uvolnil vlastní kapitál, což by bylo příspěvkem k dalšímu navýšení kvóty základního kapitálu. Alternativně k tomu by mohla banka zvýšit kvótu vlastního kapitálu a tím vyrovnat vyšší riziko, buďto dalším vlastním úsilím zredukovat vybrané rizikové položky silněji, než bylo plánováno, a tím uvolnit základní kapitál, nebo střednědobě přijmout čerstvý kapitál na kapitálovém trhu. Tímto způsobem by bylo možno vyloučit výrazně negativní vliv na rating a tím na podmínky refinancování, takže banka by mohla odštěpení zvládnout operativně.

(243) Německo, resp. banka vycházeli při propočtech jednorázových účinků odštěpení Berliner Bank z toho, že ta bude prodána jako samostatná banka, aby se maximalizoval okruh dražitelů. S ohledem na skutečnost, že Berliner Bank je v současnosti integrována jako nesamostatná obchodní oblast, resp. pobočka do Landesbank Berlin, musela by se k datu prodeje vyčlenit jako samostatná právní jednotka. Podle údajů banky je k tomu třeba kvóta základního kapitálu [...]* % rizikových položek a tím základní kapitál ve výši cca [...]* EUR, což by se muselo rychle obstarat u BGB. I přes základní kapitál ve výši [...]* EUR ale banka očekává jen výnos z prodeje ve výši [...]* až [...]* EUR. Komise považuje tyto výpočty za velmi konzervativní. Čistý vlastní kapitál slouží zpravidla jako jeden z mnoha ukazatelů pro odhad ceny podniku. Pokud by základní kapitál Berliner Bank představoval cca [...]* EUR, zdá se Komisi jako velice nepravděpodobné, aby se z prodeje docílilo výnosu jen [...]* až [...]* EUR. S ohledem na skutečnost, že obchodní značka a základna zákazníků u Berliner Bank jsou dobře etablované, měl by výnos z prodeje dosáhnout hodnoty základního kapitálu, kterou banka považuje za výdaje, nebo tuto hodnotu dokonce překročit, a tím ve výrazně větším rozsahu omezit zatížení BGB. Ale i kdyby tomu z nějakých, z pohledu Komise neznámých důvodů bylo jinak, bylo by v tomto případě ze strany BGB iracionální, aby Berliner Bank prodávala jako samostatnou banku. Obchodní značka, zákazníci, další majetek běžného obchodního provozu a jiné vlastní prostředky, to vše představuje pozitivní hodnotu. Pokud si BGB myslí, že při prodeji nemůže získat ani základní kapitál, který má k dispozici, je samozřejmě možné prodat majetek Berliner Bank v rámci tzv. asset deal, který může přinejmenším obsahovat pozitivní výnos z prodeje, a tím by se vyloučila mimořádná ztráta BGB z prodeje Berliner Bank. Negativní jednorázový účinek ve výši [...]* EUR by se tím výrazně snížil.

(244) Opakovaný negativní účinek na výnosy vlastního kapitálu z uplatňovaných [...]* % bude z důvodu protahování prodeje o více než jeden rok, podle názoru Komise, také výrazně nižší.

(245) S ohledem na analýzu Komise nakonec Německo souhlasilo s tím, že BGB je životaschopná i v případě samostatného prodeje Berliner Bank. Německo potom prohlásilo, že je připraveno k samostatnému prodeji Berliner Bank do 1. února 2007 (věcná účinnost) při zahájení procesu prodeje v roce 2005 a jeho

smluvního ukončení k 1. říjnu 2006. Formální příslib byl Komisi předán 6. února 2004.

(246) Tím zaprvé celý roční výsledek z roku 2006 ještě připadne BGB, zadruhé mohou být náklady na přizpůsobení rozděleny do delšího období, resp. mohou být snáze přijata kompenzační opatření, jako např. zatím velice pokročilé odbourání krátkodobých fixních nákladů na IT, personál a budovy back office. Podle údajů BGB nebudou negativní účinky z důvodu odpadnutí plánovaného zvýšení výnosů z provizí LBB kvůli reorganizaci, zvýšení nejistoty pracovníků a vázání zdrojů na management ve výši [...]* EUR, z důvodu zpoždění snižování počtu zaměstnanců skupiny ve výši [...]* EUR a z důvodu zbytkových nákladů plynoucích ze záporných úspor z rozsahu ve výši [...]* EUR přetrvávat stále. Komise je stejného názoru.

(247) Názor Komise byl potvrzen analýzou jednorázových účinků, jakož i trvalých účinků na rentabilitu vlastního kapitálu BGB. Čísla uvedená Německem, resp. bankou zůstanou zřejmě výrazně pod limitem. Pokud by tomu tak nebylo, z důvodu zřetězení nešťastných okolností nebo z důvodu nedostatečného rozvoje trhu, potom by podle odhadu Komise rentabilita vlastního kapitálu ve výši [...]* % pro rok 2007 (rentabilita vlastního kapitálu ve výši [...]* % podle střednědobého plánu ze dne 24. června 2003 po odečtení [...]* % z důvodu odštěpení Berliner Bank) nevedla k tomu, že by zbytek skupiny byl znovu odkázán na státní podporu, která už by nemohla být poskytnuta z důvodu právního principu pro podporu „one time — last time“ („jednou a dost“). Záleží pouze na oblasti vlivu banky, zda se jí podaří vlastními silami dále stabilizovat navýšením kvóty základního kapitálu na 7 % nebo více. To by se pozitivně projevilo na ratingu a z operativního pohledu by to zajistilo dobré podmínky pro refinancování. Očekávaná rentabilita vlastního kapitálu by sice v roce 2006 ležela podle názoru Komise i v současné obtížné situaci německého trhu s úvěry v rozmezí [...]* — [...]* %, což je spíše na okraji spektra, je to však považováno za dostatečné pro dlouhodobou životaschopnost banky na trhu. Komise však očekává, že zajištěná privatizace v roce 2007 povede k dalšímu posílení banky. Pokud totiž nový investor nebude považovat stávající rentabilitu vlastního kapitálu za uspokojivou, lze očekávat, že tento investor ve vlastním zájmu přijme další sanační opatření, např. zrušení nerentabilních obchodních úseků, resp. přísun kapitálu, která zlepší rating a situaci v refinancování na potřebnou míru.

(248) Naproti tomu se Komise připojuje k názoru Německa a banky, že z dnešního pohledu nelze s dostatečnou jistotou vyloučit, že tvrdá povinnost střednědobě samostatně prodat i BerlinHyp může pro banku představovat velké zatížení z hlediska životaschopnosti. Komise však má — jak potvrdili i její nezávislí poradci — i nadále určité pochybnosti o tom, že se bance podaří generovat v oblasti financování nemovitostí vyšší objem nových obchodů v plánovaném rozsahu. Z tohoto důvodu považuje Komise jako pozitivní pro posílení dlouhodobé rentability možnost, že by se banka stáhla z obchodování s financováním nemovitostí rozsáhleji, než jako bylo dosud plánováno. To by mohlo proběhnout například formou samostatného prodeje BerlinHyp, který byl proto Komisí intenzivně prověřován.

(249) Závazná povinnost střednědobého samostatného prodeje BerlinHyp by měla podle údajů Německa a banky následující negativní důsledky na zbytek skupiny, resp. představovala by následující, ne nutně splnitelné podmínky pro kupce: Kupec by musel v plné míře převzít vnitřní refinancování skupiny (v současnosti [...]* EUR) za srovnatelných podmínek, tj. mít alespoň stejně dobrý rating jako Landesbank Berlin, a převzít záruku BGB za BerlinHyp, aby zabránil započtení velkých úvěrů (současné objemové hodnocení: cca [...]* EUR). Dále by kupec musel nabídnout kupní cenu minimálně stejnou jako je účetní hodnota BerlinHyp, protože jinak by došlo k více méně značným odpisům účetní hodnoty, [...]*. I při negativním výsledku nabídkového řízení by existovalo riziko dalších odpisů účetní hodnoty. Rovněž prodej bez rostoucího ovlivnění plánu restrukturalizace by byl možný jen tehdy, pokud by mohla být zachována spolupráce v odbytu mezi BerlinHyp a skupinou. Povinnost samostatného prodeje by vyžadovala jednorázové odpisy aktuální účetní hodnoty [...]* EUR o [...]* EUR na účetní hodnotu vlastního kapitálu BerlinHyp ve výši 519 milionů EUR. Výsledek před zdaněním očekávaný pro rok 2006 pro zbytek skupiny by se zredukoval přibližně o dalších [...]* EUR (rozdíl mezi odpadnutím plánovaného výsledku BerlinHyp ve výši cca. [...]* EUR a úrokovým výnosem z očekávaného výnosu z prodeje ve výši přibližně [...]* EUR). To by — společně se samostatným prodejem Berliner Bank — mělo za následek další snížení výnosu kapitálu zbytku skupiny, požadovaného pro rok 2006, o přibližně [...]* % na celkem téměř [...]* %, jakož i kvótu základního kapitálu mírně nad [...]* %.

(250) Kdyby tedy mohla pro zbytek skupiny vzniknout díky závazné povinnosti samostatného prodeje BerlinHyp další závažná rizika, nepovažuje to Komise z dnešního pohledu ani jako vhodné opatření pro posílení dlouhodobé rentability ani jako schůdné kompenzační opatření, na kterém by se zakládalo rozhodnutí.

Komise proto bere na vědomí názor Německa, že má být znovu posouzena proveditelnost samostatného prodeje BerlinHyp v pozdějším termínu s ohledem na privatizaci zbytku skupiny, a že BerlinHyp — podle toho, který scénář vyhlídek privatizace bude dříve vylepšen — bude prodána buďto společně se zbytkem skupiny nebo samostatně do konce roku 2007 v transparentním, otevřeném a nediskriminačním postupu. Komise považuje za reálné, že BerlinHyp by mohla být nejméně od roku 2006 znovu zajímavá pro strategického investora. Také obchodní plán BerlinHyp vychází ze zlepšení všeobecné situace na trhu financování nemovitostí. Proto by podle názoru Komise mělo proběhnout přezkoumání vyhlídek samostatného prodeje v roce 2006. Kromě toho Komise očekává, že banka — v souladu s doporučeními jejích poradců, jakož i v souladu s přepracovaným plánem restrukturalizace — učiní [...]*, pokud se to ukáže jako prospěšné z důvodu horšího rozvoje obchodování, než jak banka dosud očekávala. Tímto opatřením se samozřejmě minimalizuje možné riziko, které by mohlo vzniknout z nutnosti nového odpisu, [...]*. Taková opatření by podle názoru Komise mohla pozitivně ovlivnit dlouhodobou životaschopnost i vyhlídky na privatizaci zbytku skupiny.

(251) Dne 29. ledna 2004 předložilo Německo současný plán restrukturalizace, včetně střednědobého plánu, který je založen na číslech z poloviny ledna roku 2004. Tento plán aktualizuje dosavadní verzi z června roku 2003, která byla k dispozici Komisi a jejím poradcům ze společnosti Mazars, a zohledňuje například doporučení společnosti Mazars ohledně prevence rizik. Co se týče odštěpení Berliner Bank, které ještě není zahrnuto do nejnovějšího střednědobého plánu, předložilo Německo odhady založené na analýze z prosince roku 2003. Údaje současného plánu se výrazně neliší od verze z června roku 2003, a proto není třeba měnit posouzení Komise ohledně životaschopnosti BGB.

Souhrnné závěry Komise ohledně dlouhodobé životaschopnosti a vyhlídek na privatizaci

(252) Komise považuje plán restrukturalizace po zapracování doporučení svých poradců ze společnosti Mazars, a to i přes popsané dosud přetrvávající nejistoty ohledně budoucího rozvoje, za celkově přijatelný a úplný. Doposud provedená, resp. předpokládaná operativní a finanční opatření považuje Komise za vhodná pro obnovení dlouhodobé životaschopnosti banky. Komise nepovažuje doposud vzniklé odchylky od cílových záměrů za tak závažné, aby vyvolaly pochybnosti o proveditelnosti plánu restrukturalizace. Některá opatření pokulhávají za plánovanými údaji. To je však částečně vyrovnáno překročením plánovaných cílů v jiných oblastech.

(253) Vyhlídky ohledně životaschopnosti závisí především na budoucích ziscích a na posílení báze základního kapitálu, zejména na schopnosti vytvářet nové obchody a na úplném provedení plánu restrukturalizace. Banka bude především v období restrukturalizace výrazně závislá na výnosech z obchodování na kapitálovém trhu. Strategie v oblasti financování nemovitostí je náročná a hrozí, že bude pokulhávat za cílovými úkoly. Životaschopnost banky by ohrozilo další zhoršení trhu s nemovitostmi v oblasti Berlína a hrubého domácího produktu. Komise proto považovala za vhodné, aby se toto riziko omezilo odštěpením větší části obchodu s financováním nemovitostí tím, že se samostatně prodá BerlinHyp a očekává od Německa v tomto směru důkladné přezkoumání. Případné ztráty z části obchodu s financováním nemovitostí, zbylého v rámci BGB/LBB, by potom banka mohla snáze kompenzovat z očekávaného kladného výsledku z maloobchodu a z obchodování na kapitálovém trhu.

(254) Banka v současné době nemá žádné tiché rezervy nebo jiné finanční zdroje, aby mohla absorbovat větší ztráty během období restrukturalizace. S ohledem na tuto skutečnost považuje Komise kvótu základního kapitálu ve výši 6 % za nutné minimum pro životaschopnost a tím maximum pro financování ze státní podpory. Komise očekává, že banka vynaloží veškeré úsilí k tomu, aby kvótu základního kapitálu zvýšila vlastními silami nebo další redukcí rizikových aktiv nebo přijetím dalších prostředků na trhu na přibližně 7 % nebo více. Tím by se dále zlepšila schopnost banky na kapitálovém trhu i její vyhlídky na privatizaci.

(255) Maximální očekávané snížení výnosů vlastního kapitálu v roce 2006 z přibližně [...]* — [...]* % na přibližně [...]* — [...]* %, způsobené dodatečným kompenzačním opatřením, což je odštěpení Berliner Bank, neohrozí podle názoru Komise dlouhodobou životaschopnost banky. Komise vychází z toho, že investor přijme po privatizaci banky všechna nutná opatření, která vytvoří rentabilitu přijatelnou pro investora v tržním hospodářství.

(256) Komise vychází z toho, že privatizace banky bude mít po ukončení fáze restrukturalizace dostatečné vyhlídky na úspěch. Německo se zavázalo neodkladně zahájit privatizaci po vyhotovení roční účetní závěrky za rok 2005 a ukončit ji do konce roku 2007. Komise považuje tento časový plán za reálný. Přitom Komise předpokládá, že Německo a banka do té doby vynaloží veškeré úsilí k tomu, aby byly odstraněny stávající překážky privatizace. Sem patří mimo jiné

stále ještě komplexní struktura skupiny, kterou je nutno v pokračujícím procesu restrukturalizace ještě více zeštíhlit, jakož i koncentrace stále ještě málo koncentrované palety produktů a zlepšení transparentnosti. Na kupní cenu se dále tendenčně negativně projeví skutečnost, že banka pronajala významnou část svých obchodních prostor za cenu ležící pod tržní úrovní. Podle propočtů poradců Komise se skutečná hodnota této nevýhody pohybuje v roce 2006 mezi [...]* EUR a [...]* EUR, a lze očekávat, že investor toto zohlední ve své nabídce kupní ceny. Předpokládaná privatizace se uskuteční jeden až dva roky po vypršení státních záruk odpovědnosti za instituce veřejného práva a ručení za instituce veřejného práva. Takové období poskytne, podle názoru Komise, potenciálnímu investorovi dostatečnou příležitost k tomu, aby mohl pozorovat operování banky na trhu po odpadnutí státních záruk v červenci roku 2005 a aby si udělal přiměřenou analýzu pro vytvoření cenové nabídky.

Vyvarování se nepřípustných narušení hospodářské soutěže

(257) Ustanovení o výjimce podle čl. 87 odst. 3 písm. c) Smlouvy o ES platí za podmínky, že podpory nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem. Body 35 až 39 pokynů stanoví, že musí být přijata taková opatření, která co nejvíce zmírní všechny nepříznivé účinky podpory na soutěžitele. Tato kompenzační opatření mají zpravidla formu omezení nebo redukce přítomnosti společnosti na relevantním trhu nebo na relevantních trzích po skončení období restrukturalizace. Podle bodu 37 musí být omezení nebo povinné snížení přítomnosti společnosti na trhu v poměru k rušivým vlivům podpory a zejména poměru k relativní důležitosti podniku na jeho trhu či trzích. O zmírnění potřeby kompenzačních opatření lze podle bodu 38 pokynů uvažovat jen tehdy, jestliže by takové snížení nebo omezení mohlo způsobit zjevné zhoršení struktury trhu, například nepřímým vlivem na vytvoření monopolní nebo oligopolní situace. Jak je již popsáno výše pro případ hypotetické nesolventnosti, může být vyloučen vznik monopolu nebo úzké oligopolní situace omezením nebo redukcí přítomnosti BGB na trhu také z důvodu struktur příslušných trhů a příslušného postavení podniku na těchto trzích (viz také dále v textu).

(258) Kompenzační opatření mohou být provedena v různých formách, například prodejem výrobních zařízení nebo dceřiných společností nebo odbouráním činností. Podle bodu 39 podbodu i) pokynů musí v případě existence strukturálního přebytku výrobní kapacity na trhu dotčeném podporou přispět kompenzační opatření ke zlepšení tohoto trhu prostřednictvím nevratného snížení výrobní kapacity. Nevratné snížení kapacit nastane podle bodu 39 podbodu i) tehdy, pokud příslušná aktiva nejsou trvale schopna dosahovat předchozí výše výroby nebo jsou trvale převedena na jiné využití.

(259) Trhy pro finanční služby se nevyznačují přítomností strukturálních přebytků výrobních kapacit ve smyslu bodu 39 podbodu i) pokynů, který se v tomto směru vztahuje spíše na výrobní zařízení a tedy implicitně spíše na výrobní odvětví než na odvětví služeb, ve kterých se kapacity principiálně mohou mnohem snáze přizpůsobit tržním podmínkám. Pokud se v bankovním sektoru mluví o přebytku kapacit, například s ohledem na hustotu sítě poboček, nejedná se zpravidla o přebytek kapacit strukturální, tedy způsobený trvalým poklesem poptávky, ale o personální a tedy nákladové úseky, které se ruší převážně z důvodu úvah o rentabilitě.

(260) Avšak zejména pokud se jedná o přebytek kapacit v sektoru finančních služeb, nemohou se tyto kapacity s konečnou platnosti „vyřadit z provozu“ nebo převést na jiné využití. Kapacity pro poskytování služeb v bankovním sektoru — především zaměstnanci, pobočky, poradní centra, back offices a počítačové a telekomunikační systémy — se vyznačují vysokou přizpůsobivostí a mohou se bez výraznějších nákladů znovu zaměstnat, pronajmout nebo použít na trhu jiným způsobem. Nevratné snížení kapacit proto v takovém případě není možné a nemůže být předmětem kontroly.

(261) Dále se tedy bude kontrolovat, zda prodeje, uzavření a redukce dceřiných společností, resp. majetku a/nebo obchodních úseků, nabídnuté jako kompenzační opatření, postačují ve smyslu bodu 39 podbodu ii) pro zmírnění rušivých vlivů podpory na hospodářskou soutěž.

(262) Německo původně nabídlo následující, zde zhruba shrnutá opatření, která byla součástí plánu restrukturalizace:

— prodej dceřiných společností a podílů: nejdůležitější prodeje se týkají v oblasti maloobchodního bankovnictví v celém Německu zastoupené Allbank (již prodána), Weberbank v Berlíně (dosud ještě neprodána), Živnostenské banky a. s. v České republice (prodána) a také BG Polska S. A. (maloobchod a úsek internetu „Inteligo“ prodány, zbytek se nachází v likvidaci);

— uzavření poboček: vzdání se přibližně 90 poboček působících v oblasti soukromých a firemních zákazníků v Berlíně/Braniborsku (převážně v Berlíně), 6 zákaznických center v oblasti

Spolkové republiky, 6 tuzemských a 3 zahraničních poboček z oblasti obchodů s financováním nemovitostí, 3 zahraničních poboček z oblasti obchodování na kapitálovém trhu a také 14 zahraničních zastoupení v oblasti velcí zákazníci/zahraničí;

— zřeknutí se obchodních oblastí a činností: dlouhodobé opuštění obchodní oblasti velcí zákazníci/zahraničí (např. úvěrové obchodování se zahraničními bankami, poradenská činnost pro velké zákazníky, privatizace, financování letectví);

— redukční opatření: v obchodování na kapitálovém trhu redukce rizikových aktiv o [...]* % a úseku debt finance o [...]* %; v obchodování s nemovitostmi redukce objemu fondů o více než [...]* % (přibližně [...]* EUR) a rozvoje projektů o [...]* % (přibližně [...]* EUR) a také uzavření poboček a snížení počtu zaměstnanců o 50 %; redukce malého samostatného úseku veřejný sektor a integrace zbylých obchodů do obchodování s firemními zákazníky.

(263) Německo vysvětlilo, že všechna tato opatření povedou k redukci počtu zaměstnanců o 50 % (z přibližně 15 000 na 7 500) a také k redukci bilanční sumy z přibližně 190 miliard EUR na 140 miliard EUR.

(264) Komise ve svém rozhodnutí o zahájení řízení uvedla, že účinky těchto částečně jen vágně popsaných opatření — jak celkově, tak s ohledem na jednotlivé obchodní oblasti BGB a na její pozici na trzích — nemohou být, z důvodu nedostatku podrobnějších údajů, přiměřeně posouzeny a vyžádala si další informace. Německo poté dodalo další podrobnější údaje k účinkům na jednotlivé obchodní oblasti (viz 291. bod odůvodnění a násl.) a k celkovému účinku — redukce současného celkového majetku o 51,5 miliard EUR nebo-li 25 %, všech dosavadních závazků o 57,8 miliard EUR nebo-li 27 % a snížení bilanční sumy po konsolidaci o 50,2 miliard EUR nebo-li o téměř 27 % ([25]).

(265) Komise však vyjádřila již ve svém rozhodnutí o zahájení řízení pochyby o dostatečnosti plánovaných kompenzačních opatření. Bylo sporné, zda uvažovaná redukce bilanční sumy vzhledem ke značné výši podpory a zkušenostem Komise ohledně podpor na restrukturalizaci bank ([26]) může být považována za dostatečnou. V této souvislosti poukázala Komise také na zákonem požadovanou minimální kvótu kapitálu, která s ohledem na přísun kapitálu může nabídnout hrubý orientační výchozí bod pro posouzení kompenzačních opatření v bankovním sektoru. Přitom hraje roli následující úvaha: Aby mohla zachovat svůj obchodní provoz, musí banka v případě nedostatku kapitálu buďto odpovídajícím způsobem redukovat riziková aktiva, tedy svoji obchodní činnost (např. na základě zákonem požadované minimální kvóty základního kapitálu ve výši 4 % v poměru k rizikovým aktivům maximálně 25násobně) nebo zažádat o odpovídající přísun kapitálu. Ve druhém případě se vyvaruje jinak nutné redukce. Tato úvaha o „redukování příležitostí" může názorně vysvětlit narušení trhu přísunem kapitálu, a tedy nabídnout i hrubé výchozí body ke kompenzačním opatřením. Komise však poukázala na to, že se v tomto případě nejedná o „mechanicky" použitelné pravidlo a že v konkrétním případě se musí zohlednit ekonomické okolnosti, především s ohledem na životaschopnost podniku a konkurenční situaci na jeho trzích.

(266) Německo uvedlo ohledně celkových účinků, že se netýkají jen kvóty základního kapitálu samotné, nýbrž i vlastního kapitálu vázaného na základní a doplňkový kapitál (zákonem stanovená minimální kvóta 8 %), a tak je ve vztahu k rozšíření obchodu, možnému díky podpoře, resp. k neuskutečněné redukci obchodování nutno použít nikoliv faktor 25, nýbrž maximálně faktor 12,5. Jen pokud by při navýšení základního kapitálu byl současně dodán i doplňkový kapitál, mohla by banka skutečně zvýšit riziková aktiva 25násobně. Zejména pokud banka nemá k dispozici započitatelný doplňkový kapitál ([27]), nebylo by přiměřené zohlednění rozšíření obchodování, které je možné až při existenci tohoto doplňkového kapitálu. Německo ostatně vysvětlilo, že kvóty kapitálu skutečně nutné na kapitálovém trhu — kvóta základního kapitálu nejméně 6 % a kvóta vlastního kapitálu přibližně 10 % — leží výrazně nad zákonem stanovenými minimálními kvótami. Tento názor potvrdil i BAFin a v podrobnostech jej objasnil srovnáním s průměrem německých bank (kvóta základního kapitálu přibližně 6 — 7 %, kvóta vlastního kapitálu 9 — 11 %, z toho soukromé banky 10 — 11 %) a také

([25]) V tomto čísle bylo zahrnuto také vyčlenění podpůrných obchodů IBB.

([26]) Viz například rozhodnutí 98/490/ES.

([27]) Doplňkový kapitál je při zjišťování kvóty vlastního kapitálu nutno zohlednit jen do výše existujícího základního kapitálu.

s velkými evropskými bankami, přičemž průměr evropských bank je výrazně vyšší (kvóta základního kapitálu 8,5 %). Německo z toho vyvodilo, že ekonomické účinky přísunu kapitálu ve výši přibližně 1,8 miliard EUR je nutno ohodnotit na přibližně 18 miliard EUR. Komise se k těmto úvahám připojuje.

(267) Ohledně odstínění rizik existovaly v okamžiku rozhodnutí o zahájení řízení ještě nejasnosti o ekonomické hodnotě této podpory. Německo mezitím upřesnilo, že ekonomickou hodnotu je třeba ocenit na téměř 6 miliard EUR (viz 138. bod odůvodnění). Dále Německo vysvětlilo, že u obchodování se službami spojenými s nemovitostmi se nejedná o oblast, která podléhá pravidlům solventnosti, takže vyhnutí se redukci obchodní činnosti zde nelze odvodit z kvót kapitálu. Dále bylo uvedeno, že odstínění rizik se v podstatě vztahuje na staré obchody v oblasti služeb spojených s nemovitostmi. V souvislosti s tím však lze argumentovat, že nejdříve bude umožněno nové obchodování ve fázi restrukturalizace IBAG jejím zabezpečením. Do té míry však může být popsán stupeň narušení trhu jen jako objem nových obchodů (ohodnoceno pro fázi restrukturalizace na celkem přibližně [...]* EUR; viz 90. bod odůvodnění) nebo maximální celková hodnota odstínění rizik (6,1 miliard EUR).

(268) Komise se nemůže připojit k tomuto odhadu. A to proto, že bez odstínění rizik nebo — alternativně — bez přísunu kapitálu ve výši přibližně 6 miliard EUR by BGB nemohla dále pokračovat ve své obchodní činnosti, a to z důvodu propojení rizik. V tomto ohledu se musí účinky odstínění rizik vyrovnat hypotetickým přísunem kapitálu ve výši přibližně 6 miliard EUR. Totéž platí pro přílohu o dohodě o splátkách, které se musí stanovit pro případ rozhodnutí o zpětných pohledávkách maximálně na hodnotu 1,8 miliard EUR ([28]).

(269) Pokud se jako výchozí použije celková ekonomická hodnota podpory ve výši 9,7 miliard EUR a faktor 10 s ohledem na skutečně potřebnou kvótu vlastního kapitálu, vyjde jako vodítko pro narušení trhu a pro hrubou orientaci pro kompenzační opatření redukce bilanční sumy ve výši téměř 100 miliard EUR ze 190 miliard EUR.

(270) To ukazuje hranice použitelnosti takové úvahy o příležitostech. Okamžitá redukce v takovém rozsahu je možná jen při nesolventnosti. Bez podpor by proto bylo možné jen zastavení obchodní činnosti BGB, což by opačně znamenalo, že by jako kompenzační opatření přicházelo v úvahu jen nesolventnost BGB. Ale i v období běžné restrukturalizace jsou kompenzační opatření vzhledem k výše popsanému rozsahu krátkodobě a střednědobě pouze těžce proveditelná nebo proveditelná jen se značnými ztrátami z prodeje částí podniku a také z vypovězení, resp. ukončení dlouhodobých smluv a položek, aniž by se ohrozila, resp. pravděpodobně znemožnila životaschopnost podniku. Takové následky by byly stěží slučitelné s cílem a kritériem podpory na restrukturalizaci, totiž s obnovením dlouhodobé rentability zvýhodňovaného podniku. Také se to zdá nepřiměřené s ohledem na stupeň účinku různých pomocných opatření na jednotlivá obchodní pole a trhy. Proto se nemůže použít mechanická aplikace takových úvah s ohledem na potřebnou celkovou redukci bilančního objemu.

(271) Na pozadí těchto skutečností měla Komise cíl zajistit v rámci své dosavadní praxe přiměřenou redukci celkového objemu, především ale také, s ohledem na účinky zamýšlených opatření v jednotlivých obchodních oblastech, zajistit účinné omezení přítomnosti banky na trzích.

(272) BGB je činná především v oblastech obchodování se soukromými a firemními zákazníky (maloobchodní bankovnictví), financování nemovitostí (průmyslové financování nemovitostí), služeb s nemovitostmi (obchodování s fondy a projektování) a v oblasti obchodování na kapitálovém trhu (peněžní transakce a ochod s cennými papíry).

(273) Další existující oblasti působnosti jsou s ohledem na svůj objem nepodstatné, budou zredukovány nebo úplně uzavřeny a pro další posouzení nehrají žádnou roli. To se týká segmentu veřejný sektor (vydávání úvěrů), který bude výrazně zredukován a v budoucnosti bude přidán k úseku firemní zákazníci. Dále se to týká úseku velcí zákazníci/zahraničí (např. financování projektů a exportu), který má být uzavřen. Aktivity v oblasti investment banking zahrnují pouze emise akcií a obligací v relativně malém rozsahu a v budoucnu už nebudou hrát samostatnou roli. Dále bude z IBB po odpadnutí odpovědnosti za instituce veřejného práva a ručení za instituce veřejného práva u LBB v roce 2005 vyčleněn podpůrný obchod.

([28]) Tato teoretická a zaokrouhlená maximální částka se získá při použití metodiky uvedené v rozhodnutí Komise „WestLB“ ze dne 8. července 1999, pomocí které se vypočítá běžné tržní zhodnocení při zohlednění rozhodnutí Soudu prvního stupně ze dne 6. března 2003 a také při použití údajů relevantních pro LBB plus úrok z úroků.

(274) Oblast činnosti, která byla v rozhodnutí o zahájení řízení na základě informací Německa označována ještě jako obchod s nemovitostmi, byla za účelem další kontroly kompenzačních opatření rozdělena, z důvodu rozdílné struktury nabídky a poptávky, na dílčí oblasti financování nemovitostí a služby spojené s nemovitostmi. Obchodní oblast financování nemovitostí se týká, podle interní definice BGB, velkoobjemového financování (přibližně od 5 milionů EUR) a tedy především průmyslového financování nemovitostí (např. výstavba bytů nebo nákupních středisek). Tato činnost je provozována především dceřinou společností BerlinHyp (přibližně 2/3 objemu obchodů), ale také LBB a samotnou BGB. Soukromé financování nemovitostí patří ve velké míře k obchodování skupiny se soukromými zákazníky.

(275) Obchodní oblast služeb spojených s nemovitostmi se týká především obchodování s investičními fondy, jakož i rozvojovou stavební činností. Tato oblast je vedena, pokud se týče nových obchodů, dílčí skupinou IBAG, která je ve 100 % vlastnictví BGB a v minulosti byla provozována společností IBG.

(276) Obchodování se službami spojenými s nemovitostmi je to, které bylo hlavní příčinou krize a zde posuzované podpory na restrukturalizaci a které nejvíce profitovalo z odstínění rizik, z opatření s nejvyšší sumou podpory. Od začátku existují pochyby o dalším pokračování činnosti v této oblasti.

(277) K tomu Německo v létě roku 2002 nabídlo, že obchodování se službami spojenými nemovitostmi vyčlení z BGB a převede na zemi Berlín. Tento všeobecný záměr byl Německem v lednu roku 2004 upřesněn. Podle něj se Německo zavazuje zajistit, že BGB s rozvahovým účinkem nejpozději k 31. prosinci 2005 prodá nebo zlikviduje všechny podíly, které jsou dotčeny odstíněním rizik.

(278) Opatření podrobně předpokládají, že země a banka závazně k 31. prosinci 2004 stanoví, jaké podíly připadají v úvahu k prodeji třetí straně formou transparentního, otevřeného a nediskriminačního nabídkového řízení. Podle vysvětlení Německa se po rozumném uvážení bude jednat o nepatrný počet podílů. Jedná se přitom v podstatě jen o jednu významnější společnost s přibližně 160 zaměstnanci, která je dotčena odstíněním rizik zárukou účetní hodnoty, takže na základě ustanovení v podrobné dohodě se případný zisk z prodeje musí převést na zemi. V případě prodeje třetí straně už nebude příslušná společnost dotčena odstíněním rizik. Všechny podíly, které nebudou k 31. prosinci 2005 prodány nebo zlikvidovány, získá za tržních podmínek země Berlín, přičemž kupní cena bude stanovena auditorem ustanoveným zemí a po kontrolou provedenou auditorem ustanoveným bankou, případně bude stanovena ve smírčím řízení. Zemi přísluší, na základě ustanovení v podrobné dohodě, mimořádná práva souhlasu, na informace a kontroly v oblasti služeb spojených s nemovitostmi, která jsou vykonávána společností Berliner Gesellschaft zum Controlling der Immobilien-Altrisiken mbH („BCIA“), jež je ve vlastnictví země.

(279) Německo v raném stádiu řízení také vyjádřilo svůj záměr znovu od LBB oddělit podpůrný obchod IBB, jakož i nejméně jednu část účelové rezervy IBB, kterou má v současnosti k dispozici LBB jako základní kapitál. I tento záměr byl Německem podrobněji rozveden v příslibu z ledna roku 2004. Podle něj se Německo zavazuje zajistit, že nejpozději k 1. lednu 2005 se převede podpůrný obchod IBB na nově založenou, samostatnou podpůrnou banku země Berlín a v této souvislosti bude oddělena účelová rezerva IBB z LBB v měřítku dostatečném pro kapitálové vybavení nové podpůrné banky a tedy bude oddělen z LBB, pokud to bude možné, aniž by došlo ke snížení kvóty základního kapitálu k 1. lednu 2004 pod hodnotu 6 %. Část účelové rezervy IBB, která bude nadále potřebná pro kapitalizaci BGB bude zemí vložen jako jeden nebo více tichých podílů na LBB a bude zúročen podle běžných tržních podmínek. K tomu bude k datu podpisu smluv o tiché spoluúčasti stanoven na základě dlouhodobého ratingu LBB a s ohledem na odpadnutí odpovědnosti za instituce veřejného práva a ručení za instituce veřejného práva, jakož i s uvážením smluvního vytvoření tichých podílů příplatek k referenční úrokové sazbě, a tento příplatek bude souhlasit s nástroji základního kapitálu, srovnatelnými s nástroji běžného trhu. Srovnatelnost nástrojů základního kapitálu se zjistí na základě smluvních ustanovení pro tyto nástroje a na základě profilů rizik příslušných emitentů.

(280) Na podzim roku 2003 vznikl následující aktualizovaný celkový obraz opatření předpokládaných Německem pro redukci obchodní činnosti (vztaženo k majetku) v jednotlivých obchodních oblastech v období od roku 2001 (čísla z roční účetní závěrky) do roku 2006 (plánovaná rozvaha, resp. výsledovka):

Redukce majetku a bilančního objemu ([29])

(v miliardách EUR)

Obchodní oblast	Majetek segmentu		
	Rozvaha 2001	Plán 2006	Změna
Maloobch. bankovnictví	20,0	[...]*	[...]*
— soukromí zákazníci	12,2	[...]*	[...]*
— firemní zákazníci	7,8	[...]*	[...]*
Veřejný sektor	11,0	[...]*	[...]*
Obchodování na kapitálovém trhu	109,7	[...]*	[...]*
Velcí zákaznici/zahraničí	10,8	[...]*	[...]*
Financování nemovitostí	31,2	[...]*	[...]*
Služby spojené s nemovitostmi	3,2	[...]*	[...]*
Mezisoučet	**185,9**	[...]*	[...]*
Management úroků & konsolidace	-16,8	[...]*	[...]*
Celkový majetek (bez IBB)	**169,1**	[...]*	[...]*
IBB	20,1	[...]*	[...]*
Bilanční suma (konsolidovaná)	**189,2**	[...]*	[...]*

(281) Opatření, která v tomto stádiu předpokládalo Německo, by v celkové podobě vedla k redukci bilanční sumy o přibližně 30 %. Toho by bylo dosaženo prodejem (např. přibližně 6 miliard EUR v maloobchodním bankovnictví prodejem Allbank, BG Polska, Živnostenské banky a Weberbank), uzavřením (např. přibližně 90 poboček a 6 zákaznických center), jakož i snížením majetku. V obchodních oblastech velcí zákazníci/zahraničí a služby spojené s nemovitostmi, které mají být zrušeny, resp. odštěpeny, zůstanou po roce 2006 zbytkové veličiny, které mohou být odbourány jen postupně. Úsek státního sektoru bude silně redukován. Základními pilíři banky tak po restrukturalizaci zůstanou maloobchodní bankovnictví v oblasti Berlín, financování nemovitostí a obchodování na kapitálovém trhu.

([29]) Možný vznik rozdílu z důvodu zaokrouhlení.

(282) I když nelze hodnotit odštěpení podpůrného obchodování IBB jako kompenzační opatření, protože toto obchodování přejde do oblasti vládních zakázek spravovaných zemí Berlín a z tohoto důvodu nepředstavuje žádnou komerční činnost ([30]), je nutno zajistit, aby celková redukce ve výši přibližně jedné čtvrtiny (bez ohledu na IBB), resp. téměř 40 miliard EUR spočívala, podle zkušeností Komise z podobných případů, v rámci sektoru finančních služeb. Je však třeba upozornit na to, že redukce majetku, resp. rozvahových položek slouží především ke znázornění celkového účinku, nemůže se ale všeobecně srovnávat s efektivní redukcí obchodní činnosti nebo dokonce přítomnosti na trhu. To platí především pro stávající tři zbylé hlavní oblasti působnosti. Tak sice v oblasti maloobchodního bankovnictví byly, resp. budou prodány podíly (Polska, Živnostenská, Allbank, Weberbank) a uzavřeny pobočky; podle plánu restrukturalizace platném do podzimu roku 2003 se však předpokládalo zachovat přibližně stejnou přítomnost na trhu v Berlíně, resp. v jednotlivých segmentech ji mírně zvýšit, takže opatření v této obchodní oblasti je nutno považovat za opatření sloužící hlavně k dosažení koncentrace na hlavní regionální obchody, jakož i k redukci nákladů uzavřením poboček. Také v oblasti financování nemovitostí je nutno považovat plánovanou redukci za relativně nízkou v poměru k celkovému objemu. V případě obchodování na kapitálovém trhu lze sice zaznamenat výraznější ústup z pozic, avšak stejně ještě zůstává významný objem obchodování.

(283) Německo a BGB deklarovaly, že další snížení nebo dokonce opuštění dalších celých obchodních oblastí je obtížné a že by to ohrozilo životaschopnost banky. Obchod s financováním nemovitostí u BerlinHyp, LBB a BGB nemůže být v krátké době za současných podmínek trhu a z důvodu ještě nedokončené restrukturalizace obchodní oblasti prodán, resp. pouze při značných účetních ztrátách. Dále je naplánováno dosažení pozitivních výsledků této obchodní oblasti ještě před ukončením restrukturalizace, které jsou nutné k dosažení předpokládaných celkových výsledků, nejpozději od roku 2004.

(284) Komise přezkoumala tyto argumenty, jakož i doručené příslušné informace a došla k závěru, že prodej obchodování s financováním nemovitostí v krátké době by skutečně ohrozil životaschopnost banky (viz

([30]) Podpůrná činnost představuje podle dohody o německých podpůrných bankách veřejnou službu a není tedy komerční činností relevantní pro hospodářskou soutěž, proto je nelze považovat za kompenzační opatření. Odpovědnosti za instituce veřejného práva a ručení za instituce veřejného práva pro podpůrné obchody mohou zůstat zachovány jen v případě jejich vyčlenění do samostatné podpůrné banky.

230. bod odůvodnění). Analýza situace na německém trhu financování nemovitostí dále ukázala, že BGB zde nepatří mezi vedoucí účastníky. BGB sice podle původních údajů zaujímala s podílem přibližně 5 % ještě v roce 2000 třetí místo. Podle aktuálnějších informací dodaných Německem, které zahrnovaly i komunální úvěry, byl však skutečný dosažený podíl na trhu v roce 2000 jen přibližně 3 %, a ten do roku 2006 pravděpodobně klesne na 2 %. To souhlasí s jinými zdroji informací, podle kterých v roce 2001 nedosáhla BGB ani původně uváděného třetího místa, ani 5 % podíl na trhu, a to ani na celkovém trhu všech hypotečních úvěrů ani v různých segmentech. ([31]) Z tohoto pohledu se nezdá nezbytné redukovat přítomnost BGB na trhu v této oblasti z důvodu vyvarování se nepřípustných narušení hospodářské soutěže.

(285) Přesto by bylo lepší dát přednost stažení skupiny BGB z této obchodní oblasti před další přítomností, protože samotné pokračování obchodní činnosti skupiny BGB na trzích pro financování nemovitostí způsobí narušení hospodářské soutěže, i když ne ve významném rozsahu. To však platí jen za předpokladu, že by nebylo ohroženo obnovení dlouhodobé životaschopnosti. Do té míry bude Komise souhlasit se záměrem, předloženým Německem a zemí Berlín, prodat obchodní oblast financování nemovitostí samostatně nebo v rámci celkové privatizace BGB.

(286) Obchodování na kapitálovém trhu, jehož majetek v segmentu byl zredukován o téměř 20 %, mělo v roce 2002, jako jediná obchodní oblast, významný, tj. pozitivní výsledek a příspěvek k zisku ve výši řádově stovek milionů. Po ukončení fáze restrukturalizace v roce 2006 má vytvořit, společně s maloobchodním bankovnictvím, jeden ze dvou hlavních pilířů pro dosahování výsledku a zisku skupiny. Obchodování na kapitálovém trhu je tak podstatné pro obnovení životaschopnosti BGB a nemůže se redukovat v mnohem větším rozsahu než tomu bylo dosud. Dále se musí označit konkurenční význam BGB na národních, avšak rostoucí globalizací a evropeizací se vyznačujících peněžních trzích a trzích s cennými papíry jako nevýznamný, tj. ještě menší než na národních trzích s financováním nemovitostí.

(287) Komise přesto přezkoumala, zda jsou možné další redukce, i když v omezeném rozsahu. S ohledem na všeobecný cíl související s podporou na restrukturalizaci, kterým je přeměnit BGB na regionální banku, uvažovala Komise především o opuštění dalších zahraničních dceřiných společností. Po již realizovaných uzavřeních a prodejích však zbyly již jen tři dceřiné společnosti — Londýn, Lucemburk a Dublin, jejichž zachování Německo nejdříve popsalo jako nezbytné pro maloobchodní bankovnictví, resp. pro refinancování banky. Nakonec však bylo přislíbeno, že bude opuštěna BGB Ireland plc. v Dublinu. Komise vzhledem k důvodům uvedeným v 286. bodu odůvodnění upustila od požadavku na další opatření.

(288) Podle bodu 37 pokynů se při posuzování kompenzačních opatření přihlíží „zejména k relativní důležitosti podniku na jeho trhu či trzích“. Úsek soukromých a firemních zákazníků (maloobchodní bankovnictví) je proto z pohledu konkurence jednoznačně nejproblematičtější. Komise již ve svém rozhodnutí o zahájení řízení velice jasně odůvodnila své pochyby o přiměřenosti kompenzačních opatření silnou regionální, resp. místní pozicí BGB na tomto trhu.

(289) BGB již prodejem dceřiných společností, ostatního majetku i uzavřením poboček a jiných sídel výrazně zredukovala majetek segmentu patřícího do této obchodní oblasti. Tím se téměř dosáhlo plánovaného snížení majetku segmentu do roku 2006 o 43 % (viz tabulka v 280. bodu odůvodnění), a tím v podstatě zbývá již jen prodej Weberbank. Přesto Komise ve svém rozhodnutí o zahájení řízení poznamenala, „že BGB je v místním a regionálním měřítku mimořádně silná na trhu obchodování se soukromými a firemními zákazníky, s uvedenými podíly mezi 30 % a 57 % v jednotlivých segmentech na místní úrovni a mezi 23 % a 46 % na regionální úrovni, přičemž vznikl obrovský odstup od následujících konkurentů, kteří — jak je vidět z poskytnutých informací — dosáhli jen poloviny, třetiny nebo čtvrtiny podílu BGB.“ Komise v této souvislosti pochybovala, zda požadovaná redukce v oblasti obchodování se soukromými a firemními zákazníky formou plánovaných prodejů bude dostatečná k tomu, aby se zmírnil účinek podpory na deformaci konkurence v aglomeraci Berlín.

(290) V této souvislosti je třeba poznamenat, že již uskutečněné nebo plánované prodeje v oblasti maloobchodního bankovnictví, s výjimkou malé Weberbank, zaměřené na majetné soukromé zákazníky, vůbec nebo téměř vůbec neredukují přítomnost BGB v Berlíně: Allbank je činná na celém spolkovém území a v Berlíně je zastoupena jen malými pobočkami, BG Polska a Živnostenská banka jsou

([31]) Na základě rozhodnutí „Eurohypo“ Spolkového kartelového úřadu z 19. června 2002 měly založené společnosti Eurohypo, skupina Hypovereinsbank, skupina Depfa, skupina BHF a BayLB v roce 2001 vedoucí postavení na různých dílčích trzích obchodů s financováním nemovitostí — jak podle účetních výsledků, tak i podle nových obchodů. I samotná Deutsche Bank (tj. bez jejího obchodního podílu v Eurohypo) je podle toho ještě před BGB, která v tomto rozhodnutí není uvedena mezi vedoucími konkurenty s podílem na trhu větším nebo rovným 5 %.

činné v zahraničí. V Berlíně sice bylo uzavřeno přibližně 40 až 50 poboček pro obchodování se soukromými a firemními zákazníky; ale uzavření poboček ve velkoměstě s velkou hustotou poboček slouží především ke snížení nákladů a jen v malé míře způsobí, i podle názoru Německa, to, že zákazníci změní banku ([32]). I další, již zmíněné a Německem poskytnuté informace dokládají, že znatelná redukce přítomnosti na trhu v Berlíně nebyla zamýšlená, že měly být přibližně zachovány, resp. mírně posíleny pozice v jednotlivých segmentech.

(291) Německo uplatnilo s ohledem na tyto pochybnosti Komise nárok, aby původně dosažené a na objem vztažené výpočty podílů na trhu byly pro BGB v jednotlivých berlínských segmentech trhu navýšeny. Závisí to na hlášení, která BGB podává Zemské centrální bance a která jsou podávána v rámci celé skupiny bez omezení na věcné trhy a bez rozdělení na regiony. Tak jsou například zahrnuty objemy úvěrů a vkladů obchodování s financováním nemovitostí a kapitálového trhu mimo Berlín do čísel pro místní obchody se soukromými a firemními zákazníky. Proto se o tyto regionálně a místně započitatelné úvěry a vklady neopravily objemy úvěrů a vkladů BGB, jakož ani tomu odpovídající objem na trhu pro Berlín. Přitom se pro BGB udávají podíly na trhu v obchodování se soukromými zákazníky přibližně 43 % až 45 % a u úvěrů přibližně 22 % (pro roky 2000 a 2001). V obchodování s firemními zákazníky byly vypočteny podíly BGB na trhu přibližně 25 % až 26 % u vkladů/platebního styku a přibližně 23 % až 25 % u úvěrů (pro roky 2000 a 2001). Oproti údajům uváděným v původním hlášení se tím podíly BGB na trhu, oznámené Německem, snížily v jednotlivých segmentech, především v oblasti firemních zákazníků, téměř o polovinu.

(292) Pro následující tři konkurenty BGB na berlínském trhu maloobchodního bankovnictví — Berliner Volksbank, Dresdner Bank a Deutsche Bank (skupina) — uvedlo Německo odhady podílu na trhu pro rok 2001 přibližně 11 — 13 % v oblasti úvěry/soukromí zákazníci, přibližně 8 — 14 % v oblasti soukromí zákazníci/vklady, přibližně 5 — 16 % v oblasti firemní zákazníci/úvěry a přibližně 9 — 18 % v oblasti firemní zákazníci/vklady. Volksbank vychází při odhadech ve výši více než 50 % v (50 — 60 % u segmentů vklady/platební styk a přibližně 50 % u úvěrů) a téměř 60 % v obchodování s firemními zákazníky (více než 40 % vkladů/platebního styku a u úvěrů přibližně 50 — 60 %) z výrazně vyšších podílů BGB na trhu. Sama sebe tato banka hodnotí s podíly přibližně 6 — 10 % v segmentech obchodování se soukromými zákazníky a přibližně 4 — 10 % v segmentech obchodování s firemními zákazníky.

(293) Německo ve svém stanovisku vztáhlo korigované podíly na trhu v oblasti firemních a soukromých zákazníků jen na Berlín, protože to je relevantní region a protože se v případě maloobchodního bankovnictví jedná o regionální obchody ([33]).

(294) Také Berliner Volksbank ve svém stanovisku uvedla, že Berlín je relevantní tržní prostředí pro posouzení podpory v maloobchodním bankovnictví. To souhlasí také s obvyklými kritérii Komise pro posuzování omezení prostředí trhu při kontrole fúze. U rozhodnutí v případě kontroly fúze, která se týkají bankovního sektoru, jsou uvedeny takové indikátory, jako je všeobecné zvýhodnění zákazníků banky místními poskytovateli, význam husté sítě poboček a potřeba fyzické přítomnosti pověřené banky v blízkosti zákazníka ([34]). Pokud Komise přesto dosud vycházela v oblasti kontroly fúze spíše z vnitrostátních trhů, bylo to z toho důvodu, že kvůli nedostatku připomínek konkurentů (indikátory pro převládající pozici na trhu) nebylo třeba provádět důkladnou analýzu v oblasti maloobchodního bankovnictví. Při kontrole rušivých účinků zde popisované podpory na hospodářskou soutěž v Berlíně v oblasti maloobchodního bankovnictví by ale nebylo správné omezit se na vnitrostátní měřítko. Právě v této oblasti musí BGB nabídnout, z důvodu svého výsadního postavení na trhu, kompenzační opatření k redukci své přítomnosti na trhu. Pozice BGB na výrazně trhu přesahuje, mimo jiné z důvodu strategie dvou obchodních značek, rámec, který je v německých městech ve vztahu k regionálně silným spořitelnám obvyklý. Tato koncentrace zhoršuje přístup na trh případným konkurentům a vedla také k tomu, že podíl zahraničních bank je v Berlíně zanedbatelně nízký.

(295) Komise nemá pro účely tohoto rozhodnutí žádný podnět k tomu, aby se odchýlila od představ Německa a Berliner Volksbank ohledně geografického vztažení maloobchodního bankovnictví na Berlín. Jak uvedla ve svém rozhodnutí o zahájení řízení, vycházelo se v oblasti kontroly fúze všeobecně z toho, že trhy ve

([32]) Podle toho zůstane bance v Berlíně při uzavření poboček přibližně 75 % až 90 % dotčených zákazníků.

([33]) Podíly na trhu pro region Berlín/Braniborsko (přibližně 14 — 27 % v obchodování se soukromými zákazníky a přibližně 18 — 21 % v obchodování s firemními zákazníky) byly později pro úplnost doplněny. Jejich výrazně nízká hodnota se vysvětluje tím, že BGB byla v Braniborsku zastoupena jen velice málo již od prvních opatření v rámci restrukturalizace (prodej a uzavření poboček). Aktualizované údaje zahrnující celé spolkové území už nebyly dodány.

([34]) Rozhodnutí Komise ze dne 11. března 1997 o vyhlášení koncentrace za kompatibilitu se společným trhem (případ č. IV/M.873 — Bank Austria/Creditanstalt na základě nařízení Rady (EHS) č. 4064/89 (Úř. věst. C 160, 27.5.1997, s. 4).

finančním sektoru se rozprostírají — s výjimkou peněžních transakcí a obchodů s cennými papíry — na vnitrostátní úrovni; přitom je ponechán i dostatek prostoru pro regionální úvahy v oblasti soukromých a firemních zákazníků ([35]). Význam sítě poboček a místní fyzické přítomnosti banky v oblasti maloobchodního bankovnictví hovoří pro úvahy o berlínském trhu. To ukazuje i chování zákazníků, kteří při uzavření nebo prodeji poboček ve velkém městě, jako je Berlín, pokud vůbec změní banku, i přes narůstající význam telefonního bankovnictví zpravidla přejdou k jiné místní bance. Potud se zdá zahrnutí Braniborska, kromě oblastí sousedících s Berlínem, jako příliš široké, jak naznačuje také stažení BGB ze spolkové země Braniborsko a koncentrace na hlavní region.

(296) Pro účely tohoto rozhodnutí však nezáleží na přesném geografickém ohraničení trhu, protože zde nejde o prokázání dominantního postavení, nýbrž o to, zda nabízená kompenzační opatření postačují k tomu, aby se formou redukce přítomnosti na trhu dostatečně kompenzovaly rušivé účinky příslušné podpory na hospodářskou soutěž. To, že podpory pomohly bance zůstat na různých trzích a přitom zachovaly její silné postavení na berlínském trhu maloobchodního bankovnictví, je nepochybné a nesporné.

(297) Co se týče Německem poskytnutých a směrem dolů korigovaných odhadů podílů na trhu, má Komise pochyby o spolehlivosti těchto zaokrouhlených čísel, přinejmenším proto, že podobné jednotlivé ohlašovací problémy mohou nastat také u jiných soutěžitelů, nesmí však být zohledněny v uvedených tržních objemech. Za další, třetí strany, které v průběhu řízení předaly svoje připomínky a které byly požádány o svůj názor, potvrdily původní čísla v jejich přibližné hodnotě. Je však třeba upozornit na to, že nejsou k dispozici nezávislé propočty podílu na trhu, včetně přezkoumaného věcného a regionálního omezení. Jak bylo zjištěno z dotazů, nebyla dosud provedena příslušná analýza konkurence v oblasti kartelové právo/kontrola fúzí, a to ani Spolkovou bankou/Zemskou centrální bankou ani Spolkovým kartelovým úřadem nebo Komisí. V oblasti samotné politiky pro poskytování podpory nemá Komise k dispozici ani potřebné pravomoci k provádění šetření mezi soutěžiteli.

(298) Zatím není pro účely tohoto rozhodnutí nezbytná podrobná analýza podílu na trhu, protože, jak bylo řečeno výše, při kontrole podpory nejde o prokázání dominantního postavení. Není pochyb o tom, že zde zkoumaná podpora narušuje hospodářskou soutěž, resp. takové narušení hrozí, a že došlo k narušení především na těch trzích, na nichž má BGB silné postavení. Toto silné postavení na trhu odpovídá vnímání BGB sama sebe jako vedoucí banky na berlínském trhu maloobchodního bankovnictví. Tomu neodporují směrem dolů korigované podíly na trhu v jednotlivých segmentech ve výši téměř 20 % až více než 40 %, ani kdyby byly správné, což je však nepravděpodobné. V této souvislosti je třeba dále připomenout, že podíl BGB, resp. její penetrace trhu v roce 2002, podle Německem dodaných informací, se z hlediska prvních běžných účtů soukromých zákazníků pohyboval ve výši 48 % a že podle předsedy představenstva BGB disponuje banka, s obchodními značkami Berliner Sparkasse a Berliner Bank, podílem na trhu více než 50 % ([36]).

(299) O silné pozici BGB na trhu a o jejím postavení vedoucí maloobchodní banky v aglomeraci Berlín, která zahrnuje přibližně 4 miliony obyvatel, neexistují žádné pochybnosti. Pozice BGB na trhu se výrazně nezměnila od okamžiku jejího založení v roce 1994, kdy „Berliner Bank“ a „Berliner Sparkasse“ (když tehdy spojila spořitelny západní a východní části města, přičemž druhá jmenovaná instituce měla ve východní části kvazimonopolní postavení) byly sloučeny pod jednu střechu — ani od počátku krize v roce 2001. Tato „stabilita“ tím může sloužit jako indikátor relativní moci BGB na trhu vůči jejím aktuálním a možným soutěžitelům.

(300) Z tohoto důvodu Komise zdůraznila, že schválení podpory na restrukturalizaci na základě kompenzačních opatření, která pozici BGB na berlínském trhu maloobchodního bankovnictví téměř nepoznamenají, není slučitelné s právem Společenství pro poskytování podpory. Německo však bylo konfrontováno argumentací banky o negativním ovlivnění životaschopnosti banky.

(301) Po dalším intenzivním jednání dne 18. prosince 2003 se zástupci Německa a země Berlín slíbilo nakonec Německo prodej Berliner Bank jako dodatečné kompenzační opatření, aby umožnilo schválení podpory, resp. aby odvrátilo nutnost dalších, Komisí uložených kompenzačních opatření. Podle tohoto příslibu se Německo zavázalo zajistit, že skupina právoplatně prodá úsek „Berliner Bank“ jako hospodářskou jednotku, včetně minimálně obchodní značky, všech s ní souvisejících zákaznických vazeb,

([35]) Rozhodnutí Komise ze dne 11. března 1997 (případ č. IV/M.873 — Bank Austria/Creditanstalt); rozhodnutí Komise ze dne 25. září 1995 o vyhlášení koncentrace za kompatibilitu se společným trhem (případ č. IV/M.628 — Generale Bank/Crédit Lyonnais Bank Nederland, na základě nařízení Rady (EHS) č. 4064/89 (Úř. věst. C 289, 31.10.1995, s. 10).

([36]) Projev na valné hromadě dne 4.července 2003.

poboček a příslušného personálu, a to v otevřeném, transparentním a nediskriminačním řízení k 1. říjnu 2006 (uzavření k 1. únoru 2007). Rozhodující den pro stanovení počtu zákazníků, poboček a pracovníků je 31. prosinec 2003, s výjimkou plánovaného provedení Komisí schváleného plánu restrukturalizace a přirozené fluktuace obchodu, tj. úbytek a navýšení počtu zákazníků, zaměstnanců, aktiv a pasiv, což závisí na individuálních rozhodnutích (jako je přestěhování zákazníků nebo pracovníků nebo nespokojenost s předcházející bankou nebo poskytovatelem) a což banka nemůže ovlivnit. To především znamená, že BGB nesmí podniknout žádná opatření, která budou směřovat k přechodu zákazníků Berliner Bank k jinému podniku nebo do jiné oblasti BGB, jako je Berliner Sparkasse. Nucený správce, kterého ustanoví Německo (země Berlín) a jehož ustanovení musí schválit Komise, zajistí, že banka bude dále hospodářsky přijatelným způsobem restrukturalizovat Berliner Bank a že do ní bude investovat a dále že nebude podnikat nic, co by snížilo hodnotu Berliner Bank, především převedením soukromých či firemních zákazníků nebo obchodního personálu na Berliner Sparkasse nebo na jiné části skupiny.

(302) Prodejem Berliner Bank se majetek segmentu v oblasti maloobchodního bankovnictví sníží do roku 2006 ([37]) o dalších [...]* EUR (to znamená spolu s dosud plánovanými a přislíbenými již popsanými opatřeními celkem o přibližně [...]* EUR). Podíl BGB na trhu v jednotlivých segmentech berlínského maloobchodního bankovnictví se díky prodeji sníží o přibližně 1/3 až 1/6. Celkem se bilanční objem zmenší z přibližně 189 miliard EUR na přibližně 124 miliard EUR.

(303) Podle názoru Komise tak postačují již provedené, plánované a přislíbené prodeje, uzavření a redukce jiného druhu k tomu, aby se zmírnil rušivý účinek zmiňovaných opatření pro podporu na hospodářskou soutěž.

(304) Na závěr je třeba zmínit, že Německo původně ve svém ohlášení uvedlo, že Berlín je region ve smyslu čl. 87 odst. 3 písm. c) Smlouvy o ES a přichází v úvahu pro regionální podporu, a v této souvislosti poukázalo na body 53 a 54 pokynů a na jejich zohlednění při posouzení kompenzačních opatření, aniž by to však dále rozvedlo, resp. uplatnilo konkrétní aspekty. Body 53 a 54 uvádějí, že kritéria pro posouzení uvedená v pokynech jsou stejně použitelná pro regionální podporované oblasti, ale že měřítka pro požadované snížení kapacit na trzích se strukturální přebytkem výrobních kapacit mohou být méně přísná. Komise v rozhodnutí o zahájení řízení uvedla, že z důvodu nedostatku dalších konkrétních údajů není schopna posoudit použitelnost tohoto kritéria. Protože ani Německo se k tomuto bodu v dalším průběhu řízení nevrátilo a dále proto, že výše v textu je uvedeno, že v bankovním sektoru se nejedná o trhy se strukturálním přebytkem kapacity, je třeba pro tento případ považovat body 53 a 54 pokynů za nepoužitelné.

Podpora omezená na minimum

(305) Německo podle názoru Komise dostatečně prokázalo, že se částky na tři poskytnuté podpory — přísun kapitálu, odstínění rizik a smlouva o řešení možných požadavků na splátky ze strany země Berlín vůči bance — omezují na minimum bezpodmínečně nutné pro restrukturalizaci s ohledem na dostupné finanční prostředky banky a jejích akcionářů. Banka nedostává ani nadměrné likvidní prostředky ani nadměrné vlastní prostředky, které by mohla zneužít k nepřiměřenému rozšíření svých obchodů v neprospěch svých soutěžitelů.

(306) Objem původního přísunu kapitálu, poskytnutého jako podpora na záchranu, ve výši 1,755 miliard EUR ze srpna roku 2001 byl vypočítán tak, aby tímto kapitálem mohla být zajištěna kvóta základního kapitálu banky ve výši 5 % a kvóta vlastních prostředků ve výši 9,7 %. Jak je uvedeno výše, považuje toto Komise za bezpodmínečně nutné pro krátkodobé přežití banky. Bance se v následujícím období podařilo vlastním úsilím, zejména redukcí rizikových položek, zvýšit svoji kvótu základního kapitálu nad 5 %. Ke konci roku 2003 je její hodnota přibližně 6 %. Komise považuje, vzhledem k dnešní praxi na finančních trzích a k odpovídajícím očekáváním ratingových agentur a účastníků trhu, kvótu základního kapitálu ve výši 6 % jako bezpodmínečně nutnou pro zajištění schopnosti banky působit s delší perspektivou na kapitálovém trhu. Přísun kapitálu z roku 2001 je bezpodmínečně nutný pro udržení kvóty základního kapitálu banky v této výši a může tedy být považován, v rámci posuzování podpory na restrukturalizaci jako celku, za bezpodmínečně nutné minimum, a může tedy být schválen. Banka se mnohem více cítí nucena — jak již bylo uvedeno výše — s ohledem na odpadnutí státních záruk, zavedení IAS a na dohodu v rámci Basel II, dalším úsilím zvýšit kvótu základního kapitálu pro zajištění takového ratingu, který je nutný pro operativně obhajitelné podmínky refinancování, minimálně na 7 %. Komise vítá tato plánovaná opatření pro další stabilizaci banky.

([37]) Prodej Berliner Bank musí být účinný nejpozději ke dni 1. února .2007. Proto je možné, že jeho účinek se projeví až v bilanci roku 2007.

(307) Odstínění rizik v nominální výši 21,6 miliard EUR má pro posouzení jako státní podpora, jak je uvedeno v 138. bodu odůvodnění, ekonomickou hodnotu 6,1 miliard EUR. Berliner Volksbank hájí v tomto bodě názor, že odstínění rizik zemí mnohem spíše odpovídá neomezenému závazku financování, protože v současnosti nemůže být odhadnuta s tím spojená finanční povinnost země Berlín, a odpovídá tedy spíše „bianko šeku" na případné ztráty. Z hlediska své výše a doby trvání je údajně nepřiměřená, zajišťuje bance prakticky neomezenou bonitu, zahrnuje „bezpodmínečnou licenci" k předkládání nabídek za libovolných podmínek a z důvodu nevyčíslitelnosti finančního závazku není způsobilá pro schválení. Komise považuje tuto argumentaci za nesprávnou a mnohem více se přiklání k údajům Německa. Konstrukce odstínění rizik vůbec bance neumožňuje — oproti závěrům Berliner Volksbank — rozšiřování bankovních nebo jiných obchodů. Tato konstrukce samozřejmě zabraňuje tomu, aby banka úplně zmizela z trhu. Omezuje se však na to, aby banku odstínila od rizik ze starých obchodů. Jako taková nemůže být použita pro generování nových obchodů. Konstrukce umožní nové obchody nanejvýš tím, že odstíněné společnosti poskytující služby spojené s nemovitostmi a i banka obecně budou dále existovat na trhu. To je však pouze nepřímý důsledek takových opatření pro podporu a nemůže být použit jako kritérium toho, zda podpora jako taková je svým rozsahem striktně omezena na další existenci podniku. Odstínění rizik nezásobuje banku hotovostí, nýbrž ji osvobozuje pouze od pokračujících ztrát z obchodů se službami spojenými s nemovitostmi, které by banka nemohla absorbovat vlastními silami. Platby země probíhají pouze ex-post ve výši skutečných nároků věřitelů na základě právního nároku. Kromě toho země uplatňuje prostřednictvím vlastní společnosti na kontrolu rizik podle podrobné dohody rozsáhlá práva v oblasti kontroly a výsady souhlasu. Ohledně podrobného popisu mechanismu podrobné dohody přihlíží Komise k údajům Německa. Komise proto i odstínění rizik považuje za omezené na minimum.

(308) I podpora s maximální ekonomickou hodnotou ve výši 1,8 miliard EUR, která je obsažena ve smlouvě mezi zemí Berlín a bankou o řešení možných nároků země vůči Landesbank Berlin plynoucích z rozhodnutí v řízení C 48/2002, je podle názoru Komise omezena na minimum. Bez této smlouvy by banka musela, na základě požadavku auditorů, vytvořit v roční účetní závěrce za rok 2002 rezervy pro hrozící závazky ve výši stovek milionů. To by se negativně projevilo na hospodářském výsledku roku 2002 a na vlastním kapitálu banky. Banka ale uváděla v okamžiku sestavování roční účetní závěrky za rok 2002 a také později kvótu základního kapitálu, která nebyla vyšší než 6 % a částečně byla i nižší. Další zatížení kvóty základního kapitálu by banka v této fázi restrukturalizace neunesla. Jak již bylo uvedeno výše, považuje Komise z dlouhodobého hlediska za bezpodmínečně nutnou kvótu základního kapitálu ve výši 6 %. Pokud by Komise nařídila ve svém rozhodnutí o řízení C 48/2002 zemi Berlín, aby uplatnila svůj nárok vůči bance na splátku některé části podpory, která je neslučitelná se společným trhem, ponechala by země Berlín tuto částku jako vklad v bance. To by se ale uskutečnilo jen tehdy, pokud by to bylo nutné k tomu, aby k rozhodnému dni 1. ledna 2004 byla udržena kvóta základního kapitálu ve výši 6 %, a tím podle názoru Komise představuje bezpodmínečně nutné minimum. Schválení smlouvy o splátkách s maximální ekonomickou hodnotou ve výši 1,8 miliard EUR ze strany Komise, je omezeno jen na tento výjimečný případ, to znamená pokud a jen do té míry, jak by rozsah splátek neodvratně ohrozil životaschopnost podniku, a pokud plán restrukturalizace je jinak způsobilý ke schválení. Smlouva o splátkách představuje v tomto rámci dodatečnou podporu na restrukturalizaci, a vyžaduje tedy vyšší kompenzační opatření, ke kterým se Německo nakonec zavázalo, zejména příslibem, že zajistí prodej Berliner Bank.

Závěr

(309) Podpora v celkové výši 9,7 miliard EUR se skládá ze tří opatření: Zaprvé z přísunu kapitálu v srpnu roku 2001 od země Berlín ve prospěch BGB ve výši 1,755 miliard EUR; zadruhé z odstínění rizik, poskytnutého zemí Berlín v prosinci 2001/dubnu 2002 BGB v nominální maximální výši 21,6 miliard EUR a s ekonomickou hodnotou ve výši 6,1 miliard EUR; a zatřetí ze smlouvy o splátkách uzavřené mezi zemí Berlín a BGB v prosinci roku 2002 s ohledem na možné rozhodnutí Komise o splacení uzavírající řízení C48/2002 (Landesbank Berlin — Girozentrale) a mající ekonomickou hodnotu až 1,8 miliard EUR.

(310) Veškeré předpoklady pro existenci státní podpory podle čl. 87 odst. 1 Smlouvy o ES jsou splněny: státní prostředky, zvýhodnění určitého podniku, rušivé účinky na hospodářskou soutěž a ovlivnění obchodu mezi členskými státy. Z ustanovení o výjimkách ze zásady neslučitelnosti státní podpory se společným trhem nelze použít jiné ustanovení než čl. 87 odst. 3 písm. c) Smlouvy o ES ve spojení s Pokyny Společenství o státní podpoře na záchranu a restrukturalizaci podniků v nesnázích.

(311) Ve svém posudku — a na základě kritérií pokynů — došla Komise k závěru, že již provedená a plánovaná opatření na restrukturalizaci jsou rozumná, logická a v základě přiměřená k tomu, aby BGB umožnila obnovení dlouhodobé životaschopnosti.

(312) Jako celek postačují, podle názoru Komise, již provedené, plánované a přislíbené prodeje, uzavření a redukce k tomu, aby kompenzovaly rušivé účinky projednávaných opatření pro podporu na hospodářskou soutěž.

(313) Tři poskytnuté podpory — přísun kapitálu, odstínění rizik a smlouva o řešení možných nároků země Berlín vůči bance na splátky — se podle názoru Komise omezují na minimální míru nutnou pro restrukturalizaci s ohledem na finanční prostředky banky a jejích akcionářů. Bance tak není poskytována přebytečná hotovost a žádné přebytečné vlastní prostředky, které by mohla zneužít k nepřiměřenému rozšíření svých obchodů v neprospěch soutěžitelů,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

1. Následující opatření ve prospěch skupiny společnosti Bankgesellschaft Berlin AG („BGB“) představují státní podpory ve smyslu čl. 87 odst. 1 Smlouvy o ES:

a) přísun kapitálu ve výši 1,755 miliard EUR zemí Berlín v srpnu 2001;

b) garance („odstínění rizik“) s maximální nominální hodnotou ve výši 21,6 miliard EUR, kterou poskytla země Berlín dne 20. prosince 2001 a dne 16. dubna 2002;

c) smlouva ze dne 26. prosince 2002, uzavřená mezi zemí Berlín a mezi Landesbank Berlin („LBB“) o řešení případných nároků země Berlín vůči LBB po konečném rozhodnutí Komise v probíhajícím řízení C 48/2002.

2. Podpory uvedené v odstavci 1 jsou slučitelné se společným trhem, pokud Německo v plném rozsahu dodrží přísliby předané ve sdělení spolkové vlády, shrnuté v čl. 2 odst. 1 a v příloze tohoto rozhodnutí a pokud podpora uvedená v odst. 1 písm. c) nezpůsobí u skupiny BGB ke dni 1. ledna 2004 překročení kvóty základního kapitálu ve výši 6 % (s ohledem na vyčlenění IBB v rámci čl. 2 odst. 1 písm. d)).

Článek 2

1. Německo přislíbilo

a) zajistit včasné provedení ohlášeného plánu restrukturalizace v souladu s podmínkami uvedenými v příloze;

b) zajistit, aby země Berlín prodala svůj podíl na BGB v souladu s podmínkami uvedenými v příloze;

c) zajistit, aby skupina BGB prodala nebo zlikvidovala všechny podíly na společnostech v oblasti služeb spojených s nemovitostmi, které jsou zahrnuty do odstínění rizik ze dne 16. dubna 2002, podle pravidel a podmínek uvedených v příloze;

d) zajistit, aby účelové rezervní fondy IBB byly vyjmuty z LBB podle pravidel a podmínek uvedených v příloze;

e) zajistit, aby skupina BGB prodala úsek LBB „Berliner Bank“, podle pravidel a podmínek uvedených v příloze;

f) zajistit, aby skupina BGB zlikvidovala nejpozději k 31. prosinci 2005 svůj podíl na BGB Ireland plc.

2. Komise může, pokud to bude oznámeno, na základě dostatečně zdůvodněného požadavku Německa

a) prodloužit lhůty uvedené v příslibech nebo

b) za mimořádných okolností upustit od jednoho nebo více závazků nebo podmínek uvedených v těchto příslibech, změnit je nebo nahradit.

Pokud Německo požádá o prodloužení některé lhůty, je nutno předat Komisi dostatečně odůvodněnou žádost, a to nejpozději jeden měsíc před uplynutím příslušné lhůty.

Článek 3

Německo během dvou měsíců po oznámení tohoto rozhodnutí sdělí Komisi opatření, která byla uskutečněna a které zamýšlí uskutečnit, aby splnilo toto rozhodnutí.

Článek 4

Toto rozhodnutí je určeno Spolkové republice Německo.

Německo se vyzývá, aby neodkladně předalo kopii tohoto rozhodnutí příjemci podpory.

V Bruselu dne 18. února 2004

Za Komisi
Mario MONTI
člen Komise

PŘÍLOHA ([1])

K článku 2 odst. 1 písm. a)

Německo zajistí, aby oznámený plán restrukturalizace, který byl naposledy změněn oznámením spolkové vlády ze dne 29. ledna 2004, byl kompletně splněn, a to včetně všech příslibů uvedených v čl. 2 odst. 1, podle uvedeného časového rozpisu. Pokud pro některé prvky není v plánu restrukturalizace uvedena žádná lhůta plnění, budou provedeny bezodkladně a v každém případě tak včasně, aby byly dodrženy stanovené lhůty.

K článku 2 odst. 1 písm. b)

Německo zajistí, aby země Berlín zahájila otevřené, transparentní a nediskriminační řízení o prodeji ihned, jakmile bude schválena konsolidovaná účetní závěrka společnosti Bankgesellschaft Berlin AG za rok 2005, a toto řízení ukončí do 31. prosince 2007.

Nabyvatel musí

— být nezávislý na zemi a nesmí být spojený s BGB AG nebo s „Berliner Bank" ve smyslu článku 11 nařízení Komise (ES) č. 2790/1999 týkajícího se blokových výjimek a vertikálních dohod ([2]),

— být v rozumné míře schopen dodržet všechny potřebné podmínky rozhodujících orgánů pro hospodářskou soutěž a jiných orgánů pro získání podílu na BGB AG,

— být na základě své finanční síly, zejména svého ratingu, vhodný k tomu, aby trvale zajistil solventnost banky.

V případě použití ustanovení o přezkumu podle čl. 2 odst. 2 na příslib prodeje bude Komise přiměřeně přihlížet k podmínkám nabídek a na stav kapitálového trhu.

K článku 2 odst. 1 písm. c)

Německo zajistí, aby skupina BGB prodala nebo zlikvidovala podle pravidel následujících ustanovení, s bilančním účinkem nejpozději k 31. prosinci 2005, všechny podíly u společností poskytujících služby spojené s nemovitostmi, které spadají do odstínění rizik ze dne 16. dubna 2002.

K 31. prosinci 2004 budou s konečnou platností stanoveny zemí a bankou ty podíly u společností poskytujících služby spojené s nemovitostmi, které se zdají být vhodné k prodeji třetí straně. Tyto podíly mají být prodány cestou transparentního, otevřeného a nediskriminačního nabídkového řízení.

Podíly u společností poskytujících služby spojené s nemovitostmi, které nebudou zlikvidovány ani prodány třetí straně k rozhodnému datu 31. prosince 2005, získá země Berlín za tržních podmínek. Kupní cena bude stanovena na základě kontroly provedené nezávislým, zemí ustanoveným auditorem a po závěrečném přezkoumání nezávislým, bankou ustanoveným auditorem ke dni 31. března 2005. To se provede na základě schváleného postupu ocenění. V případě neshody mezi oběma odhady ceny a neshody mezi oběma smluvními stranami bude hodnota stanovena třetím znalcem, kterého určí Institut německých auditorů (Institut der Wirtschaftsprüfer in Deutschland e.V.). Nezávislé znalecké posudky budou Komisi předány nejpozději do 31. července 2005.

([1]) V následujícím textu bude shrnut obsah příslibů daných Německem formou sdělení spolkové vlády ze dne 6. února 2004. Rozhodujícím pro toto rozhodnutí je originální německý text obsažený v uvedeném sdělení.

([2]) Úř. věst. L 336, 29.12.1999, s. 21.

Obchodní činnost společností poskytujících služby spojené s nemovitostmi, které jsou určeny k převodu na zemi nebo k likvidaci se omezí na řádnou činnost pro odbourání rizik pokrytých podrobnou dohodou. Banka bude v těchto společnostech investovat v rozsahu nutném k zajištění těchto aktivit.

Aby se zabránilo výraznému zatížení daněmi z nemovitostí, může si skupina Bankgesellschaft ponechat zbytkový podíl ve výši maximálně 6 % ve společnosti Immobilien- und Baumanagement der Bankgesellschaft Berlin GmbH („IBG"). S tím však nejsou spojeny žádné možnosti vlivu skupiny Bankgesellschaft na obchodování IBG. Kromě toho může akciová společnost Immobilien und Beteiligungen Aktiengesellschaft („IBAG") po změně firmy a po nové orientaci činnosti jako work-out-competence center a jako holdingová společnost společností vyloučených z odstínění rizik a uvedených na seznamech negativ ([3]), v nichž má skupina Bankgesellschaft podíl, zůstat ve skupině Bankgesellschaft. Kromě své funkce jako holdingová společnost společností uvedených na seznamech negativ zaměřené na řádnou správu a likvidaci rizik těchto společností a také coby work-out-competence center v souvislosti s likvidací financování nemovitostí nebude IBAG v žádném případě dále rozvíjet obchody se službami spojenými s nemovitostmi.

K článku 2 odst. 1 písm. d)

Německo zajistí, aby podpůrné obchodování Investitionsbank Berlin („IBB"), právně nezpůsobilého ústavu, doposud působícího jako oddělení Landesbank Berlin („LBB"), bylo s účinkem nejpozději k 1. lednu 2005 převedeno, v souladu s následujícími ustanoveními, na nově založenou samostatnou podpůrnou banku země Berlín.

Účelový rezervní fond IBB u Landesbank Berlin bude použit k vybavení nové podpůrné banky kapitálem, a tím se uvolní z Landesbank, což je možné k 1. lednu 2004, aniž by se snížila kvóta základního kapitálu (tier one) skupiny Bankgesellschaft pod 6 % (po vyčlenění IBB), přičemž však v Landesbank Berlin zůstane maximálně 1,1 miliard EUR.

Část účelového rezervního fondu IBB, která je dále nutná pro kapitalizaci skupiny Bankgesellschaft, ve smyslu předcházejícího odstavce však maximálně 1,1 miliard EUR, bude zemí Berlín přímo nebo nepřímo vložena do jednoho nebo více tichých podílů v LBB. K tomu se přidává oprávněný nárok země Berlín vůči LBB na převedení odpovídající části účelového rezervního a potom bude tento nárok vložen do tichých podílů.

Tiché podíly budou úročeny podle běžných tržních podmínek. K tomu se v den podpisu smlouvy o tichých podílech stanoví na základě dlouhodobého ratingu LBB a s ohledem na odpadnutí odpovědnosti za instituce veřejného práva a ručení za instituce veřejného práva, jakož i s uvážením smluvního vytvoření tichých podílů, přirážka k referenční úrokové sazbě, která se určí podle srovnatelných nástrojů základního kapitálu používaných na trhu. Srovnatelnost nástrojů základního kapitálu se stanoví podle smluvních ustanovení pro tyto nástroje a podle ratingu příslušného emitenta.

K článku 2 odst. 1 písm. e)

Německo zajistí, aby skupina Bankgesellschaft prodala oddělení „Berliner Bank" LBB jako ekonomickou jednotku alespoň včetně obchodní značky (a se všemi s tím spojenými právy duševního vlastnictví), všech soukromých, firemních a ostatních zákazníků, kteří jsou spojeni s obchodováním v rámci obchodního jména Berliner Bank, poboček a prodávajícího personálu (front office). Rozhodný den pro stanovení počtu zákazníků, poboček a prodávajících pracovníků je 31. prosinec 2003, s výjimkou plánovaného provádění Komisí schváleného plánu restrukturalizace podle čl. 2, odst. 1, písm. a) a přirozené fluktuace obchodů, tj. úbytek a navýšení počtu zákazníků, personálu, aktiv a pasiv, které závisí na individuálním rozhodnutí (jako je přestěhování zákazníků nebo zaměstnanců nebo nespokojenost s předcházející bankou nebo zaměstnancem) a které není ovlivněno bankou. Ostatní majetek nebo pracovníci mohou být v přiměřené míře zahrnuti do prodeje. Dodržení těchto ustanovení bude řádně kontrolovat nucený správce. Postup prodeje musí být otevřený, transparentní a nediskriminační a musí začít v roce 2005. Prodej musí být ukončen do 1. října 2006, aby mohl být právoplatný nejpozději do 1. února 2007 (Closing).

([3]) Přílohy 4.1, 11.1, 22.1, 29.1, 37.1.2, 44.1 podrobné dohody ze dne 16. dubna 2002, příloha 25 oznámení.

Německo do tří měsíců od doručení tohoto rozhodnutí navrhne Komisi vhodné znění smlouvy o nuceném správci a také nezávislého nuceného správce, který bude zavázán zákonnou služební mlčenlivostí, bude na náklady Německa dozírat na řádný postup procesu prodeje a především zajistí, aby banka dále ve vhodném obchodním rozsahu restrukturalizovala Berliner Bank a aby do ní investovala, jakož také aby neprováděla nic, co by snížilo hodnotu Berliner Bank, především formou převedení soukromých a firemních zákazníků nebo prodejního personálu na Berliner Sparkasse nebo na jiné části skupiny Bankgesellschaft. Nucený správce zahájí svou práci ihned po svém stanovení. Pokud nucený správce zjistí nesrovnalosti, je třeba ihned informovat Komisi.

Kupující musí být nezávislý na společnosti Bankgesellschaft Berlin; musí mít finanční zdroje, prokázané odborné znalosti a motivaci k tomu, aby mohl udržet a rozvíjet „Berliner Bank“ jako životaschopnou a aktivní sílu schopnou konkurovat společnosti Bankgesellschaft Berlin a jiným soutěžitelům. Tím se nevylučuje integrace „Berliner Bank“ do podniku a do „corporate identity“ kupujícího.

Německo neodkladně předloží Komisi ke schválení úpravy střednědobého finančního plánu ze dne 29. ledna 2004 nutné k provedení těchto příslibů.

Všeobecné podmínky k provádění a k podávání zpráv

a) Německo nezmění bez předchozího schválení Komise oznámený plán restrukturalizace ze dne 29. ledna 2004, který zohledňuje všechny přísliby v čl. 2 odst. 1.

b) Německo zajistí, aby prodeje uvedené v čl. 2 odst. 1 písm. b), c) a e) proběhly v transparentním řízení, které bude otevřené pro každého potenciálního tuzemského i zahraničního kupce. Podmínky prodeje nesmí obsahovat žádnou klauzuli, která by nepřiměřeně omezovala počet potenciálních uchazečů nebo která by byla přizpůsobená jednomu určitému uchazeči. Německo zajistí, aby informace o těchto prodejích byly dostatečným způsobem zveřejněny. To se provede, s výjimkou prodeje podle čl. 2 odst. 1 písm. c), zveřejněním v alespoň jednom mezinárodním tištěném médiu, které lze získat v celém Společenství v anglickém jazyce. Nabízejícím bude, pokud je to právně přípustné, zajištěn přímý přístup ke všem nutným informacím během řízení „due diligence“. Výběr kupujícího bude probíhat podle ekonomických kritérií. Výnosy z prodeje banky budou plně použity na financování plánu restrukturalizace banky, pokud podle podrobné dohody ze dne 16. dubna 2002 (příloha 25 oznámení) nepřipadnou zemi Berlín.

c) Německo zajistí, aby provádění všech příslibů mohlo být kdykoliv až do jejich splnění kontrolováno Komisí nebo znalcem pracujícím pro Komisi. Německo zajistí Komisi neomezený přístup ke všem informacím, které jsou nutné pro dozor nad prováděním tohoto rozhodnutí. Komise může se souhlasem Německa požadovat vysvětlení a objasnění přímo od banky. Německo a banka budou plně spolupracovat s Komisí nebo se znalcem pracujícím pro Komisi a to u všech dotazů souvisejících s kontrolou a prováděním tohoto rozhodnutí.

d) Až do roku 2007 včetně odešle Německo každý rok Komisi zprávu o stavu situace. Tato zpráva musí obsahovat rekapitulaci situace při provádění plánu restrukturalizace, jakož i podrobnosti o prodeji a uzavření dceřiných společností a úseků podle čl. 2 odst. 1 tohoto rozhodnutí, s uvedením data prodeje nebo uzavření, účetní hodnoty k 31. prosinci 2003, kupní ceny, všech zisků a ztrát v souvislosti s prodejem nebo uzavřením a podrobnosti o dosud neprovedených opatřeních k provedení plánu restrukturalizace. Zpráva bude předána během jednoho měsíce po schválení konsolidované účetní závěrky skupiny BGB dozorčí radou společnosti Bankgesellschaft Berlin AG, nejpozději však do 31. května každého roku.